

MESTNA OBČINA MARIBOR
ŽUPAN

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>
Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 0110-47/2023-1

Datum: 29.11.2023

GMS - 206

MESTNI SVET
MESTNE OBČINE MARIBOR

**ZADEVA: PREDLOG ZA OBRAVNAVO NA 11. REDNI SEJI MESTNEGA SVETA
MESTNE OBČINE MARIBOR**

NASLOV GRADIVA: Trajnostna urbana strategija Maribor 2023-2035

GRADIVO PRIPRAVIL: Regionalna razvojna agencija za Podravje - Maribor

GRADIVO PREDLAGA: Aleksander Saša Arsenovič, župan

POROČEVALEC: Boris Keuc, vodja Sektorja za regionalni razvoj na RRA Podravje - Maribor

PREDLOG SKLEPA: **Mestni svet Mestne občine Maribor sprejme Trajnostno urbano strategijo Maribor 2023-2035.**

Aleksander Saša Arsenovič
Župan

Priloge:

- Trajnostna urbana strategija Maribor 2023-2035.

MESTNA OBČINA MARIBOR
MESTNA UPRAVA

SLUŽBA ZA RAZVOJNE PROJEKTE IN
INVESTICIJE - PROJEKтна PISARNA

Številka: 0110-47/2023-1

Datum: 29.11.2023

0110-47/2023-1

**PODPISNI LIST
PREDLOGA ZA OBRAVNAVO NA 11. REDNI SEJI MESTNEGA SVETA
MESTNE OBČINE MARIBOR**

Naslov gradiva:	Trajnostna urbana strategija Maribor 2023-2035
Priloge gradiva (navedba morebitnih prilog):	

Pregledali in parafirali:

Podpisniki	Ime in priimek podpisnika	Pristojen organ	Datum	Podpis tistega, ki podpiše oz. parafira
Gradivo pripravil-a:	Karmen Razlag	RRA Podravje - Maribor	29.11.2023	
Gradivo pregledal-a vodja organa in morebitni vodja NOE:	mag. Barbara MIKUŠ MARZIDOVŠEK Sekretar - vodja službe	MOM, Služba za razvojne projekte in investicije – projektna pisarna	4.12.2023	
Gradivo usklajeno s pristojnimi organi (če je gradivo pripravljeno izven MOM):				
Dodatni pregled na predlog pripravljavca				
Gradivo pregledala v.d. direktorica MU	Lidija Krebl		4.12.2023	
Dokument parafiral podžupan: <small>(obkrožite tistega, ki je odgovoren za vaše področje)</small>	Dr. Samo Peter Medved Gregor Reichenberg	Kabinet župana	5.12.2023	
Gradivo prejela služba MS v fizični in elektronski obliki	Rosana Klančnik	Služba za delovanje mestnega sveta	5.12.2023	

MESTNA OBČINA MARIBOR
MESTNA UPRAVA

**SLUŽBA ZA RAZVOJNE PROJEKTE IN
INVESTICIJE - PROJEKTNA PISARNA**

Številka: 0110-47/2023-1

Datum: 29.11.2023

Trajnostna urbana strategija Maribor 2023-2035

Obrazložitev za obravnavo na seji Mestnega sveta Mestne občine Maribor

Trajnostni razvoj mest se v Sloveniji uresničuje v okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji (CC: 2021SI16FFPR001), ki je ključni finančni instrument njihove izvedbe. V pričajučem obdobju so za uresničevanje trajnostnih urbanih strategij predvidene naslednje prednostne naloge:

- Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja;
- Spodbujanje trajnostne večmodalne mestne mobilnosti v okviru prehoda na gospodarstvo z ničelno stopnjo neto emisij ogljika;
- Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega razvoja kulture naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti v mestnih območjih.

TUS Maribor 2035 je srednjeročni razvojni dokument Mestne občine Maribor, namenjen zagotavljanju okvirnih pogojev družbene blaginje z zagotavljanjem storitev in javne infrastrukture in ob upoštevanju prostorskih danosti in izvedljivosti posameznih ukrepov.

Z aktivnostmi za pripravo dokumenta TUS je Mestna občina Maribor pričela februarja 2022. S sklepom župana št. 032-14/2022-1 je bila oblikovana delovna skupina strokovnjakov z vseh ključnih področij: prostor, promet, sociala, okolje, kultura, turizem, šport, gospodarstvo, OVE, URE, pametno mesto, digitalizacija in krožno gospodarstvo. Za posamezna področja so bile izvedene delavnice in usklajevalni sestanki za opredelitev sedanjih in prihodnjih izzivov mesta.

Priprava TUS Maribor je potekala v več sklopih:

- Sklop I: analiza ključnih dokumentov evropske urbane agende;
- Sklop II: analiza ključnih uredbenih in izvedbenih dokumentov evropske kohezijske politike;
- Sklop III: analiza in pregled ključnih mestnih načrtovalskih podlag in dokumentov (strategije, programi, izvedbeni akti);
- Sklop IV: nabor in izbor ključnih podatkov, ki se nanašajo na razsežnosti trajnostnega razvoja – družbenega, gospodarskega in okoljskega ter priprava kartografskih podlag;
- Sklop V: priprava in izvedba intervjujev s ključnimi deležniki (strokovnjaki s posameznih področij in mestnimi svetniki);
- Sklop VI: priprava in izvedba delavnic v okviru imenovane delovne skupine (priprava SWOT analize in oblikovanje ukrepov);
- Sklop VII: priprava in izvedba ankete s prebivalci ter ankete s podjetji;
- Sklop VIII: priprava osnutka TUS Maribor 2023–2035;
- Sklop VIII: razpravljalne delavnice z mestno upravo;
- Sklop IX: predstavitev in razprava z delovno skupino in mestno politiko;
- Sklop X: obravnavo TUS Maribor 2023–2035 na mestnem svetu.

Za pripravo analiznega dela dokumenta so bili uporabljeni statistični podatki MOM, strokovna gradiva za potrebe priprave Občinskega prostorskega načrta MOM ter sprejeti programi in strategije na posameznih področjih. V nadaljevanju je bila pripravljena multikriterijska analiza, na podlagi katere so predstavljeni strateški cilji razvoja mesta ter prednostne usmeritve z naborom ukrepov in prednostnih naložb.

Strateški dokument vključuje:

- ANALIZO STANJA (po posameznih področjih: prostor, okolje, promet, družba, gospodarstvo)
- MULTIKRITERIJSKO ANALIZO (SWOT analizo s ključnimi razvojnimi ovirami, dilemami in trendi)
- VIZIJO, NAČELA in CILJE MOM:
  - Cilj 1: Pametno mesto
  - Cilj 2: Podnebno nevtravno in zdravo mesto
  - Cilj 3: Mesto kratkih razdalj – trajnostna mobilnost
  - Cilj 4: Funkcionalno, integrirano mesto
  - Cilj 5: Upravno središče države
  - Cilj 6: Prestolnica talenta in priložnosti
  - Cilj 7: Mesto, ki krepi veselje do življenja.
- PREDNOSTNE USMERITVE IN UKREPE (ki so opredeljeni v okviru posameznega cilja).
- SKLADNOST STRATEGIJE Z DRUGIMI RAZVOJNIMI DOKUMENTI NA LOKALNI, REGIONALNI IN NACIONALNI RAVNI
- FINANČNI OKVIR
- SPREMLJANJE IN UPRAVLJANJE TUS
- OBVEŠČANJE IN VKLJUČEVANJE JAVNOSTI V FAZI IZVAJANJA TUS

Razlogi za sprejem strategije so:

- prenehanje veljavnosti Trajnostne urbane strategije Mestne občine Maribor, z dne 31. 12. 2023 (št. dokumenta: 029-86/2021-5).

Predlog sklepa:

Mestnemu svetu Mestne občine Maribor predlagamo, da sprejme predlagano Trajnostno urbano strategijo Maribor 2023–2035.

Mestna občina Maribor
Univerzitetno mesto

TRAJNOSTNA URBANA STRATEGIJA MARIBOR 2023–2035

Maribor, december 2023

Mestna občina Maribor
Univerzitetno mesto

Naročnik:

Mestna občina Maribor

Odgovorna oseba na strani naročnika: Aleksander Saša Arsenovič

Vodja projekta na strani naročnika: mag. Barbara Mikuš Marzidovšek

Izdelovalec:

Regionalna razvojna agencija za Podravje - Maribor

Odgovorna oseba na strani izvajalca: Karmen Razlag, v.d. direktorice

Avtor: Uroš Rozman

Naziv dokumenta:

Trajnostna urbana strategija Maribor 2023–2035

Datum:

December 2023

Delovna skupina za pripravo:

Mestna občina Maribor

Regionalna razvojna agencija za Podravje - Maribor

Univerza v Mariboru

Energetsko podnebna agencija za Podravje

Javno podjetje Marprom, d. o. o.

Javno podjetje Nigrad, komunalno podjetje, d. o. o.

Javno podjetje Snaga, podjetje za ravnanje z odpadki in druge komunalne storitve, d. o. o.

Mariborski vodovod, javno podjetje, d. o. o.

Energetika Maribor, d. o. o.

Zavod za turizem Maribor

Skupna služba varstva okolja, Skupne občinske uprave Maribor

Zavod RS za varstvo narave

Štajerska gospodarska zbornica

Mariborska kolesarska mreža

Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti PRIZMA

Zavod PIP - Pravni in informacijski center Maribor

IGEA d.o.o.

Kazalo vsebine

1	UVOD.....	9
1.1	Vidiki in načela	9
1.2	Namen	9
1.3	Prednostne naloge	9
1.4	Proces in metodologija	9
1.5	Pomen trajnostne urbane strategije	10
1.6	Veljavnost dokumenta.....	10
2	PREDSTAVITEV OBMOČJA	11
2.1	Maribor središče Podravja	11
2.2	Mestna občina Maribor v številkah	12
3	ANALIZA STANJA	14
3.1	Prostor	14
3.1.1	Staro mestno jedro	14
3.1.2	Degradirane površine.....	15
3.1.3	Parkovne ureditve	15
3.1.4	Vrtički	17
3.2	Okolje.....	17
3.2.1	Energetska raba	18
3.2.2	Javna razsvetljava	19
3.2.3	Vodovodno omrežje	19
3.2.4	Odpadki	21
3.2.5	Odpadna voda	21
3.2.6	Upravljanje z vodami, kakovost zraka in mestni hrup	22
3.3	Promet.....	23
3.3.1	Cestni, železniški in zračni promet.....	23
3.3.2	Mestna in primestna trajnostna mobilnost	25
3.4	Družba.....	27
3.4.1	Demografija.....	27
3.4.2	Stanovanjska problematika.....	28
3.4.3	Trg delovne sile.....	29
3.4.4	Zdravstvo.....	29
3.4.5	Socialno varstvo.....	30
3.4.6	Vzgoja in izobraževanje.....	30
3.4.7	Šport	31
3.4.8	Mladinska politika.....	32
3.4.9	Kultura.....	33

3.4.10	Nevladne organizacije.....	34
3.5	Gospodarstvo	35
3.5.1	Raziskave, razvoj, inoviranje in digitalizacija	36
3.5.2	Poslovne cone	36
3.5.3	Poslovno podporno okolje	37
3.5.4	Turizem	38
3.5.5	Kreativni sektor	39
3.5.6	Krožno gospodarstvo	39
3.6	Pametno upravljanje in sodelovanje v skupnosti.....	40
4	MULTIKRITERIJSKA ANALIZA.....	42
4.1	SWOT analiza	42
4.2	Ključne razvojne ovire, dileme in trendi	46
4.3	Primerjalna analiza	47
5	VIZIJA MARIBOR 2035	48
5.1	Načela	48
5.2	Vizija in cilji.....	50
5.3	Strateški logični okvir.....	54
6	PREDNOSTNE USMERITVE IN UKREPI	55
6.1	Pametno mesto.....	55
6.2	Podnebno nevtravno in zdravo mesto	58
6.3	Mesto kratkih razdalj.....	62
6.4	Funkcionalno integrirano mesto	65
6.5	Upravno središče države.....	68
6.6	Prestolnica talenta in priložnosti.....	70
6.7	Mesto, ki krepi veselje do življenja.....	73
7	SKLADNOST STRATEGIJE Z DRUGIMI RAZVOJNIMI DOKUMENTNI.....	76
7.1	Razvojni dokumenti na lokalni ravni.....	76
7.2	Razvojni dokumenti na regionalni in nacionalni ravni.....	80
8	FINANČNI OKVIR	85
9	SPREMLJANJE IN UPRAVLJANJE TUS	86
9.1	Organizacijski okvir	86
9.2	Operativno izvajanje.....	86
9.3	Spremljanje in vrednotenje.....	87
10	OBVEŠČANJE IN VKLJUČEVANJE JAVNOSTI V FAZI IZVAJANJA TUS.....	89
11	LITERATURA IN VIRI.....	90

Kazalo tabel

Tabela 1: Statistični kazalci MOM.....	13
Tabela 2: Komunalni odpadki v MOM	21
Tabela 3: Število prosilcev in število oddanih stanovanj.....	28
Tabela 4: Delež prebivalstva glede dosežene stopnje izobrazbe med leti 2014 in 2019	30
Tabela 5: SWOT analiza	42
Tabela 6: Koeficienti razvitosti mestnih občin (2022).....	48
Tabela 7: Strateški logični okvir	54
Tabela 8: Kazalniki pametno mesto	55
Tabela 9: Kazalniki podnebno nevtravno in zdravo mesto	58
Tabela 10: Kazalniki mesto kratkih razdalj	62
Tabela 11: Kazalniki funkcionalno integrirano mesto.....	65
Tabela 12: Kazalniki upravno središče države	68
Tabela 13: Kazalniki prestolnica talenta in priložnosti.....	70
Tabela 14: Kazalniki mesto, ki krepi veselje do življenja	73
Tabela 15: Povezava TUS na lokalne razvojne dokumente	80
Tabela 16: Povezava TUS na nacionalne in regionalne dokumente	84

Kazalo slik

Slika 1: Ravni mestnih naselji v Podravju	11
Slika 2: Naselja v MOM	12
Slika 3: Zelene in parkovne površine v MOM	16
Slika 4: Vročevod Energetika Maribor	18
Slika 5: Vodovodno omrežje	20
Slika 6: Kanalizacijsko omrežje	22
Slika 7: Prikaz poplavnih območij	23
Slika 8: Cestno in železniško omrežje	24
Slika 9: Kolesarsko in avtobusno omrežje	26
Slika 10: Športne površine	32
Slika 11: Kulturna dediščina	34
Slika 12: Poslovne cone	37
Slika 13: Pametno mesto Maribor	40

Kazalo grafov

Graf 1: Indeks staranja prebivalcev v MOM med letu 2015 in 2022	28
Graf 2: Registrirana brezposelnost med leti 2015 in 2022 v MOM	35
Graf 3: Nočitve in prihodi turistov med leti 2015 in 2022	38

Seznam kratic

V tekstu so uporabljene kratice, ki jih dnevno uporabljamo v komunikaciji z različnimi javnimi ustanovami, vendar zaradi specifičnosti področja niso splošno znane, zato podajamo njihovo razlago:

APZ	aktivna politika zaposlovanja
BDP	bruto domači proizvod
ČČN	Centralna čistilna naprava
CLLD	lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost
CLS	Celostna logistična strategija
CO ₂	Ogljikov dioksid
CPS	celostna prometna strategija
CTN	celostne teritorialne naložbe
DIH UM	Digitalno inovacijsko središče Univerze v Mariboru
DRR	Dogovor za razvoj regij
DUO	degradirana urbana območja
EC (EK)	Evropska komisija
ECB	Evropska centralna banka
EEN	Evropska podjetniška mreža
EIOM	Energetska izraba odpadkov
EKP	Evropska kohezijska politika
Energap	Energetsko podnebna agencija za Podravje
ENMB	Energetika Maribor
ESI	Evropski strukturni in investicijski skladi
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS	Evropski socialni sklad
ETS	Evropsko teritorialno sodelovanje
EU	Evropska unija
FAS	Farmakološko aktivne snovi
FiD	fizična degradacija
FUA	Funkcionalno urbano območje
GIS	Služba za Geografski informacijski sistem in obdelavo podatkov
GJS	gospodarske javne službe
HE	hidroelektrarna
IKT	informacijsko-komunikacijska tehnologija
IoT	Internet of Things (Internet stvari)
IRO	Indeks razvojne ogroženosti
ITV	Invazivne tujerodne vrste
JHMB	Javni holding Maribor
JKO	javno kanalizacijsko omrežje
JMSS	javni medobčinski stanovanjski sklad
JPPM	javni potniški promet Maribor
KD	Kulturna dediščina

Mestna občina Maribor
Univerzitetno mesto

KPD	Kreativni park Drava
KRVS	kohezijska regija vzhodna Slovenija
KS	krajevna skupnost
LDVN	kazalec dnevnega hrupa
LEPK	Lokalni energetske podnebni koncept
LNOČ	kazalec večernega hrupa
LPK	Lokalni program za kulturo
LPM	Lokalni program za mladino
MČ	mestna četrt
MFRU	Mednarodni festival računalniške umetnosti
MO	mestne občine
MOM	Mestna občina Maribor
MS	Mestni svet
MSP	mala in srednje velika podjetja
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo RS
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NUSZ	nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča
NUTS	statistična klasifikacija teritorialnih enot
NVO	nevladne organizacije
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
OP	operativni program
OPN	Občinski prostorski načrt
OPPN	Občinski podrobni prostorski načrt
OPSI	Odprti podatki Slovenije
OPVO	Občinski program varstva okolja
PONI	Podjetno v svet podjetništva
P&R/B&R	sistem parkiraj in pelji/presedi
PII	Javna občinska prostorska informacijska infrastruktura
PM	prašni delci (z velikostnim razredom)
PMM	Pametno mesto Maribor
PN	Prednostna naloga
R&R&T&I	raziskave, razvoj, tehnologije in inovacije
RCO	skupni kazalnik izločkov na področju regionalne politike
RCR	skupni kazalnik rezultatov na področju regionalne politike
RRAPM	Regionalna razvojna agencija za Podravje - Maribor
RRP	Regionalni razvojni program
RS	Republika Slovenija
SC	Specifični cilj
SPOT	Slovenska poslovna točka
SPRS	Strategije prostorskega razvoja Slovenije
SPS	Strategija pametne specializacije
SRIP	Strateško razvojno-inovacijsko partnerstvo
SURS	Statistični urad Republike Slovenija

Mestna občina Maribor
Univerzitetno mesto

SWOT	Prednosti, slabosti, priložnosti in izzivi
SŽ	Slovenske železnice
TUS	Trajnostna urbana strategija
UM	Univerza v Mariboru
UZ MOM	urbanistična zasnova Mestne občine Maribor
ZD	zdravstveni dom
ZRSVN	Zavod RS za varstvo narave
ZZTM	Zavod za turizem Maribor

1 UVOD

Razvoj Mestne občine Maribor je bistvenega pomena za uresničevanje ekonomskih, socialnih in okoljskih ciljev Podravske razvojne regije kot tudi Slovenije. Mestna občina Maribor ustvarja okvirne pogoje za kakovostno življenje prebivalcev, pri čemer upošteva tako notranjo kot zunanjo razvojno dinamiko.

1.1 Vidiki in načela

Trajnostna urbana strategija MOM (TUS MOM) v skladu z Novo leipziško listino (2021) in Agendo 2030 naslavlja tri trajnostne vidike:

- Družbeni vidik mesta, ki zagotavlja enake možnosti in okoljsko pravičnost za vse, ne glede na spol, socioekonomski status, starost in poreklo;
- Okoljski vidik mesta, ki prispeva k boju proti globalnemu segrevanju in k visoki kakovosti zraka, vode, tal in rabe tal ter dostopu do zelenih in rekreacijskih površin;
- Gospodarski vidik mesta, ki zagotavlja okvirne pogoje za razvoj raznolikih gospodarskih panog, rast in razvoj delovnih mest, ob upoštevanju prostorskih danosti in varovanju naravnih virov ter zmožnosti in priložnosti za inoviranje in tehnološki ter družbeni razvoj.

1.2 Namen

TUS Maribor je namenjena oblikovanju politike, ki zagotavlja okvirne pogoje družbene blaginje z zagotavljanjem storitev in javne infrastrukture, ob upoštevanju prostorskih danosti in izvedljivosti posameznih ukrepov. Vključevanje deležnikov in zainteresiranih javnosti je ključno za pripravo in izvedbo posameznih ukrepov.

1.3 Prednostne naloge

Trajnostni razvoj mest se v Sloveniji uresničuje v okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji (CCI: 2021SI16FFPR001), ki je ključni finančni instrument njihove izvedbe. V pričujoči sedemletki so za uresničevanje TUS predvidene naslednje prednostne naloge:

- Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja;
- Spodbujanje trajnostne večmodalne mestne mobilnosti v okviru prehoda na gospodarstvo z ničelno stopnjo neto emisij ogljika;
- Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega razvoja kulture naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti v mestnih območjih.

1.4 Proces in metodologija

Z aktivnostmi za pripravo dokumenta TUS je Mestna občina Maribor pričela februarja 2022. S sklepom župana št. 032-14/2022-1 je bila oblikovana delovna skupina strokovnjakov z vseh ključnih področij: prostor, promet, sociala, okolje, kultura, turizem, šport, gospodarstvo, OVE, URE, pametno mesto, digitalizacija in krožno gospodarstvo. Za posamezna področja so bile izvedene delavnice in usklajevalni

sestanki za opredelitev sedanjih in prihodnjih izzivov mesta. Priprava TUS Maribor je potekala v več sklopih:

- Sklop I: analiza ključnih dokumentov evropske urbane agende;
- Sklop II: analiza ključnih uredbenih in izvedbenih dokumentov evropske kohezijske politike;
- Sklop III: analiza in pregled ključnih mestnih načrtovalskih podlag in dokumentov (strategije, programi, izvedbeni akti);
- Sklop IV: nabor in izbor ključnih podatkov, ki se nanašajo na razsežnosti trajnostnega razvoja – družbenega, gospodarskega in okoljskega ter priprava kartografskih podlag;
- Sklop V: priprava in izvedba intervjujev s ključnimi deležniki (strokovnjaki s posameznih področij in mestnimi svetniki);
- Sklop VI: priprava in izvedba delavnic v okviru imenovane delovne skupine (priprava SWOT analize in oblikovanje ukrepov);
- Sklop VII: priprava in izvedba ankete s prebivalci ter ankete s podjetji;
- Sklop VIII: priprava osnutka TUS Maribor 2023–2035;
- Sklop VIII: razpravljalne delavnice z mestno upravo;
- Sklop IX: predstavitev in razprava z delovno skupino in mestno politiko;
- Sklop X: obravnava TUS Maribor 2023–2035 na mestnem svetu.

Za pripravo analiznega dela dokumenta so bili uporabljeni statistični podatki MOM, strokovna gradiva za potrebe priprave Občinskega prostorskega načrta MOM ter sprejeti programi in strategije na posameznih področjih (Strategija pametnega mesta Maribor 2030, Strategija prehoda mesta Maribor v krožno gospodarstvo, Občinski program varstva okolja MOM 2021–2030, Strategija trajnostnega razvoja in trženja turistične destinacije Maribor za obdobje 2022–2027, Kolesarska strategija mesta Maribor 2013–2030, Celostna logistična strategija mesta Maribor, Celostna prometna strategija, 2. lokalni program mladih v MOM za obdobje 2016–2021, Strategija športa v Mestni občini Maribor 2021–2030, Strategija razvoja kulture v MOM 2022–2026 (osnutek, 2022), Strategija socialnega varstva v MOM 2030 (osnutek, 2023) ter akcijski načrti in programi posameznih resorjev. V nadaljevanju je bila pripravljena multikriterijska analiza, na podlagi katere so predstavljeni strateški cilji razvoja mesta ter prednostne usmeritve z naborom ukrepov in prednostnih naložb.

1.5 Pomen trajnostne urbane strategije

TUS je dolgoročni dokument za razvoj mesta tudi v naslednji finančni perspektivi. Služil bo tudi kot podlaga mestni oblasti za sestavo proračunov prihodnjih let. S strategijo je pridobila občina odgovore na vprašanja: kakšno je stanje na različnih področjih, katere so razvojne priložnosti, kakšni so cilji, s katerimi ukrepi jih lahko dosežemo in kateri programi oziroma projekti vodijo do zastavljenih ciljev. TUS je ključni strateški razvojni dokument MOM do leta 2035.

1.6 Veljavnost dokumenta

TUS Maribor 2023–2035 je dne **XX. XX. 2023** na svoji **XX.** seji sprejel Mestni svet MOM. Dokument ima veljavnost do leta 2035 oz. do morebitne novelacije strategije ali sprejetja nove strategije. S sprejetjem TUS Maribor 2023–2035 je prenehala veljati Strategija razvoja Maribora 2030 in TUS MOM 2016–2023.

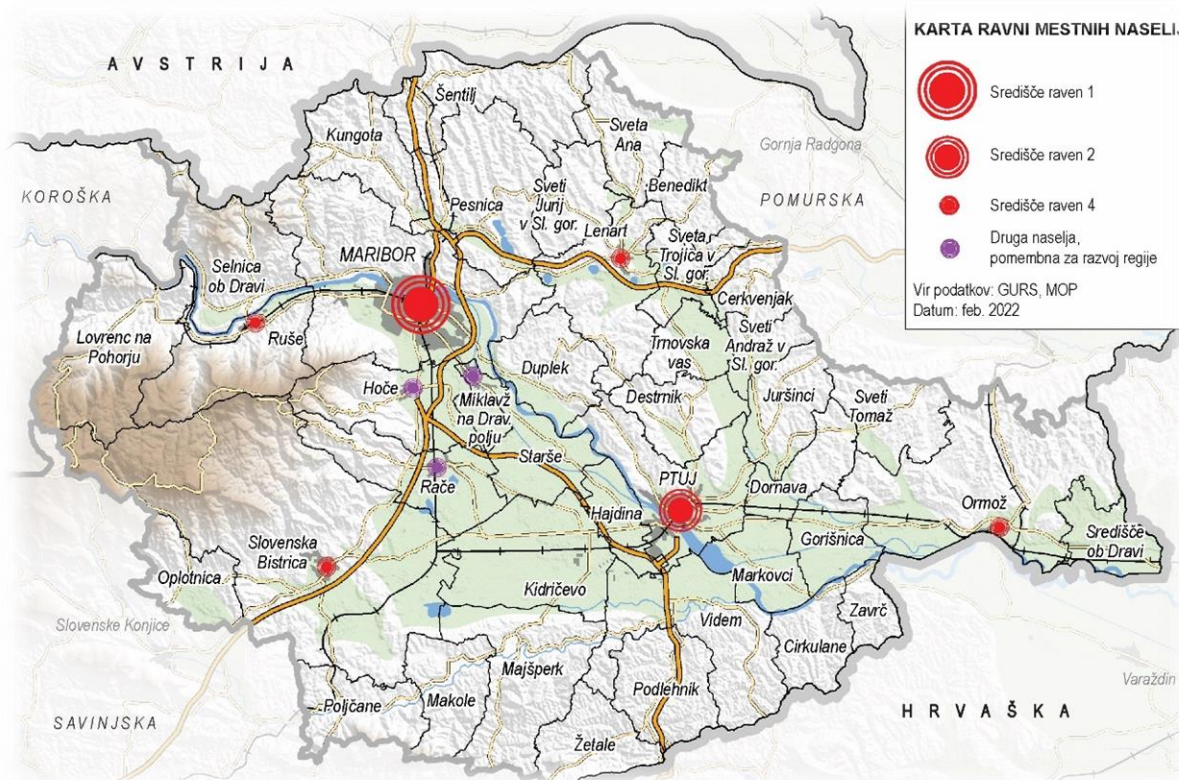
2 PREDSTAVITEV OBMOČJA

2.1 Maribor središče Podravja

Maribor je urbano naselje, ki je gospodarsko, družbeno, univerzitetno in kulturno središče Podravske regije. Kot drugo največje mesto v Sloveniji po številu prebivalcev je središče tako Podravske kot kohezijske regije Vzhodna Slovenija. Leži na presečišču dveh naravnih poti, ki sta bili ključni za razvoj mesta: prva je reka Drava, ki deli mesto na severni in južni del. Ta je že v zgodnjih fazah razvoja predstavljala pomembno prometno povezavo med Panonsko nižino in predalpskim svetom (predvsem pa s Koroško). Druga, poldnevniška smer je prehodna pot čez Dravo iz Graške proti Celjski kotlini in predstavlja povezavo med Dunajem in Jadranskim morjem.

Položaj mesta v presečišču prometnih poti iz srednje v jugovzhodno Evropo ter iz zahodne srednje Evrope v Panonsko nižino mu je odmerjal dokajšnjo vlogo že v preteklosti. Ker leži le osemnajst kilometrov od državne meje z Avstrijo, predstavlja prag v našo državo, pa tudi na Balkan. Zaradi lege ob evropskih prometnih koridorjih in med pomembnima mednarodnima središčema sosednjih držav (Zagreb – HR in Gradec – AT) se Maribor danes razvija kot središče vzhodnega dela države s poudarjenim čezmejnim pomenom (Osutek SPRS 2050).

Slika 1: Ravni mestnih naselij v Podravju

V skladu z osnutkom Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050 je Maribor opredeljen kot središče I. ravni, saj nudi javne storitve najvišjega ranga s področja izobraževanja, kulture, sodstva in uprave. S tem je Maribor tudi intenzivno povezan s svojo širšo okolico. V Maribor tako dnevno gravitirajo

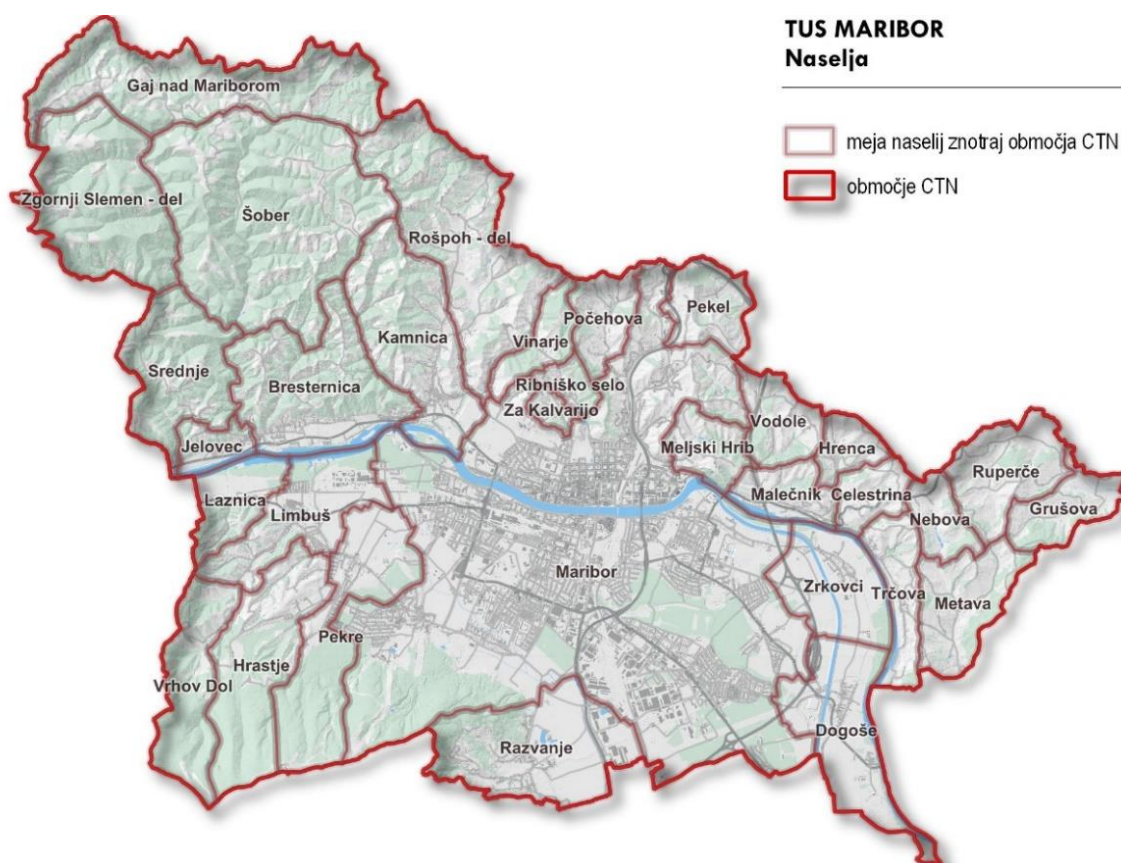

predvsem okoliške lokalne skupnosti občin Hoče - Slivnica, Slovenska Bistrica, Miklavž na Dravskem polju, Rače - Fram, Duplek, Pesnica, Kungota in Ruše.

2.2 Mestna občina Maribor v številkah

TUS MOM vključuje celotno mestno občino, saj njeno vplivno območje presega občinske meje, pa naj bo to z okoljskega, ekonomskega ali družbenega vidika. Mestna občina Maribor meri 147,5 km² in jo sestavlja 32 naselij: Bresternica, Celestrina, Dogoše, Gaj nad Mariborom, Grušova, Hrastje, Hrenca, Jelovec, Kamnica, Laznica, Limbuš, Malečnik, Maribor, Meljski Hrib, Metava, Nebova, Pekel, Pekre, Počehova, Razvanje, Ribniško selo, Rošpoh - del, Ruperče, Šober, Srednje, Trčova, Vinarje, Vodole, Vrhov Dol, Za Kalvarijo, Zgornji Slemen - del, Zrkovci.

Slika 2: Naselja v MOM

Z upravnega vidika je MOM razdeljena na 6 krajevnih skupnosti: Bresternica - Gaj, Kamnica, Limbuš, Malečnik - Ruperče, Pekre, Razvanje in 11 mestnih četrti: Brezje - Dogoše - Zrkovce, Center, Ivan Cankar, Koroška vrata, Magdalena, Nova vas, Pobrežje, Radvanje, Studenci, Tabor, Tezno.

Leta 2022 je imela občina 112.564 prebivalcev ter z gostoto poselitve 763 prebivalcev/km², presega podravsko povprečje 151,1 prebivalcev/km² in slovensko povprečje s 104 prebivalcev/km² (SURS, 2022).

V tabeli 1 v nadaljevanju predstavljamo nabor osnovnih statističnih podatkov, ki se nanašajo na MOM, in sicer primerjalno za leti 2015 in 2021 ter glede na trende (pozitivni ali negativni). Negativen trend je

zaznati pri starosti prebivalcev, indeksu staranja, številu študentov, starosti avtomobilov in zbranih komunalnih odpadkov.

Tabela 1: Statistični kazalci MOM

Kazalec	2015	2021	Trend
Površina Mestne občine Maribor (m ²)	147.466,576	147.482,635	+
Število prebivalcev	111.735	112.838	+
Gostota poselitve (preb./km ²)	758	765	+
Dohodek na prebivalca (del slovenskega povprečja)	82 %	96,40 %	+
Povprečna starost prebivalcev	44,7	45,0	-
Indeks staranja	178,1	182,4	-
Število vrtcev	42	50	+
Število študentov (na 1.000 prebivalcev)	32	29	-
Število delovno aktivnih prebivalcev (po prebivališču)	38.105	42.327	+
Število samozaposlenih oseb (po delovnem mestu)	3.703	3.974	+
Stopnja delovne aktivnosti (%)	50,8	58,4	+
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	1.497,32	1.898,88	+
Število podjetij	10.969	11.964	+
Prihodek podjetij (1.000 EUR)	5.328.618	7.085.654	+
Število stanovanj - 1. januar	52.315	52.893	+
Povprečna uporabna površina stanovanj (m ²)	68,7	70,6	+
Število osebnih avtomobilov - 31. december	51.871	56.162	+
Število osebnih avtomobilov (na 1000 prebivalcev) - 31. december	464	497	+
Povprečna starost osebnih avtomobilov (leta) - 31. december	9,6	10,5	-
Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (tone)	43.293	49.124	-
Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (kg/prebivalca)	388	435	-

*Vir: SURS, MOM

3 ANALIZA STANJA

3.1 Prostor

Umeščenos in urbanistični razvoj mesta sta generirala razvojno stopnjo posameznih mestnih območij in njegovega roba. Tako so območja na levem bregu Drave pretežno izoblikovana, na desnem bregu pa je vidna neizoblikovanost grajene strukture (degradirana in nepozidana območja). Robni deli mesta so na severni strani sicer izoblikovani z naravnimi omejitvami, jugozahodni rob (od Tržaške do izteka načrtovanega podaljška Ceste Proletarskih brigad) je treba definirati na novo. Možnost večje prostorske širitve mesta je na vzhodu, kjer bližnja avtocestna vozlišča dvigajo razvojne potencialne prostora.

Koncept štiridelnega mesta je ideja iz Urbanistične zasnove mesta Maribor, ki opozarja na neskladja med obema deloma mesta, saj ni vzpostavljenega minimalnega urbanega standarda niti zagotovljenega enakomernega razvoja, vzpostavljene lastne in razpoznavne prostorske identitete niti zagotovljenih dejavnosti, ki bi omogočale zadovoljevanje osnovnih človekovih potreb - stanovanja različnih tipov, raznolika delovna mesta, možnosti za šport in rekreacijo, enakovredne možnosti za oskrbo in kulturne dejavnosti.

3.1.1 Staro mestno jedro

Staro mestno jedro mesta Maribor je kulturna in prostorska dediščina izjemne vrednosti. Njegova vrednost in potencial sta bila opredeljena skozi procese prenove v zadnjih treh desetletjih in sta obenem tudi zakonsko zavarovana. Opazen premik v vrednotenju historičnih mestnih jeder je razširitev središča iz pretežno stavbnega fonda tudi na odprti prostor. Le-ta ni več opredeljen kot prazen prostor med stavbami, kot preostanek grajenega tkiva, ampak je javni prostor v mestnem jedru in služi celi vrsti pomembnih aktivnosti prebivalcev in obiskovalcev mesta. Pri tem gre za različne socialne aktivnosti, preživljanje prostega časa, zagotavljanje površin za bivanje in potrebne osnovne storitve ter zagotavljanje delovnih mest.

V fazi izvedbe je oblikovanje stika mestnega jedra z reko Dravo. Za prenovo obrečnega prostora je bil razvit prostorski koncept z načrtovano infrastrukturo za sinergijske učinke s turistično ponudbo mesta ob reki in na njej (turistične storitve, počivališča, razgledišča, značilnosti, informacije ...); pripravljena je dokumentacija Dravske promenade, ki ponuja ustrezni prostor za pešce, kolesarje, rekreacijo in druženje; povezava desnega brega z Mariborskim otokom; pripravljene so podlage za prometno in rekreacijsko izkoriščanje reke Drave (veslanje, splavarjenje/brodarjenje, ponudba na vodi ...), vključno z urejenim režimom plovnosti na reki Dravi. Obstoječi stavbni fond ob reki dobiva s prenovo ustrezno definirani in oblikovani javni program, obrnjen proti reki, načrtovana je tudi ustrezna obrečna infrastruktura. Načrtuje se tudi sprememba prometnice in parkirišča ob reki.

Preurejeni so historično pomembna območja (Lent, Glavni trg in Vojašniški trg) in izkoriščeni potenciali objektov kulturne dediščine. Prenovo potrebujeta Slomškov trg in Trg Revolucije. Izzivi za mestne načrtovalce in urbaniste predstavljajo zapuščena dvorišča in propadli nepremičninski projekti, parkirišča in prometnice na historičnih površinah mesta. Potrebna je zamenjava javne razsvetljave in

urbane ter mikrourbane opreme v mestu z elementi iz Kataloga urbane opreme za urejanje odprtega javnega prostora za območje Mestne občine Maribor.

3.1.2 Degradirane površine

Med degradirana območja v smislu zmanjšane potenciala za rabo in razvoj urbanih dejavnosti je mogoče prišteti zemljišča, ki še vedno niso lastninjena. Problem je zaznan v večini mestnih stanovanjskih sosesk, zato urejanje lastništva zemljišč, ki funkcionalno pripadajo večstanovanjskim stavbam z lastninjenimi etažnimi stanovanji, postaja prednostna in ključna naloga prenove starejših sosesk.

Med problematična območja prištevamo območja ekonomskega preurejanja, to so območja stečajnih postopkov in območja, v katerih banke zaradi neodplačevanja hipotekarnih obveznosti postajajo lastnice nepremičnin, čeprav niso nosilke razvojnih programov. Krčenje dostopnih finančnih virov za razvojne projekte povzroča nove probleme, zlasti v območjih, kjer so bile investicije že pričete, niso pa zaključene.

Za vsa prepoznana območja je s prostorskimi akti določena primerna namembnost in pogoji za ureditev. Večji izziv, kot ga pri urejanju degradiranih površin predstavlja pomanjkanje finančnih virov, je razdrobljeno lastništvo zemljišč ali celo neizvedeni postopki lastninjenja zemljišč, ki so bila nekdaj v družbeni rabi.

Kot degradirano območje je v MOM opredeljenih 9 industrijskih območij (industrijski obrat Gradis in odlagališče komunalnih odpadkov na Pobrežju, opekarna Košaki, gramoznica pri Dogošah, območje Melja, skladiščni objekti Astra ob Šentiljski cesti, industrijski kompleks ob Sokolski ulici ter aktivna industrijska cona Studenci (TVT), območje Svile ter območje SWATY zaradi svoje neprimerne lokacije); 6 območij na mestnem robu; 5 stanovanjskih sosesk (soseska med Ptujsko in železnico, soseska ob Obrežni ulici, soseska ob Lackovi, soseska ob Šentiljski in soseska ob Zrkovski cesti); 4 sive cone (območje med železniško progo in Nasipno ulico ter »železniški trikotnik«, območje ob Titovi cesti, območje opuščene gramoznice v Stražunu in območje železniškega terminala Tezno) in degradirano historično jedro območja med Hlebovo, Valvasorjevo in Ruško cesto.

Med za razvoj pomembnejše degradirane dele mesta spadajo tudi območja Melja, Kreativnega parka Drava na Pobreški cesti in območja ob Puhovi ulici, ki jih je potrebno ustrezno prestrukturirati.

Mestna občina Maribor, katere 12 % celotne površine predstavljajo degradirana območja, je usmerjena v regeneracijo in revitalizacijo degradiranih zemljišč ter povečanje deleža zelenih površin. Tak pristop zahteva celotno prenovo (fizično, socialno in gospodarsko). Ker takšni ukrepi neposredno vplivajo na kakovost življenja, bo občina pri pripravi projektnih rešitev za posamezna območja participativno vključevala lokalno prebivalstvo za doseg najboljših rezultatov.

3.1.3 Parkovne ureditve

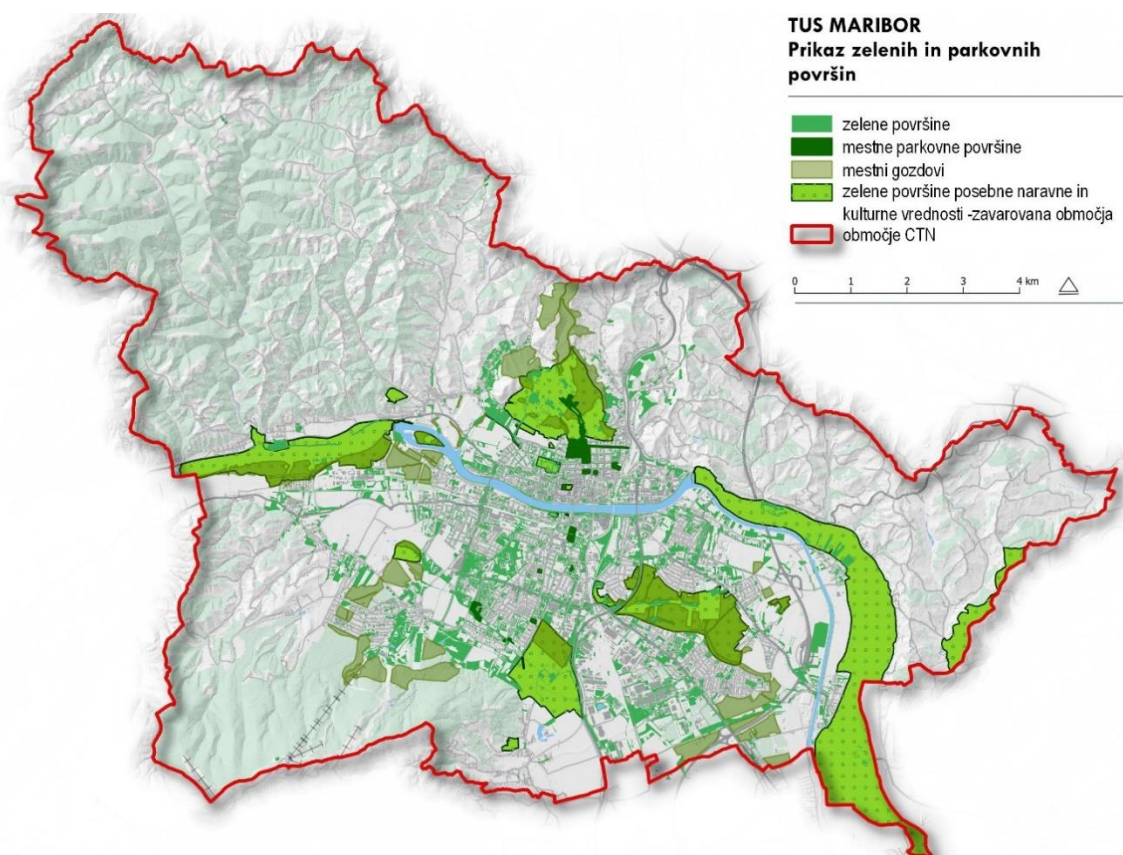
Mariborski mestni park je umeščen v severni predel Starega mestnega jedra, med vznožje Mestnega vrha in Piramido. S severno ureditvijo treh ribnikov ob zaključku osrednje promenade, se park zajeda v zeleno zaledje, a oblikovno zvezno prehaja v okoliško krajino. Magdalenski park zaznamuje majhnost

in deljenost z železnico na dva dela. S podhodom je park prevzel povezovalno funkcijo prostora in se intenzivneje navezal na grajeno tkivo.

Preostale parkovne površine predstavljajo manjše četrtne in tematske parkovne površine, vezane na stanovanjske, kulturne in vzgojno-izobraževalne objekte, kot so Schreinerjev trg, Ertlov gozdček, park ob Pekrskem potoku v južnem delu ter linijska parkovna ureditev Tomšičevega drevoreda, park na Slomškovem trgu, Trgu generala Maistra, trgu Borisa Kidriča, na Unionskem platoju v severnem delu mesta. Pomembno parkovno površino predstavljata mestno pokopališče na Pobrežju, ki pa ima pomanjkljivo urejeno zeleno infrastrukturo.

Slika 3: Zelene in parkovne površine v MOM

Drevoredi se prostorsko prilagajajo prometni mreži in tipologiji pozidave, kar ustvarja geometrijske vzorce linij, ki členijo grajene prvine. Drevoredi poudarjajo mestne vpadnice, večje prometnice, členijo prostor tako vsebinsko kot oblikovno. Mnogi drevoredi so prekinjeni in strukturno razdrobljeni ter drevesa slabo vzdrževana (npr. Spodnje Radvanje in Pobrežje). Ponekod so drevoredi skoraj popolnoma odsotni (Zgornje Radvanje, Pobrežje vzhod, Studenci, IC Melje, IC Tezno).

Z vidika umeščenosti zelenih površin v uporabnikom dostopne razdalje so prebivalci na levem bregu v dosti boljšem položaju kot ti na desnem. Na levem bregu je tako opazen primanjkljaj zelenih površin v radiu 1000 m v velikosti 0,6 hektarja. Širitev oziroma uvedba novih parkovnih površin v severnem delu mesta je smiselna na mestnih robovih, npr. v Melju. Na desnem bregu je izkazan primanjkljaj zelenih površin v skupni površini 50,4 hektara, ki jih ni moč doseči s širitvijo Magdalenskega parka, temveč je potrebno poiskati druge primerne površine (npr. površine, katerih raba izgublja pomen; območja

vrtičkarjev; večje odprte zelene površine znotraj ali na robu strnjene pozidave; območja mestnih gozdov in obvodni pasovi in obrežja)(Klemenčič, 2011).

Leta 2022 je mestni svet sprejel Odlok o razglasitvi gozdov s posebnim namenom v MOM. V gozdovih s posebnim namenom (Zaledje Mestnega parka, Kamnica-Bresternica, Studenci-Limbuš, Pekre, Pod Pohorjem, Betnavski gozd, Stražun, Tezenski gozd, Mariborski otok), ni ustreznega gospodarjenja z njimi (izvaja se zgolj sanitarna sečnja), neugodna je tudi njihova lastniška struktura, v njih ni vzpostavljene ustrezne infrastrukture, pogosto so v njih divja odlagališča; zaradi cestne infrastrukture in stanovanjskih sosesk so gozdovi fragmentirani in tudi obdani z individualnimi gradnjami.

3.1.4 Vrtilki

V MOM je 285.316 m² površin vrtilkov; v zahodnem delu se vrtilki nahajajo ob robu grajenega tkiva in soustvarjajo rob mesta z odprto krajino zaledja. V vzhodnem delu vrtilki niso tako izrazito pomaknjeni na obrobje, temveč se nahajajo globoko v grajenem tkivu(Klemenčič, 2011).

Strateški del OPN predvideva za vrtilke določitev razpršenih trajnih lokacij, ob upoštevanju tudi prostorske razporeditve prebivalstva v mestu. Za obstoječe trajne lokacije je predvidena kakovostna preureditev in izkoriščanje možnosti širitve. V OPN bo opredeljenih devet območij za vrtilkarstvo, na njih bo potrebno zagotavljati enotno oblikovanje, kot je skupna stavba za shranjevanje kmetijskih strojev, orodja in mehanizacije pritlične izvedbe (višine do 4 m in površine do največ 50 m² na vsakih 1000 m²). V primeru več objektov se ti enotno oblikujejo.

3.2 Okolje

MOM ima sprejet Občinski program varstva okolja Mestne občine Maribor za obdobje 2021-2030 (OPVO MOM 2030) na podlagi katerega sistematično spremlja stanje okolja (Poročilo o stanju okolja v MOM 2017 – 2022) in Lokalni energetske podnebni koncept (LEPK, 2021) z akcijskim načrtom do leta 2031. MOM bo najkasneje do leta 2045 postala podnebno nevtralna.

Ključna tveganja, povezana s podnebnimi spremembami, so:

- Prekomerna toplotna obremenitev prebivalstva in ekosistemov ter s tem negativen vpliv na zdravje. Posebej problematični so gosto pozidani urbani predeli, kjer se temperature lokalno še dodatno povišajo z učinkom t. i. mestnega toplotnega otoka.
- Poplavna ogroženost območij. Posebej problematični so predeli z nizko podtalnico, predeli v bližini površinskih voda ter pozidani predeli z omejeno absorpcijsko kapaciteto.
- Pomanjkanje vode zaradi zmanjšanja padavin. To lahko kritično vpliva na zalogo pitne vode, na količinsko in kakovostno stanje podtalnice in površinskih voda, na kmetijske dejavnosti, odvisne od namakanja, in na celotni vodovodni sistem.
- Povečanje populacij škodljivcev in bolezni zaradi pospešenih sprememb v okolju, povečanje prisotnosti tujerodnih vrst rastlin in živali (vključno z invazivnimi) ter zmanjšanje biotske raznovrstnosti.
- Povečanje števila in intenzitete ekstremnih vremenskih dogodkov, ki ogrožajo ljudi in povzročajo infrastrukturno škodo (OPVO MOM 2030).

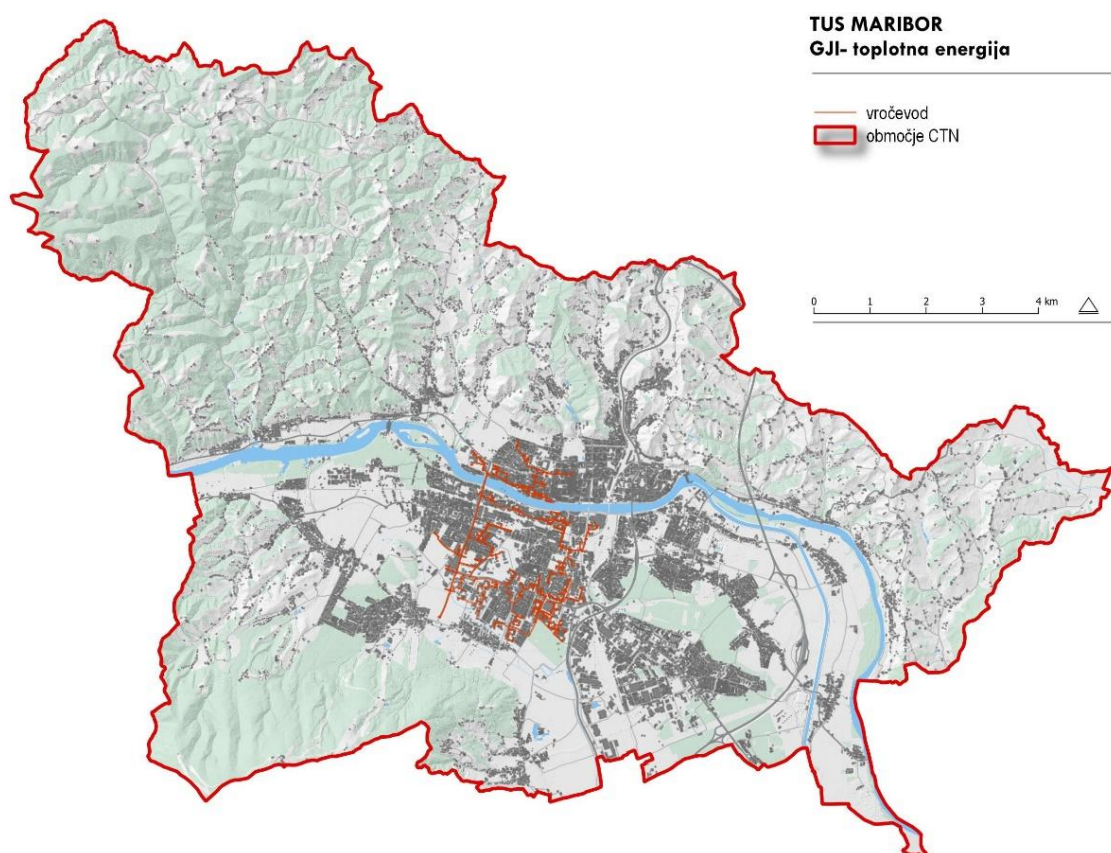

3.2.1 Energetska raba

Energetska raba in oskrba v MOM temelji na različnih energentih. Glede na štiri različne načine ogrevanja se območje mesta Maribor deli na: (a) območje daljinskega ogrevanja; (b) območje ogrevanja preko manjših sistemov daljinskega ogrevanja s samostojnimi kotlovniciami; (c) območje individualnega ogrevanja; (d) območje zvrstno različnih načinov ogrevanja posameznih stavb ali skupin stavb. Na daljinsko ogrevanje ENMB je priključenih 31 % vseh naseljenih stanovanj (689.530 m² ali 36 % površine stanovanj v večstanovanjskih stavbah). V MOM deluje 5 sistemov daljinskega ogrevanja, med katerimi je največji sistem Energetike Maribor.

Slika 4: Vročevod Energetika Maribor

Delež OVE v končni rabi toplotne energije je 29 % (les in energija okolja). Med potencialne OVE v MOM sodijo sončna in geotermalna energija, vodna energija, biomasa, bioplín in energija vetra. Pri uvajanju OVE je posebna pozornost namenjena izkoriščanju lokalnih energetskih virov. Vodni energetski potencial na območju MOM predstavljajo reka Drava in pohorski potoki, ki se izkorišča s hidroelektrarno Mariborski otok in z malo hidroelektrarno Melje v sklopu Meljskega jezua.

Delež OVE v proizvodnji električne energije (EE) na območju MOM znaša 14 % (sončna in vodna). Delež OVE v končni rabi električne energije je 3 %. V letu 2019 je na območju MOM delovalo 119 samooskrbnih elektrarn s skupno priključno močjo 1.208,978 kW (LEPK 2021). Po podatkih Plinarne Maribor je 17.183 aktivnih odjemnih mest (stanovanj) na omrežju zemeljskega plina, kar predstavlja 40 % vseh naseljenih stanovanj v MOM.

V sektorju javnih občinskih stavb je MOM na področju URE in OVE v zadnjem desetletju posebno pozornost namenjala OŠ in VVZ. Skupna specifična raba energije v obdobju 2009–2019 se je v OŠ znižala za 49 % in v VVZ za 23 %. Rezultat je posledica izvedbe celovitih in delnih energetske obnov v zadnjih letih kot tudi ukrepov s področja informiranja in ozaveščanja. V letu 2019 je bilo v okviru projekta JZP celovito energetske obnovljenih 11 OŠ in 2 VVZ ter delno 8 VVZ. 20 % OŠ in VVZ je na OVE.

V MOM je letno proizvedeno ca. 621.640 ton ogljikovega dioksida (2018), kar pomeni 5,63 tone na prebivalca. Delež emisij zaradi rabe električne energije je 43 %, raba toplotne energije prispeva 30 % delež skupnih emisij in raba pogonskih goriv v sektorju prometa predstavlja 27 % delež skupnih emisij. Električna energija v končni rabi energije zavzema 25 % delež, v deležu emisij pa kar 43 % delež. Za največ emisij je odgovoren stanovanjski sektor, sledijo sektor prometa, sektor industrije in podjetništva ter sektor javnih stavb. (Vir: LEPK 2021)

3.2.2 Javna razsvetljava

Obstoječa javna razsvetljava v MOM je v veliki meri stroškovno neučinkovita in neskladna z Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Uradni list RS, št. 81/2007, 109/2007, 62/2010, 46/2013) z naslednjimi značilnostmi:

- letna raba el. energije za javno razsvetljava (kWh): 10.119.848. Velik delež svetilk je energetske potraten, poleg stroškovne neučinkovitosti so težava tudi povečane emisije CO₂;
- visoki stroški vzdrževanja;
- vrednost porabe električne energije na leto na prebivalca je dvakrat višja, kot to predpisuje zakonodaja (ciljna vrednost, ki jo predpisuje Uredba, je 44,5 kWh);
- načrtovana je projekt »Energetske sanacije javne razsvetljave v MOM« v okviru katerega se bo zamenjalo 88 % vseh svetilk v MOM. (Vir: LEPK 2021).

Na podlagi letne analize porabe električne energije za razsvetljava javnih površin in drugih zahtev za preprečevanje svetlobnega onesnaževanja, navedenih v Uredbi o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja ter obstoječi študiji svetlobnega onesnaževanja za MOM, je potrebno pristopiti k sistematični oziroma celostni posodobitvi javne razsvetljave na celotnem območju OPN MOM, s ciljem izboljšanja energetske učinkovitosti le-te. Priporočljiva je vzpostavitev sodobne, avtomatizirano vodene t. i. "pametne" javne razsvetljave, ki se bo prilagajala merodajnim parametrom kot sta npr. gostota prometa ali pa svetlost okolice.

3.2.3 Vodovodno omrežje

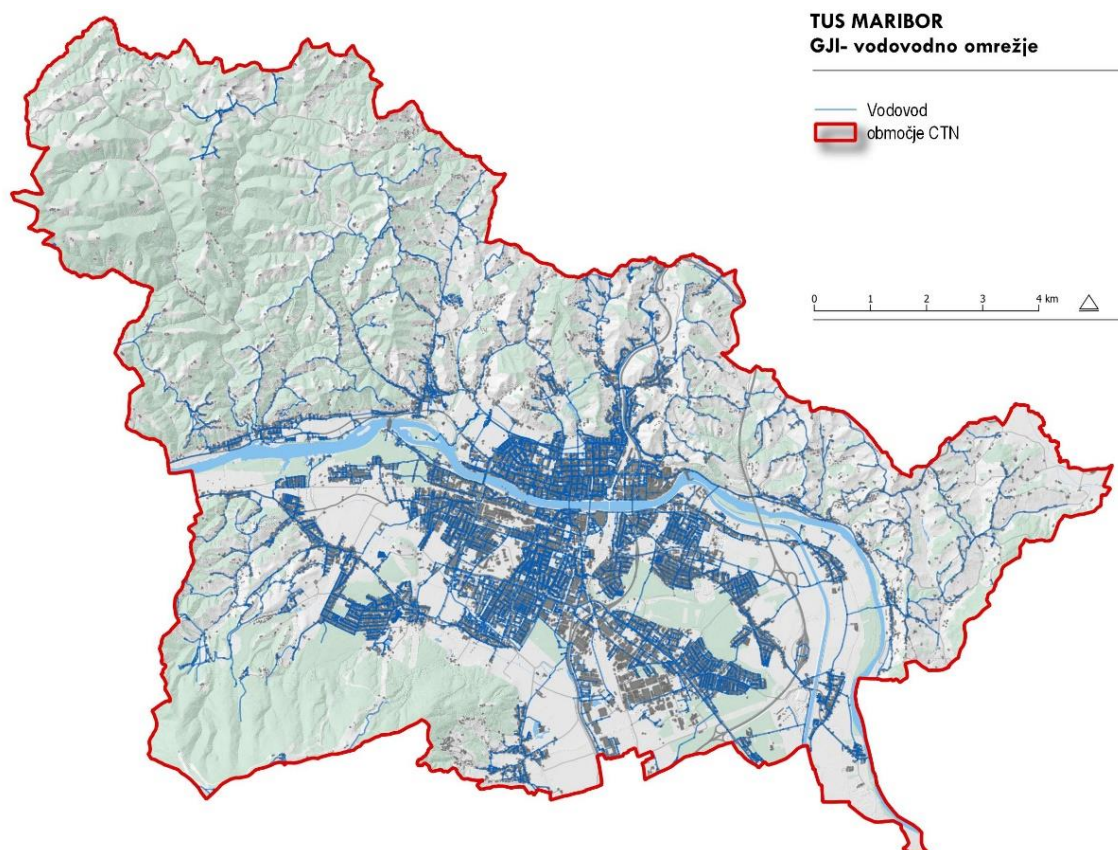
Glavni vir pitne vode v MOM je podzemna voda. Mesto že vse od leta 2001 izvaja emisijski monitoring tal, površine in podzemne vode na območju črpališč Mariborskega vodovoda in na ta način spremlja glavne dejavnike, ki vplivajo na kakovost pitne vode, spremlja kakovostno in količinsko stanje površinskih in podzemnih voda, obremenjenost tal ter hidrometeorološke razmere. Kakovostna in stabilna oskrba s pitno vodo se zagotavlja z optimalnim izkoriščanjem vodnih virov ob njihovi hkratni zaščiti, ki v občini temelji na izkoriščanju podtalnice z umetnim bogatenjem na Urbanskem platoju, Mariborskem otoku, Limbuški dobri in Dravskem polju ter na izrabi površinskih voda pohorskih potokov. Na posamezna črpališča se navezujejo daljinski (transportni) cevovodi za pitno vodo, ki jih je potrebno na več odsekih rekonstruirati in dopolniti z novimi cevovodi. V naslednjih letih je potrebno

zagotoviti rezervni vodni vir (vodnjaki v Selniški Dobravi) ter ga povezati z vodovodnim omrežjem Mariborskega vodovoda.

V prihodnosti je pričakovan povečan pritisk in večja spremenljivost virov (vodnatost, kakovost) podzemne vode, kar predstavlja tveganja pri oskrbi z vodo. Na območju Vrbanskega platoja je zaradi zaježitve reke Drave in izvedbe I. faze aktivne zaščite z umetnim bogatenjem glede na trenutne razmere zagotovljena zadostna količina vode. V primeru povečane porabe vode, zmanjšanja kapacitete vodnjakov, posegov v okolje, ki bi vplivali na smer toka podzemne vode ali njeno onesnaženje, lahko pričakujemo pomanjkanje zadostnih količin vode. V skladu s tem je nujno izvesti nadaljnje ukrepe aktivne zaščite in bogatenja podzemne vode Vrbanskega platoja. Podatki mikrobiološke kakovosti pitne vode kažejo, da ima Maribor višjo kakovost pitne vode od povprečne kakovosti v Sloveniji.

Slika 5: Vodovodno omrežje

Glavni izzivi pri zagotavljanju dostopa do pitne vode v MOM so: zadostna količina (rezervni vodni vir Selniška Dobrava) in kakovost; zagotavljanje zadostnih človeških virov za popravilo in izboljšanje infrastrukture; uravnoteženo vlaganje finančnih sredstev za redno vzdrževanje, zamenjavo in izgradnjo manjkajoče infrastrukture z namenom zmanjšanja vodnih izgub; izvedba rednega vzdrževanja vodnjakov, da ne prihaja do kopičenja sedimentov ter povečanje zaupanja uporabnikov v oskrbo s pitno vodo. (Vir: OPVO MOM 2030).

3.2.4 Odpadki

V MOM se komunalni odpadki povečuje, kot je razvidno iz tabele 2. V skladu z OPN v MOM, z izjemo zaprtih odlagališč, ni obstoječih ali načrtovanih območij za odlaganje odpadkov, so pa načrtovani: dva zbirna centra za odpadke, objekt za obdelavo mešanih komunalnih odpadkov in rezervirano območje za energijsko izrabo odpadkov. V pripravi je že OPPN, s katerim se načrtujejo objekti in ureditve za potrebe celovitega obvladovanja odpadkov na enem mestu. Načrtuje se izgradnja potrebne infrastrukture in objektov za obdelavo odpadkov, in sicer: zbirni center, center ponovne rabe, servisni objekt, upravni objekt, objekt za potrebe predelave posameznih vrst komunalnih odpadkov, objekt za potrebe energetske izrabe odpadkov, zunanje manipulacijske in parkirne površine.

Prav tako MOM nima zagotovljene ustrezne biološke obdelave mešanih komunalnih odpadkov (letno 16.000 do 17.000 ton), prav tako ne odlagališča odpadkov. Za predelavo biološko razgradljivih odpadkov (kuhinjski odpadki letno znašajo ca. 11.000 ton) je nujna umestitev objekta v prostor, ki bo zagotovil samozadostnost predelave in zmanjšal odvisnost od prevzemnikov.

Tabela 2: Komunalni odpadki v MOM

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nastali komunalni odpadki (kg/prebivalca)	433	451	465	478	495	509	489	518
Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (kg/prebivalca)	323	315	336	339	361	359	355	365
Odloženi komunalni odpadki (kg/prebivalca)	101	101	27	32	28	32	31	27

*Vir: SURS, Nograd

3.2.5 Odpadna voda

Zasnova ravnanja z odpadnimi vodami se v MOM izvaja skladno z veljavnim nacionalnim Operativnim programom odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode. Na območju MOM je v večini zgrajen mešani kanalizacijski sistem, razbremenjene padavinske vode se odvajajo preko razbremenilnikov v potoke in nato v Dravo, odpadna voda pa se vodi po glavnih zbiralnikih proti centralni čistilni napravi (CČN). Zaradi dotrajanosti je nujna rekonstrukcija kanalizacijskega omrežja.

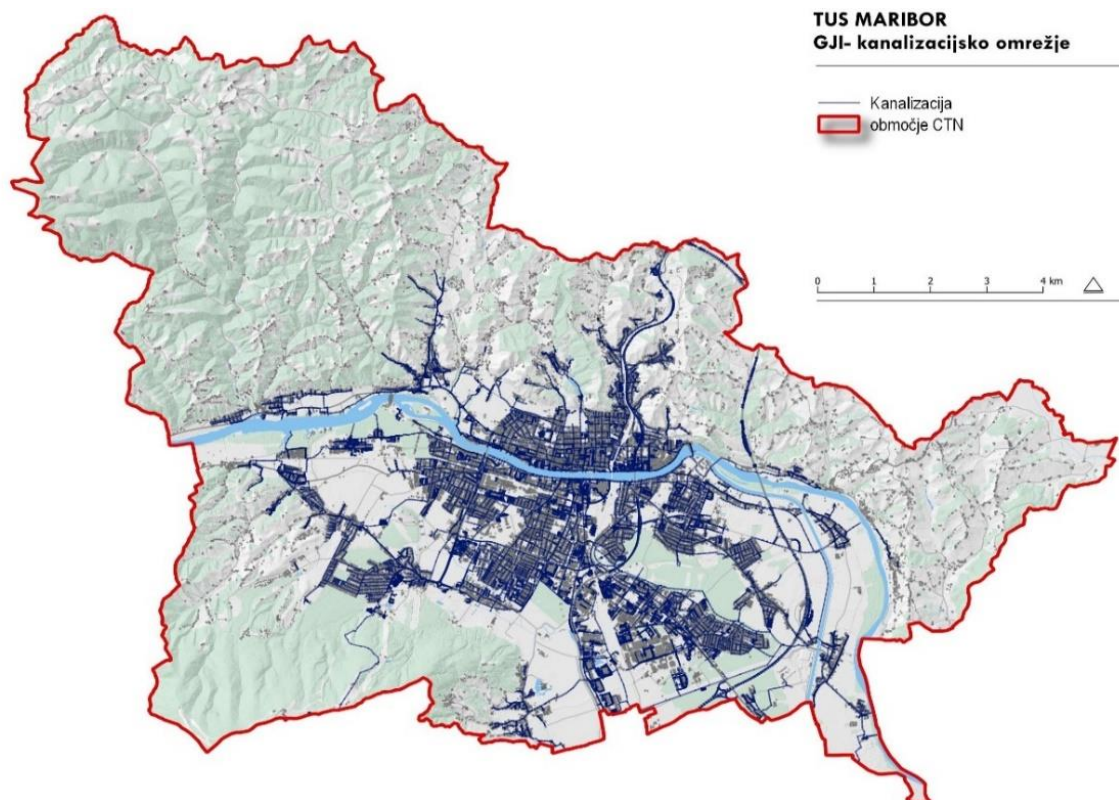
Manjkajoči deli kanalizacijskega omrežja se nahajajo na Teznu, Ribniškem selu, Vinarjih, potrebna je dograditev kanalizacijskega omrežja na območjih stanovanjskih, poslovnih in drugih novogradenj, rekonstrukcija kanalizacijskih vodov na delu Studenc, Tabora, Melja, Pobrežja in Tezna; rekonstrukcija prečrpališča v Melju ter razbremenilnikov na levem bregu Drave in preureditev izpustov iz kanalizacijskih vodov v vodotoke (te se priključi na obstoječe kanalizacijske zbiralnike). V okviru programa sanacije onesnaževanja podtalnice na Urbanskem platoju in Dravskem polju se dogradi tudi javno kanalizacijsko omrežje v bližini nekaterih tamkajšnjih vodnjakov.

Zaradi dotrajanosti razbremenilnikov ali njihove poddimenzioniranosti se onesnažene vode večkrat prelijejo in onesnažujejo potoke oz. odvodnike. Primer tovrstne okoljske obremenitve je prisoten na zavarovanem območju mestnega gozda Stražun (pribl. 200 ha). Onesnažena voda iz Stražunskega

kanala/potoka onesnažuje rečni ekosistem. Zaradi dotrajanosti je nujna rekonstrukcija kanalizacijskega omrežja.

Slika 6: Kanalizacijsko omrežje

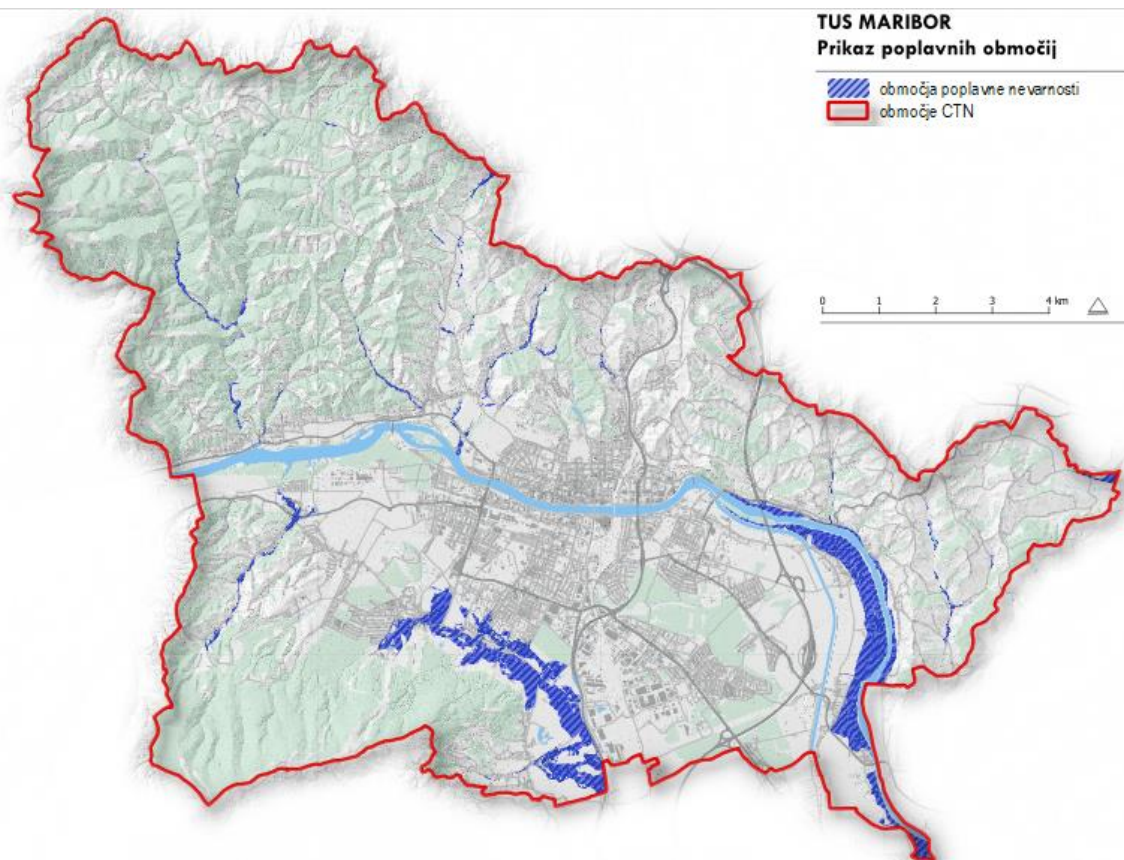
3.2.6 Upravljanje z vodami in kakovost zraka

Mesto nima urejene poplavne ureditve reke Drave (pristojnost Direkcije RS za vode) na odseku od jezua v Melju do Dogoš, prav tako zaostaja z izvedbo različnih ukrepov, kot so: sonaravne ureditve, revitalizacije, stabilizacije strug, kanaliziranja vodotokov, izgradnje razbremenilnikov, predstavitev odseka vodotoka oziroma izgradnje nove struge in vzdrževalna dela. Izgradnja novih strug se izvede v sklopu izgradnje južne obvoznice (Radvanjski potok).

Za namen ohranjanja kakovosti zraka je na nacionalnem nivoju sprejet Operativni program ohranjanja kakovosti zunanjega zraka. Kakovost zunanjega zraka se v Mariboru sistemsko meri na dveh lokacijah v okviru državne merilne mreže (Maribor Center, Vrbanski plato) in na petih lokacijah v okviru mestne merilne mreže (Tezno, Krekova/Tyrševa, Radvanje, Pobrežje, Pohorje).

Slika 7: Prikaz poplavnih območij

V okviru spremljanja koncentracij delcev PM10 na merilnem mestu Maribor Center v zadnjih desetih letih povprečna koncentracija upada, saj mejna letna vrednost ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) ni bila presežena že od leta 2007. Število prekoračitev mejne dnevne vrednosti ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) pa naha največkrat se prekoračitve pojavijo v zimskem času, ko je tudi kurilna sezona. Med glavne vire emisij štejemo promet, kurišča (predvsem na trdo gorivo) in industrijo, omeniti velja tudi prispevek regionalnega in daljinskega transporta onesnaževal. V obstoječi finančni perspektivi je z namenom omejitve onesnaževanja nujna izvedba ciljane zelene zasaditve (ponori).

3.3 Promet

Področje mobilnosti je iz vidika samega prometa v MOM obravnavano v sprejeti Celostni prometni strategiji mesta Maribor (junij 2015), ki jo je potrebno novelirati in zagotoviti sprotno spremljanje njenega izvajanja, vzpostaviti odbor za spremljanje s ključnimi deležniki in pri uvajanju sprememb v prometnih režimih vključevati zainteresirano javnost, in sicer v vse faze: od priprave do spremljanja izvedbe prometnih rešitev.

3.3.1 Cestni, železniški in zračni promet

Prometne ureditve, ki se nanašajo na prometno povezanost predelov mesta, so pomanjkljive in nejasno hierarhično diferencirane. Nekateri odseki prometne mreže so neizgrajeni, predvsem južna

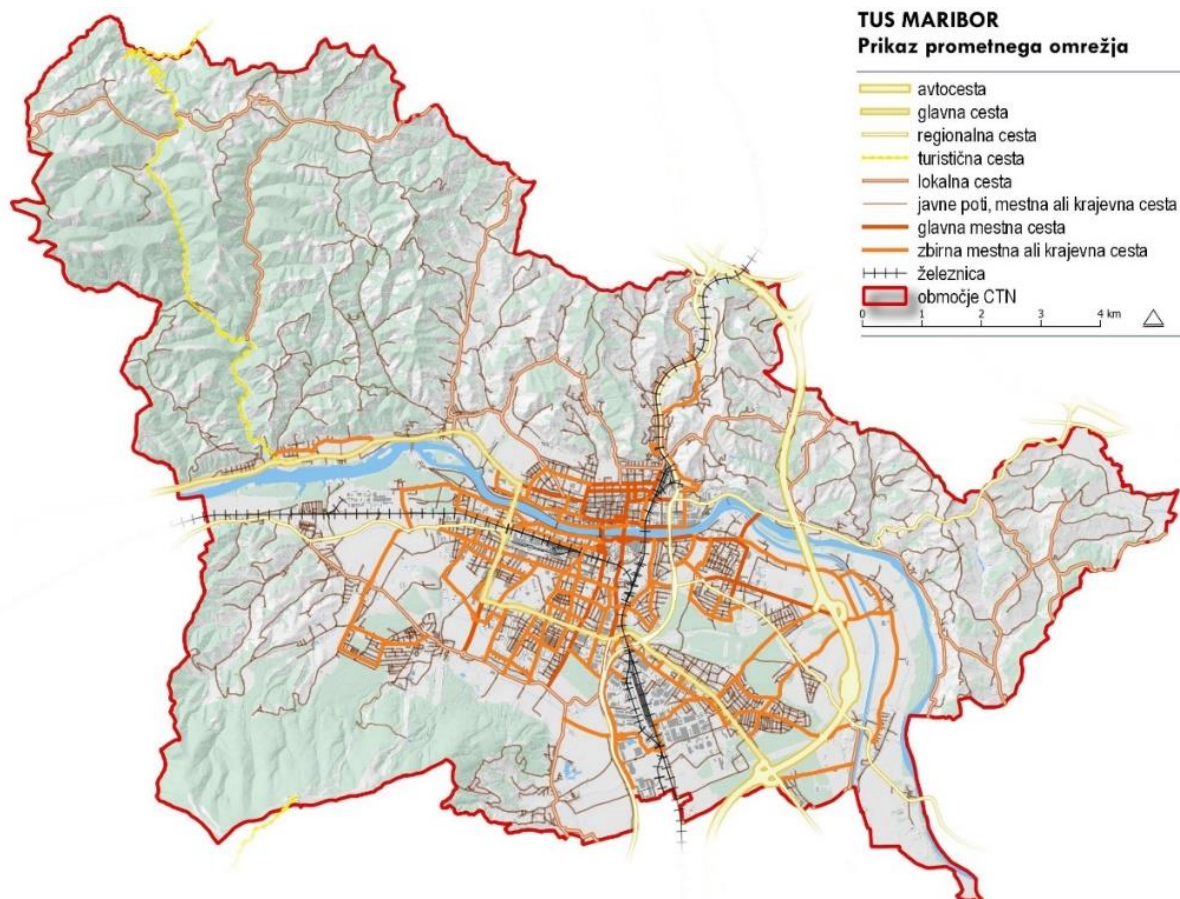

obvoznica, preboj Pariške komune), podvoz Ledina in nova povezava Maribor - Duplek. Mestno središče je preobremenjeno z osebnim avtomobilskim prometom, zato bo potrebno poiskati alternativne rešitve povezovanja vzhod – zahod v mestnem jedru. Ena od možnosti je podzemni tunel, ki bo prevzel promet in omogočil pešcem in kolesarjem prijaznejši Lent in Glavni trg.

Železniško omrežje je sestavljeno iz železniške proge Zidani Most–Maribor–Šentilj, ki sovpada z baltsko-jadranskim jedrnim koridorjem vseevropskega prometnega omrežja, in iz Koroške proge, ki predstavlja povezavo med naselji v regiji in med državami. Krepitev vloge železnice je ključno za uveljavljanje trajnostne mobilnosti s primestnimi naselji oz. vzpostavitev »mestne železnice« na relaciji Maribor–Rače, Maribor–Ruše in Maribor–Šentilj. Potreba je tudi hitra povezava z Ljubljano in Gradcem, dolgoročno pa tudi povezava z Zagrebom (preko Ptuja) in Budimpešto (preko Lenarta in Murske Sobotne). Velik potencial ima železniška povezava s Koroško v smislu dnevne mobilnosti, ki je časovno lahko konkurenčna avtomobilu ter prevozu v turistične namene (kolesarji).

Mednarodno letališče Edvarda Rusjana v Občini Hoče–Slivnica, ki je del celovitega vseevropskega prometnega omrežja, predstavlja globalno meddržavno povezavo MOM, ki je v celoti neizkoriščena predvsem zaradi nesprejema državnega prostorskega načrta. Po vzoru drugih držav je prav tako nujen sporazum med občino Hoče in MOM. Do letališča je že več kot dvajset let načrtovana železniška povezava za potniški in tovorni promet ter načrtovani logistični center (Smart Hub Maribor), ki ni bil izveden.

Slika 8: Cestno in železniško omrežje

3.3.2 Mestna in primestna trajnostna mobilnost

Za javni potniški promet (avtobusni promet) v Mestni občini Maribor so značilne tako systemske, upravljavske in tudi tehnične težave, kar povzroča njegovo nekonkurenčnost in neatraktivnost v primerjavi z avtomobilom. Kljub nekaterim prenovitvam (informacijska tehnologija, postajališča, delna prenova voznega parka) glavne težave JPP ostajajo in se izkazujejo v naslednjih prvinah:

- Neprilagojenost sistema prog glede na strukturo mesta, migracijske dnevne tokove prebivalcev, ki zajemajo dostopnost delovnih mest, interesnih dejavnosti in robov mesta;
- Neatraktivnost sistema glede na frekventnost voženj JPP, sorazmeren dolg potovalni čas glede na merilo mesta zaradi neoptimizirane sheme prog in določene tehnične neprilagojenosti (avtobusi niso prilagojeni kolesarjem ...);
- Čeprav je v letu 2019 kar 20 avtobusov (od skupno 67) uporabljalo okolju prijazna goriva (17CNG, 2 električna, 1 hibrid), JPP ne predstavlja ustrezne alternative avtomobilu, saj število prepeljanih potnikov ostaja v obdobju zadnjih šestih let na istem nivoju (Vir: OPVO MOM 2030).

Na cestnem omrežju v MOM je lociranih 13 postaj, kjer so parkirana električna vozila, ki so na razpolago v sistemu souporabe vozil (angl. Car sharing). Na razpolago je 20 električnih vozil. V mestnem središču so na voljo 3 mini električna vozila Maister, namenjeni predvsem stanovalcem v središču mesta, starejšim in gibalno oviranim, staršem z majhnimi otroki ter obiskovalcem in turistom. Predvsem starejši prebivalci si želijo povezave med središčem mesta in Univerzitetnim kliničnim centrom.

MOM je vzpostavila prvi dve hitri polnilnici za avtobuse. Na liniji 6 in načrtuje elektrifikacijo vseh avtobusov do leta 2024. Hkrati je pripravljen planski dokument o strategiji večnamenske polnilne infrastrukture, ki temelji na elektrifikaciji javnega potniškega prometa v Mariboru s ciljem zmanjšati emisije toplogrednih plinov, hrupa in stroškov javnega potniškega prometa v Mariboru.

Z ureditvijo plovnosti na reki Dravi bo na njej urejen tudi javni potniški promet, med dvoetažnim mostom in Mariborskim otokom, z več postajališči na levem in desnem bregu reke. Na območju opredeljene plovne poti je predvidena tudi vožnja plovil v turistične, športne in rekreativne namene.

Kot del javnega potniškega prometa funkcionira žičniška povezava iz Radvanja na Pohorje (Bellevue), ki je primarno namenjena dostopu do turističnih, športnih in rekreacijskih območij na Pohorju. Ostale žičniške naprave na Pohorju so namenjene športnim in rekreacijskim aktivnostim in se posodablajo ter dograjujejo v skladu s finančnimi zmožnostmi.

Ob najbolj obremenjenih vpadnicah na vstopih v mesto so načrtovana večja parkirišča v okviru sistema P&R. Parkirna politika mora biti skladna (s prenovljeno) Celostno prometno strategijo. Mesto je preobremenjeno z avtomobili, manjka resna alternativa. Na območjih, kjer se ukinjajo parkirna mesta, je potrebno povečati frekventnost JPP. Pri načrtovanju območij brez prometa je nujno načrtovanje dostopnosti storitev (trgovina, šola, pošta ...). Delno razbremenitev mestnega središča mirujočega prometa je ureditev Mobilnostnega vozlišča Maribor na območju železniškega trikotnika.

Peš povezave so pogosto neustrezno dimenzionirane in ponekod neurejene, prav tako je neustrezno skupno vodenje pešcev in kolesarjev na pločnikih. Premalo je direktnih poti, bližnjic, prebojev in pasaž.

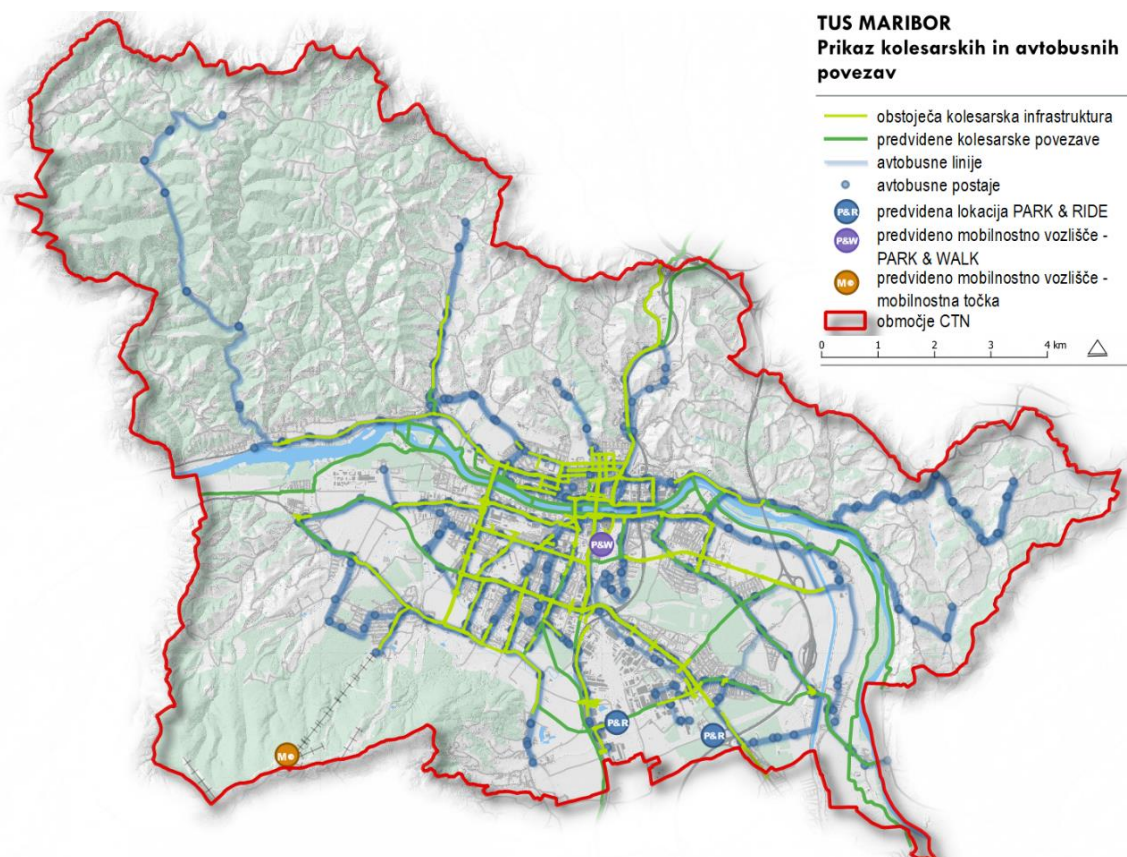

Podhodi za pešce so slabo vzdrževani. Ob pešpoteh manjkajo ustrezne zelene zasaditve (izpostavljenost soncu ...).

Kolesarsko omrežje je v Mariboru v glavnem sestavljeno iz mreže enosmernih kolesarskih stez na pločnikih, občasno pa tudi v obliki manj prometnih cest oziroma ulic, kjer kolesarska površina ni izrecno poudarjena. Redkeje je kolesarsko omrežje sestavljeno iz kolesarskih pasov na vozišču, v zadnjem času pa so se pojavile tudi novejšie oblike skupnega vodenja kolesarskega in motornega prometa na istem voznem pasu.

Sistem izposoje koles, ki se imenuje Mbajk, je zaživel spomladi 2022. Izposoja 220 koles je na voljo na 25 lokacijah po mestu in deluje 24 ur na dan. Sistem predstavlja zelo ugodno dopolnitev sistema javnega potniškega prevoza v mestu, saj je brezplačna vsaka prva ura izposoje z neomejenim številom izposoj.

Slika 9: Kolesarsko in avtobusno omrežje

Glavne izzive na področju kolesarske infrastrukture predstavljajo:

- Kolesarsko omrežje deloma ne odgovarja standardom in je razdrobljeno, nepovezano, polno konfliktnih točk ter ponekod neustrezno navezano na centralna območja ter rekreacijske površine;
- Dotrajana vozna površina, ki lahko povzroča destabilizacijo krmila in izgubo nadzora nad kolesom;
- Neustrezne klančine, ki so bodisi preozke, prestrme ali pa z nevarnimi robniki;
- Ozke vozne površine, ki še posebej pride do izraza na ozkih ulicah, ali pa tam, kjer je kolesarska steza postavljena na ozek pločnik (npr.: Glavni most);
- Neurejena smernost, ko je predpisana smer na drugi strani ceste, kar je še posebej nadležno ob 4 pasovnicah, kjer enostavno prečkanje ceste ni vedno možno;
- Manjkajo v celoti urejene kolesarske povezave v smeri primestnih naselij (npr. Dravska kolesarska pot in Eurovelo 9).

3.4 Družba

3.4.1 Demografija

Mesto Maribor med večjimi slovenskimi mesti že od leta 1981 izkazuje najbolj neugodno starostno sestavo prebivalstva. Izstopa z najmanjšim deležem mladega prebivalstva (v starosti 0–14 let), najvišjim deležem starega prebivalstva (v starosti 65 let in več) in posledično najvišjim indeksom staranja in povprečno starostjo prebivalstva. Staranje prebivalstva je še posebej očitno v zadnjih letih, saj so se razmere v primerjavi s stanjem v Ljubljani in državnim povprečjem še poslabšale.

Tako se je indeks staranja v Mariboru leta 2015 povečal na vrednost 176,5 in do leta 2022 narasel na 186,9 %, delež starega prebivalstva pa se je povečal iz 20,8 % na 23 %. Po podatkih SURS se je število mladih (15–29 let) v MOM od leta 2009 do 2022 zmanjšalo za 4.322, skupaj jih je 18.038. Število otrok do štirinajstega leta (0–14) se je v istem obdobju zmanjšal v MOM za 1742, skupaj jih je bilo v letu 2022 14.346. Število otrok se je povečalo v naseljih Bresternica, Dogoše, Grušova, Metava, Nebova, Počehova, Ribniško selo, Trčova, Vinarje, Vodole in Za Kalvarijo, v vseh ostalih naseljih se je število otrok zmanjšalo, največ v naselju Maribor, in sicer za 1.796 otrok.

Analize kažejo, da je k zmanjšanju števila prebivalstva okoli 30 % prispevalo negativno naravno gibanje, okoli 70 % pa negativno selitveno gibanje. Selila se je predvsem mlajša in srednja aktivna generacija, kar je še zmanjšalo rodnost v mestu. V letu 2020 je v MOM prebivalo 105.210 oseb, ki se je do 2022 povečalo na 112.564 oseb, od tega jih je bilo v starostni skupini 0–14, 14.341 in v starostni skupini nad 65 let 26.568 oseb.

Graf 1: Indeks staranja prebivalcev v MOM med letu 2015 in 2022

Vir: SURS, 2023

3.4.2 Stanovanjska problematika

Javni medobčinski stanovanjski sklad Maribor (JMSS Maribor) je imel 1. junija 2023 v lasti 2.037 stanovanj, od tega jih je bilo 1.894 zasedenih. Od 143 praznih stanovanj jih je 42 v postopku obnove in 18 v postopku oddaje. Od 1. 1. 2015 do 1. 6. 2023 se je stanovanjski fond zmanjšal za okvirno 6,7 % (iz 2.182 stanovanj na 2.037 stanovanj, kar je 145 stanovanj manj), s čimer naj bi JMSS Maribor zagotovil okvirno 0,8 mio EUR investicijskih stroškov letno.

Tabela 3: Število prosilcev in število oddanih stanovanj

Leto objave razpisa	Število prosilcev na razpisu	Število upravičenih prosilcev	Število oddanih stanovanj	Odstotek rešenih prošenj
2015	784	572	76	13,3
2016	760	623	65	10,4
2017	855	729	75	10,3
2018	934	781	54	6,9
2019	1084	938	50	5,3
2020	1128	974	33	3,4
2021	Razpis ni bil izveden, stanovanja so bila oddana po razpisu iz leta 2020			
2022	1106	869	*	

*Stanovanja se bodo začela oddajati po dokončnosti prednostnih list upravičencev, predvidoma jeseni 2023

Vir: JMSS

V letu 2022 je JMSS Maribor v najem oddal 62 stanovanj, od tega 59 neprofitnih stanovanj, 1 stanovanje za mlade in mlade družine ter 2 tržni stanovanji. Nadalje so bile 32 prosilcem na novo oddanečasne bivalne enote, 26 prosilcem pa so bile obstoječe najemne pogodbe podaljšane.

Za mlade in mlade družine JMSS Maribor načrtuje izgradnjo okvirno 70 najemnih stanovanj, od tega 60 stanovanj na Dvorakovi ulici 5–7, Maribor (zaključek gradnje in predaja objekta v uporabo – junij 2026) in 10 stanovanj na Vrbanski cesti 10 (odvisno od sprejema OPN - po 2024).

Že prva Trajnostna urbana strategija za Maribor je predvidela različne oblike reševanja stanovanjske problematike, vključno z zadrugami, ki še vedno čakajo ustrezní zakonodajni okvir na nacionalni ravni.

3.4.3 Trg delovne sile

Zaradi v povprečju starejšega prebivalstva na eni ter večjega števila šolajočega prebivalstva na drugi strani (ki biva v dijaških in študentskih domovih v Mariboru), ima mesto Maribor najnižji delež aktivnega prebivalstva med večjimi mesti v Sloveniji. Po indeksu delovne migracije je MOM izrazito delovna občina.

Število brezposelnih se je po 2015 postopno zmanjševalo. Konec decembra 2021 je število registriranih brezposelnih oseb v MO Maribor znašalo 5.116 oseb, od tega je bila dobra polovica žensk; več kot 53 % je dolgotrajno brezposelnih, med njimi največ s srednješolsko izobrazbo ter starejših od 50 let. Denarna nadomestila za primer brezposelnosti je v Uradu za delo Maribor v marcu 2020 prejelo 2.122 oseb, konec leta 2020 le še 21,6 % in konec leta 2021 le še 986 oseb (19,3 %).

V primerjavi z letom 2015 se je število državljanov EU, EGP in Švicarske konfederacije, ki so se zaposlili na območju Upravne enote Maribor, na dan 31. 12. 2021 povečalo na 1.315 oseb.

3.4.4 Zdravstvo

Kazalniki zdravstvenega stanja v občini Maribor kažejo, da je samoocena dobrega zdravja v MOM višja tako od slovenskega kot tudi podravskega povprečja. Čeprav se je povprečna bolniška odsotnost na aktivnega prebivalca med leti 2016 in 2021 povečala, je ta s 16,4 dneva še vedno nižja od povprečja v Sloveniji (18,0 dneva). Prav tako je v Mariboru manjši odstotek bolezni, ki jih je moč neposredno pripisati alkoholu, čeprav se je med letoma 2016 in 2021 povečalo tveganje opijanja za 13,5 % in znaša 46,30 % med populacijo, starejšo od 15 let.

Kazalniki preventivnega ravnanja kažejo, da se v programe Svit, Zora in Dora odziva manjši odstotek prebivalcev, kot je povprečje v Sloveniji. V MOM je manj starejših deležno pomoči na domu (1,41 %), kot je povprečje v Sloveniji (1,65 % za leto 2020), vendar se delež povečuje in je v letu 2022 znašal 1,6 za Maribor in 1,8 za Slovenijo ter 1,5 za Podravje. V celotni populaciji je 6,3 % starejših od osemdeset let. Pozitivno na zagotavljanje dobrega zdravja vpliva dejstvo, da 88,5 % oseb, starih 18-74 let, brez težav dostopa do otroških igrišč in zunanjih površin za rekreacijo.

Zagotavljanje infrastrukture za primarno zdravstvo je naloga lokalne skupnosti. Osnovno zdravstveno dejavnost v Mestni občini Maribor opravlja Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca v 7 organizacijskih enotah na 13 lokacijah in koncesionarji, ki jim je podeljena koncesija za opravljanje javne službe v osnovni zdravstveni dejavnosti na primarni ravni. Zdravstveni dom, ki je med večjimi zaposlovalci v Mariboru, se sooča s pomanjkanjem zdravnikov na primarni ravni. ZD zaposluje 1050 oseb. V izvedbi je izgradnja ZD v MČ Magdalena, v pripravi je novogradnja ZD Tezno.

Lekarniško dejavnost v občini opravlja Javni zdravstveni zavod Mariborske lekarne Maribor v 15 organizacijskih enotah in koncesionarji v 6 poslovnih enotah, ki so fizične ali pravne osebe s podeljeno koncesijo za opravljanje lekarniške dejavnosti na primarni ravni.

Maribor je regijsko središče s koncentracijo zdravstvenih služb, zato je dostopnost do zdravstvene oskrbe merjena s številom zdravnikov na 1000 prebivalcev v MOM višja od slovenskega povprečja.

Število zdravstvenih delavcev se je med leti 2015 in 2021 povečalo povprečno za 20 %. Zmanjšal se je le delež srednjih medicinskih sester. (Vir: NIJZ 2022).

3.4.5 Socialno varstvo

Z namenom po usklajevanju potreb občanov in občank na eni in organizacijo socialnovarstvenih programov in storitev na drugi strani je MOM v letu 2022 pristopila k pripravi strategije socialnega varstva. MOM ima dobro razvito okolje socialnovarstvenih programov, ki jih nudijo izvajalci javnih storitev in programov socialnega varstva kot tudi nevladne organizacije. V mestu delujejo dopolnilni programi na področju socialnega varstva: varna hiša, zavetišči za brezdomne, materinski dom, svetovalnice za žrtve različnih oblik nasilja, svetovanje Romom, svetovanje povzročiteljem nasilja, dnevni centri za starejše, delavnice in programi za otroke in mladino, programi za preprečevanje različnih oblik zasvojenosti, prevozi invalidov, brezplačna pravna pomoč in drugi. Ob dopolnilnih programih v mestu delujejo še številne humanitarne in dobrodelne organizacije, organizacije za samopomoč in invalidske organizacij, ki s svojo socialno varstveno dejavnostjo preprečujejo, lajšajo, rešujejo socialne stiske in težave posameznikov oziroma skupin občanov, ki jih tudi sofinancira MOM. Izvajalci socialnovarstvenih programov in storitev delujejo v mestu pogosto nepovezano, številni se soočajo z izzivi zagotavljanja prostorskih kapacitet za izvajanje družbeno koristnih in nujnih dejavnosti. Njihovo povezovanje je moč spodbuditi tudi s preoblikovanjem javnih razpisov, namenjenih socialnovarstvenim organizacijam.

Na področju aktivnega staranja deluje v MOM cela vrsta storitev, ki jih financira ali sofinancirata lokalna skupnost in država: od domov za starejše, pomoči na domu, medgeneracijskega centra, e-pomoči itd. Tudi zato je MOM pripravila Akcijski načrt za starosti prijazen Maribor za obdobje od 2022 do 2027 ter tudi Akcijski načrt za invalide. Za oba skrbita Svetova, ki sta posvetovalno telo župana. Pri zagotavljanju socialnovarstvenih programov in storitev se upošteva nacionalna zakonodaja, resolucije in strategije.

3.4.6 Vzgoja in izobraževanje

Stopnja izobraženosti prebivalstva, zlasti delež prebivalstva z visokošolsko/univerzitetno izobrazbo, je eden najpomembnejših analitskih kazalnikov gospodarske in splošne družbene razvitosti določenega območja. V primerjavi z letom 2015 se je v letu 2019 povečalo število prebivalcev z višjo/visokošolsko izobrazbo (27,5 %) na račun deleža s srednješolsko in osnovnošolsko izobrazbo.

Tabela 4: Delež prebivalstva glede dosežene stopnje izobrazbe med leti 2014 in 2019

	2014			2019		
	Osnovno-šolska ali manj	Srednješolska	Višje ali visokošolska	Osnovno-šolska ali manj	Srednješolska	Višje ali visokošolska
MOM	19,7	56,1	24,1	17,3	55,2	27,5
mesto Maribor	19,5	56,3	24,2	17,3	55,2	27,5
druga naselja v MOM	21,1	55,3	23,6	17,5	55,3	27,1

*Vir: SURS, 2022

V letu 2019 razlika v deležu višje in visokošolsko izobraženih med mestom in drugimi naselji v Mestni občini Maribor kaže, da je odstotek višje in visokošolsko izobraženih višji kot v naselju Maribor v šestih naseljih: Malečniku, Kamnici, Bresternici, Pekrah, Ribniškem selu in Za kalvarijo. Najmanjši delež osnovnošolske izobrazbe ima Ribniško selo (9,95 %), najvišji delež pa Meljskih Hrib 28,63 %.

V mestu Maribor so glede na nadpovprečno zastopane izobrazbene skupine prebivalstva jasno izoblikovana štiri območja. Z osnovnošolsko izobrazbo ali celo manj izstopajo območja v bližini starih industrijskih območij (tako na levem kot desnem bregu Drave), ki so bila poseljena pretežno z delavskim prebivalstvom v obdobju najhitrejše rasti mesta. Med krajevnimi skupnostmi z najvišjim deležem izstopajo KS-14 Melje (v MČ Center), KS-18 Maks Durjava (v MČ Magdalena), KS-30 Greenwich (v MČ Pobrežje) in KS-34 Martin Konšak (v MČ Tezno). S srednješolsko izobrazbo izstopajo območja na vzhodnem in zahodnem delu mesta, kjer izstopajo KS19 (v MČ Studenci) in KS-33 Slava Klavora (v MČ Tezno). Prebivalstvo z višje ali visokošolsko izobrazbo je nadpovprečno zastopano v mestnem središču in njegovem obrobju na levem bregu Drave, med KS pa izstopajo KS-6 Anton Aškerc in KS-4 Ivan Cankar (v MČ Ivan Cankar) ter KS-10 Za tremi ribniki (v MČ Center). V ostalih območjih posamezne izobrazbene skupine prebivalstva ne izstopajo. Vzgojno-izobraževalna infrastruktura na nivoju vrtcev in osnovnih šol je potrebna prenova in energetska sanacija, prav tako pa je potrebno zagotoviti dodatno ali novo športno infrastrukturo, ustrezno vzdrževanje in opremo. V skladu z oblikovanjem novih sosesk je potrebno zagotoviti ustrezno vzgojno-izobraževalno infrastrukturo, ki je v pristojnosti MOM.

3.4.7 Šport

Športno rekreacijska infrastruktura je z vidika količine in sorazmernosti razporeditve dobro razvita. Težave se pojavljajo zaradi nekakovostnih zasnov, dotrajanosti in neekonomičnosti. Omenjene težave se ne odražajo le v pomanjkljivem servisu prebivalstva in interesnih skupin s športnorekreacijsko infrastrukturo, temveč tudi v nekonkurenčni ali nedodelani turistični ponudbi, ki se navezuje na to področje.

V skladu s Strategijo športa v Mestni občini Maribor 2021–2030 sta šport in rekreacija namenjena razvoju vrhunškega športa (poletni, zimski) in zagotavljanju pogojev zanj, obnovi in povezovanje športnih objektov in digitalizaciji ponudbe/povpraševanja ter razvoju rekreativnih športov in zagotavljanje infrastrukture zanje (Pohorje, Pekrska gorca, Stražun, Kozjak, Drava). Potrebno je spodbuditi trajnostno in športno tehnološko posodobitev obstoječih javnih športnih objektov ter njihovo učinkovito koriščenje in ravnanje z javnimi športnimi objekti.

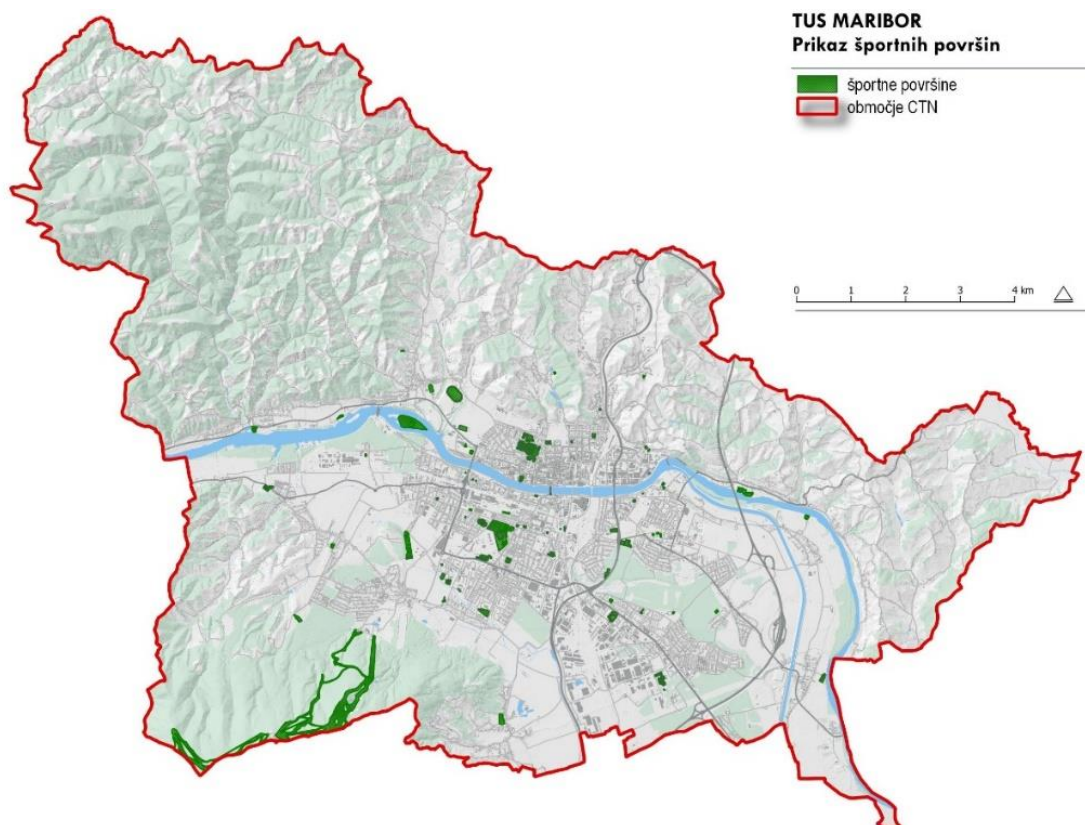
Izpostavljene bistvene težave na področju športnorekreacijske infrastrukture:

- Energetska in vzdrževalno zahtevna infrastruktura, ki temelji na nevzdržnem kombiniranem tržnem ter subvencioniranem modelu;
- Pomanjkljiva infrastruktura na področju bazičnih dejavnosti (letni in zimski bazen, proge za smučarski tek ...);
- Nedodelana blagovna znamka, programi, cenovna dostopnost in ponudba paketov športnorekreacijske infrastrukture za prebivalce in posledično turiste;
- Delna neprilagojenost turističnega in rekreacijskega modela prostorskim, okoljskim in klimatskim razmeram (toplejše zime, rekreativna neizkoriščenost Pohorja na eni strani in na drugi strani urbanistične degradacije);

- Zahtevam po individualizirani ponudbi bo moč zadostiti z digitalizacijo ponudbe, storitev in izkušenj, ki jih imajo obiskovalci;
- Zagotoviti cenovno konkurenčno ponudbo primerljivih storitev.

Slika 10: Športne površine

3.4.8 Mladinska politika

Kakovostno življenje mladih je cilj mladinske politike MOM, kot usklajenega nabora ukrepov različnih sektorskih javnih politik za spodbujanje in lajšanje integracije mladih (15–29 let) v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti. Razvoj mladinske politike MOM bo predmet nove lokalne strategije za mlade, ki bo v ospredje postavljala mladinsko delo, kot organizirano in ciljno usmerjeno obliko delovanja mladih in za mlade, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k lastnemu vključevanju v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti.

Pri pripravi nove lokalne strategije za mlade bo MOM upoštevala izkušnje z izvajanjem pretekle strategije, Drugega lokalnega programa mladih v MOM za obdobje 2016-2021 (v nadaljevanju: 2. LPM), pri katerem sta bili izpostavljeni zlasti zaposlitvena in stanovanjska problematika mladih, ki sta medsebojno povezani in pomembno vplivata na življenje ljudi tudi po 29. letu starosti (zakonsko določeni starostni meji za mlade).

V letu 2020 je živel v MOM skupaj 25.463 oseb med 15. in 34. letom starosti (leta 2015 še 27.967, starih med 15 in 34 let). Od leta 2015 se je odstotek delovno aktivnih mladih v starostni skupini 15–24 povečal iz 7,3 % na 14,92 % v letu 2019, v letu 2020 pa padel na 13,70 %. V starostni skupini 25–29 let se je odstotek delovno aktivnih iz 44,24 % v letu 2015 povečal na 60,09 % v letu 2020. V starostni

skupini 30 - 34 let pa se je odstotek delovno aktivnih iz 66,20 % v letu 2015 povečal na 68,59 v letu 2020. Statistični podatki kažejo, da se največ mladih izseli iz Slovenije v starostni skupini 25–29 let, ki ji sledi skupina 30–34 letnikov. Največ se jih odseli v Avstrijo, Nemčijo in Švico.

Zaradi strukturnega neskladja na trgu dela se MOM od leta 2017 povezuje z lokalnimi in regionalnimi deležniki na področju karijerne orientacije mladih ter organizira ali sodeluje pri organizaciji kariernega sejma. Dosedanje medresorsko sodelovanje in informiranje mladih na področju karijerne orientacije je priložnost za razvoj dodatnih ukrepov na tem področju, pomembno pa je lahko tudi za razvoj medresorskega sodelovanja, ki ga področje karijerne orientacije in s tem povezano izboljšanje zaposlitvenih priložnosti za mlade prav tako potrebuje. Razvoj karijerne orientacije za izboljšanje zaposlitvenih priložnosti na trgu dela, oblikovanje systemskega pristopa k prepoznavanju in kreptvi talentov mladih, mladih iskalcev zaposlitve in mladih zaposlenih, lahko trajnostno zagotovimo s t. i. mrežnim centrom talentov. Tak center skrbi za karierno informacijsko središče za mlade, napoveduje ključne kompetence na trgu dela, ugotavlja vrzeli med dejanskimi in zahtevanimi kompetencami, izvaja storitve karijerne orientacije za iskalce zaposlitve in zaposlene, pri tem pa povezuje deležnike na trgu dela v odnosu do potreb posameznikov in njihovega širšega okolja med katere sodi tudi potreba po osamosvajanju oz. avtonomiji mladih, pogosto omejeni z odvisnostjo od staršev, njihovih ekonomskih in bivanjskih pogojev.

Pri reševanju stanovanjske problematike mladih je za zagotavljanje trajnostnih učinkov nujno potrebno sodelovanje z mladimi, s pristojnimi institucijami države in ostalimi deležniki, ki lahko prispevajo k razvoju stanovanjske politike mesta. V prepoznavanju medsebojne povezanosti zaposlitvene in stanovanjske problematike mladih je potrebno prepoznavati tudi alternativne načine reševanja obeh problematik. V zvezi s slednjim velja izpostaviti zlasti idejo združništva, ki se v slovenskem prostoru poskuša uveljaviti tako na zaposlitvenem kot na stanovanjskem področju. Ker gre za obliko reševanja problemov, ki izrazito podpira solidarnost in vzajemnost na področju reševanju skupnih problemov, je ideja združništva za lokalno skupnost pomembna. MOM bo sledila razvoju združništva v Mariboru in ga podprla, posebej v odnosu do mladih, spodbujanja njihove avtonomije, solidarnosti in medgeneracijskega sodelovanja.

3.4.9 Kultura

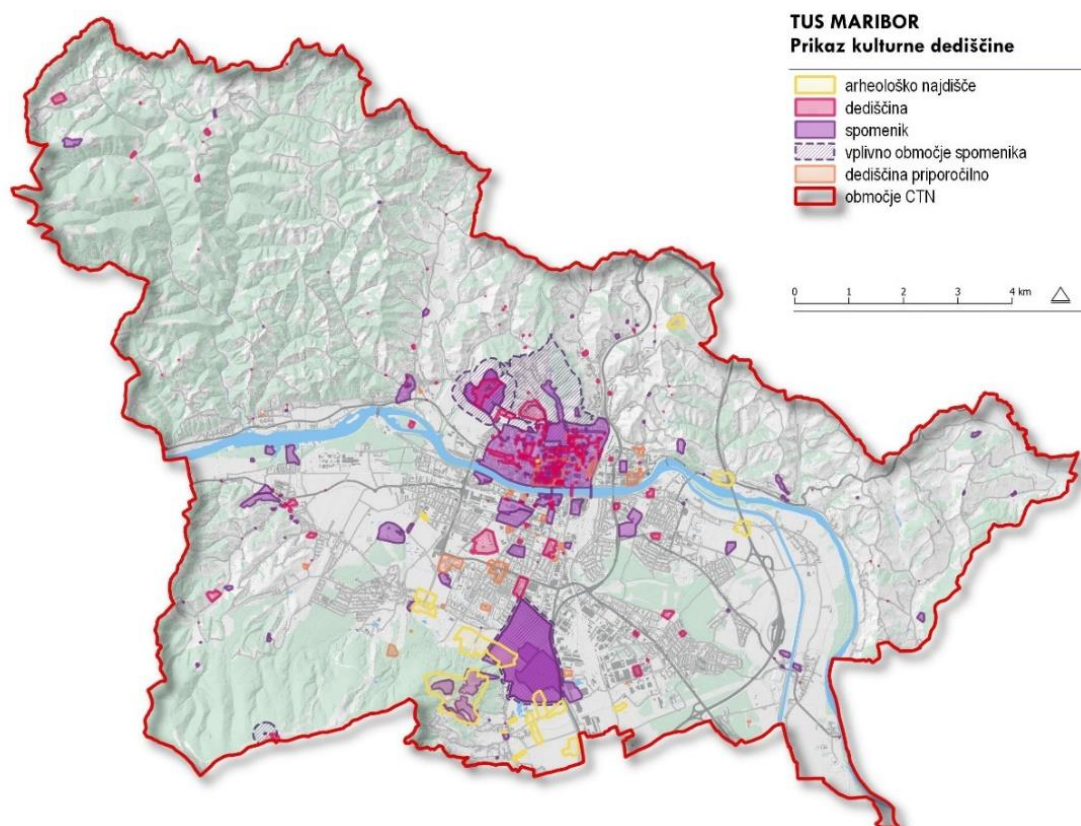
Maribor ima kakovostno razvito kulturno dejavnost s pomembno ponudbo kulturnih dobrin na mnogih področjih kulturne ustvarjalnosti, tako na področjih visoko zahtevne profesionalne umetniške produkcije, raznolikih oblik urbane kulture kot tudi množičnega ljubiteljskega ustvarjanja.

Maribor z okolico ima bogato in raznovrstno kulturno dediščino: arheološka najdišča, gradove, dvorce, pristave, sakralne objekte, vključno z najstarejšo trto, eno najstarejših ohranjenih sinagog v Evropi, znamenite kulturne objekte, muzejske zbirke regionalnega in nacionalnega pomena, kulturno dediščino reke Drave in ohranjeno industrijsko dediščino. V sodobnih trendih je kulturna dediščina izrazito razvojno področje, ki spodbuja kreativnost in gradi na povezovanju med različnimi akterji dediščine in sodelovanju med različnimi področji (umetnost, festivali, naravna dediščina ...) in drugimi področji, kjer dediščina pomeni velik potencial ((kulturni) turizem in KKS). Izkoristiti je potrebno digitalne razvojne možnosti in načrte revitalizacije dediščine, uskladiti z nameni uporabe (primerni programi, vsebine, inovativni prepleti).

Slika 11: Kulturna dediščina

Problematike, ki nastajajo, kot npr. visoko število mladih ustvarjalcev z majhnimi možnostmi za rednejše zaposlitve, nastajanje prekariata v kulturi, hiperprodukcija kulturne ponudbe glede na počasnejšo rast kulturnih potreb ter možnosti kulturne potrošnje ob upoštevanju realnega standarda socialnega okolja, v veliki meri niso rešljive znotraj materialnih, finančnih in pristojnostnih možnosti lokalne skupnosti. S sorazmernim ukrepanjem ter uravnoteženjem med javnim in nevladnim skuša MOM lajšati razmere in pomagati k sprotnemu reševanju različnih problemov nevladnega sektorja (prostorska problematika, sofinanciranje, javna dela ...).

3.4.10 Nevladne organizacije

Nevladne organizacije v Mestni občini Maribor predstavljajo številčen in vsebinsko raznolik nevladni sektor. Dejavnosti, ki jih izvajajo, prispevajo h kakovosti življenja občanov in občank, k razvoju lokalne skupnosti, krepijo socialno kohezijo, ustvarjajo vsebine, ki bogatijo kulturno in turistično ponudbo mesta in so nasploh prisotne v večjem delu družbenega življenja v mestu. V kontekstu TUS MOM je pomembno izpostaviti vlogo nevladnih organizacij kot veznega člana med prebivalci in lokalno samoupravo. Nevladnega sektorja se dotika vseh vsebin, saj najdemo njihov odtis tako rekoč na vseh področjih, naj gre za turizem, (socialno) podjetništvo, kulturo, mladino, okolje, promet in prostor, pa tudi kot pomembnega deležnika na področju upravljanja in spremljanja izvajanja strategije, ki zagotavlja želeno participacijo javnosti. Na vsakem od teh vsebinskih področij najdemo relevantne organizacije, ki ne samo da na njih aktivno delujejo, temveč so tudi razvojni partner ostalim deležnikom in skupaj zagotavljajo strokovno ogrodje, ki zagotavlja uspešnost uresničevanja strategije.

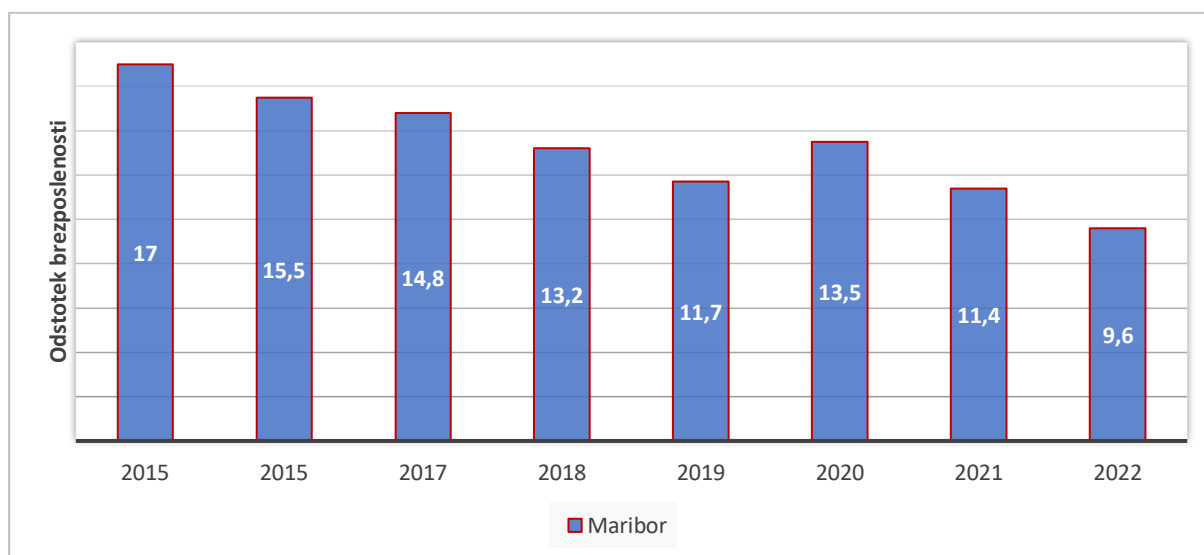

V Mestni občini Maribor je bilo po podatkih AJPEŠ-a v letu 2020 registriranih 1.526 organizacij, ustanovljenih kot društva, zavodi in ustanove, v katerih je skupno število zaposlenih 1.082. Nevladne organizacije so v letu 2020 skupaj ustvarile 80.765.238 evrov prihodkov, od tega 40.085.735 evrov prihodkov iz naslova tržne dejavnosti; razliko predstavlja javno financiranje s strani občine, ministrstev, Evropske unije in drugih javnih virov financiranja. Mestna občina Maribor sofinancira projekte nevladnih organizacij, in sicer razpršeno preko posameznih uradov.

3.5 Gospodarstvo

MOM ima med vsemi mestnimi občinami najnižjo stopnjo delovne aktivnosti (61,4 %), hkrati pa ostaja zaposlitveni bazen funkcionalnega območja Maribor (FUA Maribor). V letu 2022 je bila Mestna občina Maribor z 9,6 % prva mestna občina po odstotku brezposelnih in šele druga po stopnji delovne aktivnosti, ki je dosegla 61,4 %.

Graf 2: Registrirana brezposelnost med leti 2015 in 2022 v MOM

Vir: SURS, 2023

Osnova za dohodnino na prebivalca je v obdobju med 2019 in 2021 v MOM v povprečju znašala 10.200 evrov, kar je v primerjavi z drugimi mestnimi občinami pri repu lestvice; slabše sta se odrezala samo še Murska Sobota in Krško. Tudi po dodani vrednosti gospodarskih družb na zaposlenega zaostaja Maribor za Novim mestom, Ljubljano, Celjem, Kopro, Novo Gorico in Kranjem, kar kaže na nižjo konkurenčnost mariborskega gospodarstva v primerjavi z navedenimi mestnimi občinami. K temu prispevajo predvsem nižja dodana vrednost v predelovalnih dejavnostih. Sektorji, ki presegajo slovensko povprečje dodane vrednosti na zaposlenega, so: proizvodnja plemenitih in drugih neželeznih kovin, proizvodnja mil in pralnih sredstev, čistilnih in polirnih sredstev ter proizvodnja obdelovalnih strojev. Izziv ostaja dvig produktivnosti mariborskega gospodarstva. (Pučnik 2022)

MOM s 325 hitro rastočimi podjetji obsega kar 5,5 % vseh hitro rastočih podjetij v državi. Razmerje med hitro rastočimi podjetji in številom vseh poslovnih subjektov je 4,5 % (Vir: Ajpes 2020).

Izvoz podjetij kaže na usmerjenost na tradicionalne evropske trge (Nemčijo, Avstrijo, Italijo, Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Madžarsko, Srbijo, Nizozemsko, Češko republiko) in vpetost v tradicionalne verige vrednosti, predvsem na njihov rep.

3.5.1 Raziskave, razvoj, inoviranje in digitalizacija

Bruto domači izdatki za raziskovalno-razvojno dejavnost v Podravju so v letu 2020 znašali 0,90 % BDP (SLO povprečje je 2,05 %), od tega je bil delež virov gospodarskih družb 37,7 % (SLO 49,5 %). Težišča vlaganja v raziskave in razvoj v Podravju so: računalniško programiranje, kovinskopredelovalna in elektro industrija ter naravoslovno-tehnično raziskovanje.

Druga največja univerza v Sloveniji, Univerza v Mariboru, vključuje 17 fakultet, v šolskem letu 2013/2014 je bilo vpisanih 19.369 študentov na 198 študijskih programih in 1.739 zaposlenih (vir: spletna stran Univerze v Mariboru, leto 2013/14). Po podatkih o vpisu v študijskem letu 2019/2020 se je število študentov zmanjšalo na 13.376. Največji vpis ima Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, ki ji sledi Ekonomsko-poslovna fakulteta.

DIH Slovenije leta 2020 objavil delne rezultate ankete, ki kažejo, da ima 28 % podjetij zapisano strategijo digitalizacije. Največji razlog za ne razvijanje digitalizacije so pomanjkanje finančnih sredstev, pomanjkanje kadrov in preveliki stroški digitalizacije. Pri tehnologijah, ki so v podjetjih v uporabi, pa največji odstotek, kar 78 % predstavljajo družbena omrežja, nato celovite programske rešitve (59 %), računalništvo v oblaku (59 %), mobilne aplikacije (46 %), digitalno delovno mesto (37 %), poslovna analitika, digitalizacija procesov, internet stvari (15 %), umetna inteligenca, roboti, digitalni dvojčki (manj kot 4 %).

Ob pričakovanem povečevanju potreb po IKT kadrih je nujno, da javni in zasebni sektor preko štipendiranja spodbudita vpis na terciarni in srednješolski ravni, z ustrezno komunikacijo pa vključita tudi čim več ženske populacije. Na strani okrepitve povpraševanja prebivalcev po digitalnih storitvah je prostor za razširitev nabora, poenostavitev postopkov in usposabljanja, s katerimi bi zlasti starejši in manj izobraženi populaciji omogočili uporabo digitalnih storitev, kar bi prispevalo k zmanjšanju digitalne vrzeli. Razvoj tehnoloških zmogljivosti in znanja na področjih, kot so: analiza velikih baz podatkov, umetna inteligenca in strojno učenje, so ob hkratni krepitvi digitalne pismenosti prebivalcev ključni dejavniki hitrejše digitalizacije poslovnega in javnega sektorja.

3.5.2 Poslovne cone

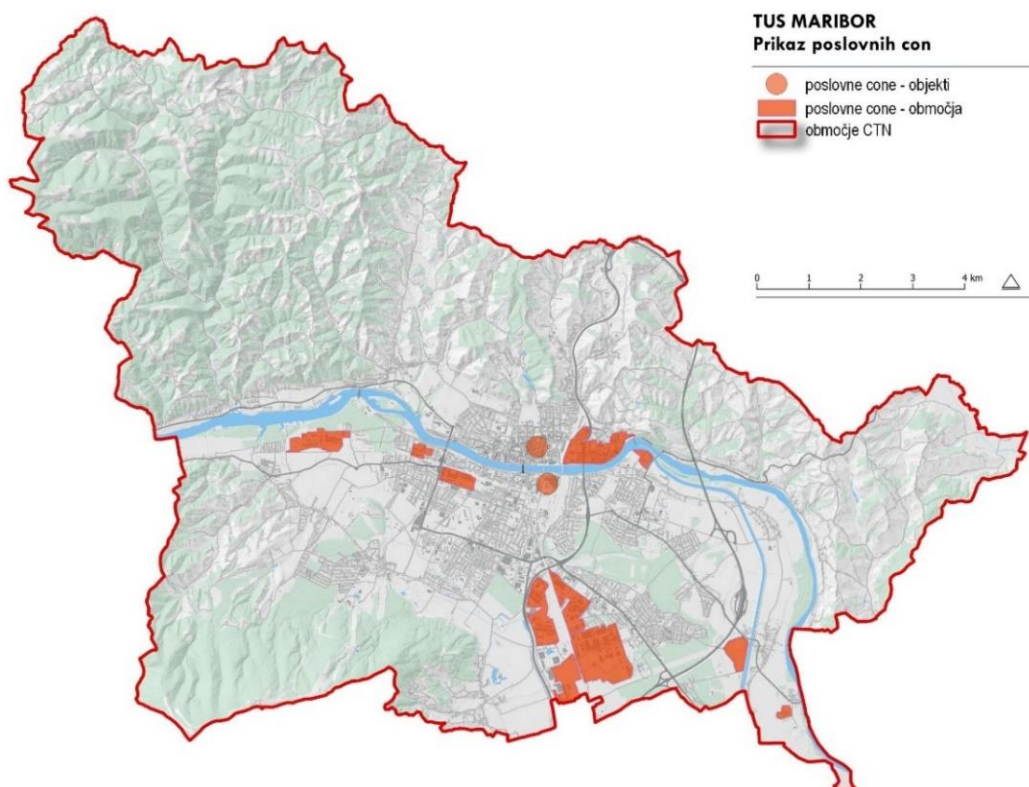
V Podravju je evidentiranih 63 poslovnih/proizvodnih/industrijskih con, od tega v MOM enajst (11). Državni pomen ima industrijska cona Tezno. Cona je bila vzpostavljena v letu 1941, zasedenost zemljišča je 60 %, poslovni prostori cone so zasedeni v višini 70 %. PC Tezno upravlja Zavod PCC Tezno. Občinskega pomena so še naslednje PC v Mariboru: Dogoše Ob kanalu, Dogoše Podlesnik, Limbuš Marles, Melje, Pobrežje Svila, Poslovna cona Tabor 13, Poslovna cona Tezno Metalna, Studenci Sokolska, Studenci TVT, Tabor 14 P. Poslovne cone, ki so večje od 15 ha so: Dogoše Ob Kanalu, Limbuš Marles Maribor, Melje Maribor, Poslovna cona Tabor 13, Poslovna cona Tezno Metalna in Studenci TVT. Med 5.5 in 9 ha sta PC Pobrežje Svila in Studenci Sokolska, manj kot 5 ha pa ima Poslovna cona Dogoše Podlesnik.

Za optimalno izrabo prostora in optimiranje učinkov poslovnih con je nujno vzpostaviti upravljanje vseh poslovnih con. Za razvoj in širitev poslovnih con ter njihovo načrtovanje ob vzpostavitvi ustreznega regijskega upravljanja je potrebno vzpostaviti tudi ustrezno regionalno načrtovanje, zagotoviti pomoč občinam pri komasaciji in komunalnemu opremljanju le-teh. Za privabljanje domačih in tujih investitorjev je ključno oblikovanje storitev po modelu »one stop shop / vse na enem mestu«, podprtih z digitalizacijo in realnimi časovnimi podatki.

Slika 12: Poslovne cone

3.5.3 Poslovno podporno okolje

Celovite storitve za potencialne podjetnike in podjetja preko podpornih institucij izvaja v MOM Regionalna razvojna agencija za Podravje - Maribor (SPOT, PONI, EEN) v sodelovanju s Štajersko gospodarsko zbornico in Obrtno-podjetniško zbornico. Storitve univerzitetnega inkubatorja izvaja Tovarna podjetmov (IRP), v prostoru prepoznavna po letni organizaciji PODIM-a in po Start-up Maribor.

Mesto ima podjetniško podporo, ki jo nudi Geek-House (kot del IRP) in Mrežni podjetniški inkubator Podravja, ki ga vodi RRA Podravje - Maribor. Zaznano je pomankanje prostorov podjetniškega inkubatorja, ki bi ga lahko reševali s prenovo KPD. Pri vključevanju v nove pojavne oblike, kot je digitalno inovacijsko središče, se uspešno vključuje tako univerza v Mariboru (DIH UM) kot tudi RRA Podravje - Maribor (eDIH). V okviru RRAPM deluje Pisarna za privabljanje investitorjev (Invest Podravje in Invest in Maribor), ki evidentira investicijske projekte v regiji in lokalni skupnosti le-te predstavlja potencialnim investitorjem ter jim nudi različne vrste pomoči. V Mariboru imata sedež dva ključna SRIP-a: Mreže za prehod v krožno gospodarstvo, ki ga vodi in usklajuje Štajerska gospodarska zbornica in SRIP Pametne stavbe in dom z lesno verigo, ki ga vodi in usklajuje TECES.

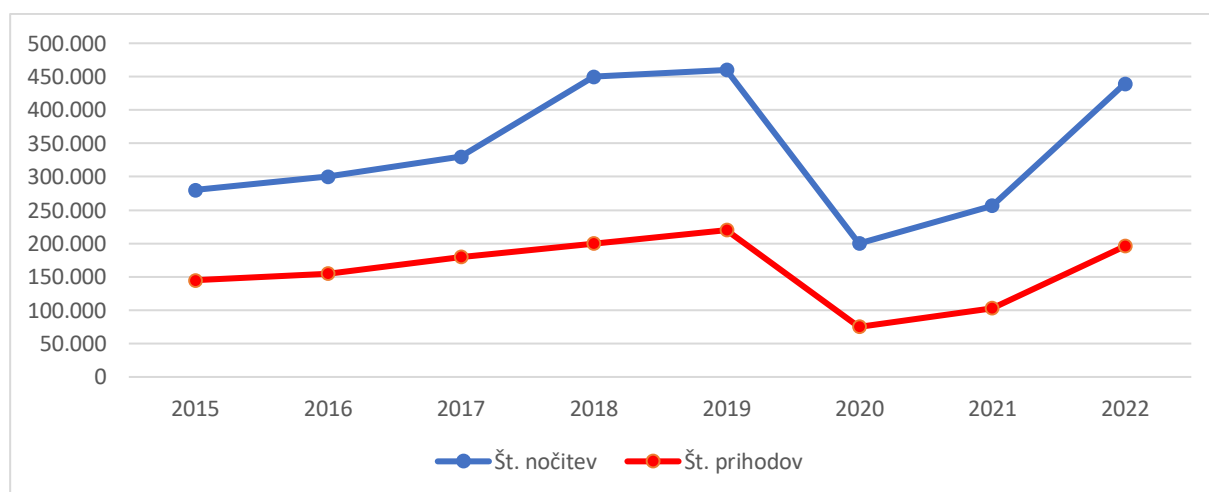
Podpora subjektom socialne ekonomije (SE) je v Mariboru na ravni lokalne samouprave in obstoječih podpornih organizacij, ki delujejo na področju gospodarstva, zelo splošna. Pri pregledu finančnih mehanizmov za podporo se ugotavlja, da finančni mehanizmi za podporo področju SE na lokalni ravni praktično sploh ne obstajajo (z redkimi izjemami, kot je bila npr. v krajšem obdobju z brezplačnim najemom poslovnih prostorov v MOM). V Podravju so se organizacije (10) povezale v regionalno mrežo podpornih organizacij za izgradnjo poslovnega inovacijskega ekosistema socialne ekonomije Podravja.

3.5.4 Turizem

Maribor je ena izmed vodilnih destinacij, ki jo koordinira Zavod za turizem Maribor in je v skladu s Strategijo slovenskega turizma 2022–2028 opredeljena kot ključni subjekti slovenskega turizma na destinacijski ravni. Območje Slovenije se deli na 4 makroregije in destinacija Maribor se uvršča v Alpsko Slovenijo in Termalno Panonsko Slovenijo. Ključno je povezovanje Maribora v kontekstu regijski destinacijskih povezovanj (Pohorje in Štajerska).

V obdobju med leti 2015 in 2019 beležimo eksponentno rast slovenskega turizma, posledično tudi rast mariborskega. Leto 2020 je zaznamovala epidemija oz. pandemija novega koronavirusa ter z njo povezani ukrepi na nacionalni in mednarodni ravni. V letu 2022 pa se je število nočitev in prihodov približalo rekordnemu letu 2019.

Graf 3: Nočitve in prihodi turistov med leti 2015 in 2022

Vir: ZZTM, 2023

V skladu s Strategija trajnostnega razvoja in trženja turistične destinacije Maribor za obdobje 2022–2027 bo Maribor svetovno prepoznavna destinacija najstarejše vinske trte, ki v prepletu mestnega utripa in zelene narave razvaja z gastronomskimi, aktivnimi in trajnostnimi doživetji ter je središče vrhunskih kulturnih, športnih in poslovnih dogodkov širše regije. Bolje bo potrebno izkoristiti potencialne prenovljenega središča mesta, prepoznavne dogodke ter outdoor ponudbo.

Na pobudo Mestne občine Maribor se je koncem leta 2019 oblikovalo Partnerstvo za Pohorje, ki je povežalo 19 občin, 5 ključnih nosilcev turistične ponudbe in 6 članov. V vlogi koordinatorja je RRA Podravje - Maribor. Cilj partnerstva je povezovanje v skupno turistično destinacijo Pohorje ter razvoj

potrebne infrastrukture za razvoj turizma, varovanje narave ter dvig kakovosti življenja prebivalcem. Poleg Pohorja se razvijata tudi Drava ter Dravska kolesarska pot - Drava Bike. V ta namen je vzpostavljeno Partnerstvo za Dravsko kolesarsko pot, ki združuje 21 občin ob reki Dravi in 5 članov. V vlogi koordinatorja je RRA Podravje - Maribor. Cilj je predvsem boljše povezovanje občin pri realizaciji projekta Dravske kolesarske poti, plovnosti, interpretacije narave in ostalih vsebin ob reki Dravi. RRA Podravje - Maribor koordinira tudi leta 2022 vzpostavljeno regijsko destinacijo Štajerska, ki združuje 39 občin v Podravju ter 29 turističnih ponudnikov.

3.5.5 Kreativni sektor

Kulturni in kreativni sektor (poimenovan tudi kulturne in kreativne industrije, v nadaljevanju KKS), pomeni vse sektorje, katerih dejavnosti temeljijo na kulturnih vrednotah in/ali umetniških in drugih ustvarjalnih izražanjih. Področja KKS: uprizoritvene in glasbene umetnosti, film in avdiovizualna dejavnost, oblikovanje in vizualne umetnosti, kulturna dediščina, arhitektura, oglaševanje, knjiga in knjižnična dejavnost, intermedijske umetnosti, medije, kulturno-umetnostno vzgojo ter kulturni turizem.

Ta sektor je generator rasti gospodarskih dejavnosti, novih delovnih mest in aktivator odpornosti proti krizam. Po podatkih nacionalne raziskave je v slovenski kreativni ekonomiji zaposlenih 7 % vseh zaposlenih v Sloveniji. Podjetja, ki delujejo v KKS, so k skupni ustvarjeni bruto dodani vrednosti (BDV) v Sloveniji prispevala 3,5 odstotka (primerjalno v Evropi je delež KKS 5,3 odstotka skupne BDV), v Sloveniji po podatkih raziskave v KKS beležimo 45.527 evrov BDP na zaposlenega in je višji od povprečja slovenskega gospodarstva (43.210 evrov).

V Podravju ni organizacije, ki bi se posebej osredotočala in delovala kot podporno in razvojno okolje za KKS, ki ga ta sektor potrebuje, zato je potrebno najti ustrezne vire v sodelovanju med MOM in RRAPM.

3.5.6 Krožno gospodarstvo

Krožno gospodarstvo je strateška razvojna prioriteta na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Mestna občina Maribor je prva lokalna skupnost v Sloveniji, ki je sprejela Strategijo prehoda v krožno gospodarstvo (2018). Strategija je pripravljena kot dokument z izhodišči, kako v mestu povezati odpadne materiale, snovi, energijo in jih predelati tako, da jih lahko ponovno uporabimo v proizvodnih procesih. MOM in RRA Podravje - Maribor postavljata tako na mestni kot regionalni ravni krožno gospodarstvo kot eno izmed ključnih prebojnih aktivnosti, pri čemer se osredotoča predvsem na sodelovanje z Javnim holdingom Maribor, ki je v okviru podjetij izvedel prve a ključne projekte: predelavo gradbenih odpadkov v gradbene kompozite z demo projektom v Dogošah; vzpostavitev mednarodne spletne platforme za izmenjavo gradbenih materialov; ponovno rabo odpadne vode za potrebe gradbene proizvodnje; uporabo sonaravnih rešitev za izboljšanje kakovosti zraka v urbanem okolju na območju Pekrskega potoka; nadgradnjo inovativnega hidro metalurškega postopka za predelavo skupine platinastih kovin iz katalizatorjev za izrabljena vozila.

RRA Podravje - Maribor v sodelovanju z javnim sektorjem in SRIP Krožno gospodarstvo, ki ga vodi Štajerska gospodarska zbornica, zaokroža mestne napore za preboj na področju krožnega

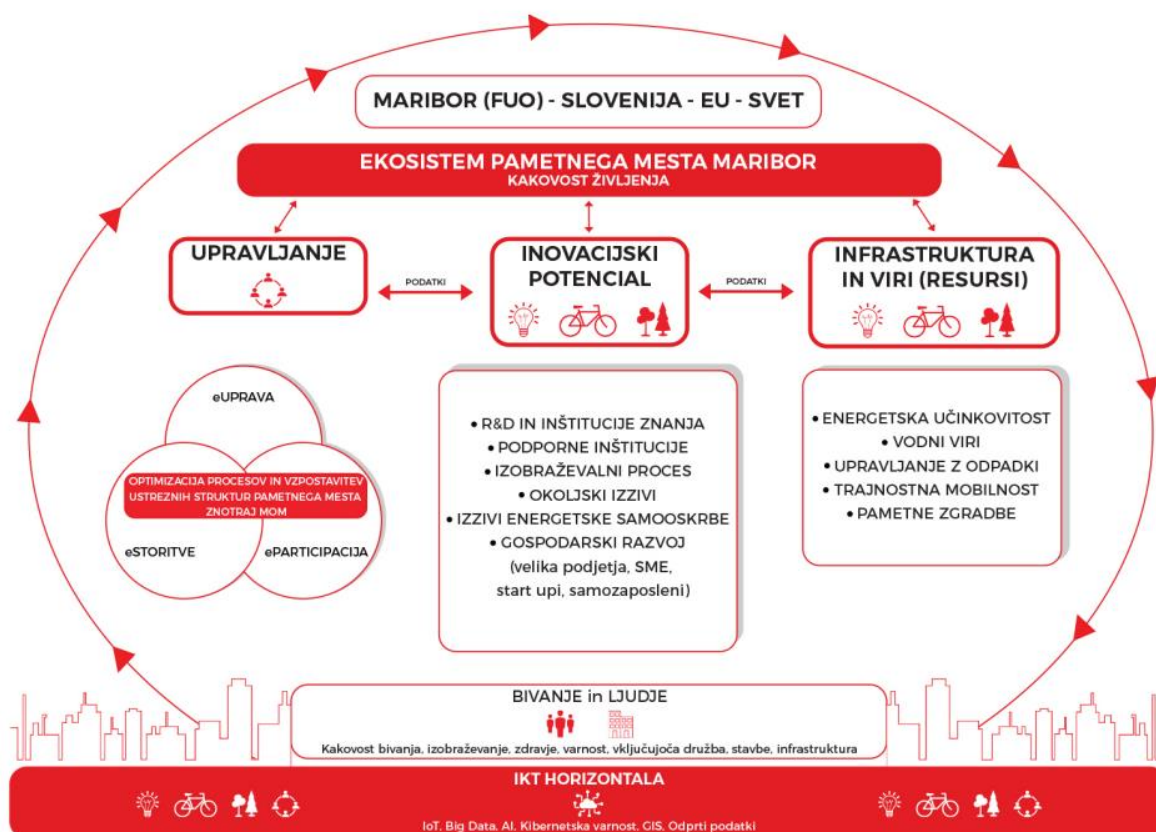

gospodarstva. K temu bo pripomogla tudi uvrstitev Podravja med pilotne regije v okviru iniciative Evropske komisije za krožno gospodarstvo (CCRI, Circular Cities and Regions Initiative).

3.6 Pametno upravljanje in sodelovanje v skupnosti

Maribor je med prvimi mesti v Sloveniji sprejel Strategijo pametnega mesta, ki presega tehnološki vidik oz. uvajanje tehnologij na posameznem področju. Ta predstavlja nov način vodenja in načrtovanja mesta s ciljem zagotoviti prebivalcem čim višjo kakovost bivanja oz. čim višji življenjski standard ob čim manjšem vplivu na okolje. V ta namen je potrebno usklajevanje velikega števila različnih deležnikov in njihovih interesov. Ekosistem pametnega mesta temelji na treh ključnih stebrih: upravljanju, inovacijskem potencialu ter infrastrukturi in virih. Ključni trije stebri se dopolnjujejo z bivanjem in ljudmi, skozi vsa ta prednostna področja pa se vključuje horizontala IKT.

Slika 13: Pametno mesto Maribor

Osnova vseh pametnih mest so podatki. Javna občinska prostorska informacijska infrastruktura (PII) Mestne občine Maribor obsega mehanizme za prevzem prostorskih podatkov, zbirke prostorskih podatkov in metapodatke, storitve v zvezi s prostorskimi podatki ter omrežne storitve in tehnologije. Obstoječa PPI Mestne občine Maribor trenutno podpira predvsem delovanje organov MOM, delno tudi izvajalcev GJS, omogoča pa tudi razne vpogleds v del prostorskih podatkov za javnost. Izvajalci gospodarskih javnih služb so aktivni in vzpostavljajo lastne komponente prostorske infrastrukture, ki je v delih že povezana z občinsko, prav tako razvijajo lastne aplikacije. Informatizacija omogoča povezovanje sistemov izvajalcev GJS v skupno prostorsko informacijsko infrastrukturo.

Novejše programske rešitve Mestne občine Maribor, ki kreirajo prostorske podatke, so osnovane okoli Integralne GIS platforme, ki omogoča shranjevanje, upravljanje, prikazovanje in predpomnjenje prostorskih podatkov. Aplikativne rešitve v pretežni meri koristijo spletne storitve platforme in vanjo tudi prispevajo pripravljene prostorske podatke. Takšne rešitve so:

- GisMatrix – urejevalnik in pregledovalnik prostorskih podatkov Mestne občine Maribor;
- Aplikacije, ki podpirajo delovne procese uradov občinske uprave (evidenca rabe javnih površin; lokacijska informacija; delovodnik prostorskih aktov, register cestne signalizacije);
- Aplikacije za javni vpogled in sodelovanje (prostorski portal; portal mobilnosti; javne razgrnitve prostorskih aktov).

Določene rešitve v Mestni občini Maribor živijo v vzporednih okoljih in z enotnim podatkovno – storitvenem jedrom še nimajo aktivne povezave. Podatki so tako na voljo zgolj skozi uporabniške vmesnike aplikativnih rešitev in niso na voljo za uporabo v drugih delovnih procesih občine in lastniško povezanih podjetij (npr. Maribor – okolje in zdravje; Izboljšajmo Maribor, NUSZ).

Mestna občina Maribor izvaja participativni proračun, v okviru katerega lahko prebivalci predlagajo in glasujejo za projekte, ki jih občina nato financira in izvede. Gre za mehanizem participacije občanov, ki omogoča njihovo vključevanje v urejanje prostora in zagotavljanje boljših pogojev za življenje v svojem ožjem lokalnem prostoru. Tako lokalna samouprava kot prebivalci si želijo, da se v uporabo tega mehanizma sodelovanja izvajajo kakovostni projekti, ki skupnosti zagotavljajo koristi. Mehanizem participativnega proračuna, priprava in izvedba projektov ni povezana s podatkovno-informacijskim portalom MOM, v njej prav tako niso aktivno vključene mestne četrti in krajevne skupnosti.

“Izboljšajmo Maribor” je spletna storitev za oddajo pobud in vprašanj Mestni občini Maribor. Njen namen je olajšati občanov stik z lokalno skupnostjo. S pomočjo sodobne tehnologije vzpostavlja sistem, ki omogoča enostavno posredovanje pobud in vprašanj, ki se nanašajo na življenje v MOM. Participacijo občanov je moč povečati tudi z rabo digitalizacije in pametnega upravljanja v skupnosti.

4 MULTIKRITERIJSKA ANALIZA

4.1 SWOT analiza

V nadaljevanju je prikazana SWOT analiza: prednosti in slabosti in izzivi in priložnosti. Nastala je na podlagi pregleda stanja ter delavnicah, ki so bile vsebinsko zaokrožene: upravljanje mesta, okolje, promet in prostor, gospodarstvo in turizem ter družba.

Tabela 5: SWOT analiza

UPRAVLJANJE	
PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Upravno, poslovno, trgovsko in izobraževalno središče Podravja in Vzhodne kohezije. • 2. največja občina v Sloveniji – kritična masa ljudi. • Medobčinsko in regijsko sodelovanje. • Vključevanje prebivalcev (proračun, opozarjanje na napake). • Sprejeti sektorski programi in strategije. • Sodobna občinska prostorska informacijska infrastruktura, preglednost in ažurnost podatkov. • Zmogljivosti javnih občinskih zavodov. • Javna podjetja povezana v Holding. • Varno mesto, obstoj regijskih reševalnih služb. • Izkušnje z izvajanjem investicijskih projektov. • Povezovanje z drugimi občinami za učinkovitejše izvajanje javnih nalog in služb. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odsotnost spodbudne razvojne klime. • Pomanjkanje strateškega usklajevanja na podlagi sprotne spremljanja izvajanja mestnih strategij. • Nizka stopnja vključevanja deležnikov in neodzivnost občanov. • Precej delovnih procesov MOM še ni ustrezno informatiziranih. • Hitrejše pridobivanje sredstev za infrastrukture, kot za njeno vsebino. • Zahtevno zagotavljanje investicijskega dela proračuna. • Star prostorski plan mesta. • Delovanje MČ in KS.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Maribor idealno okolje za bivanje in poslovanje. • Izboljšanje sodelovanja med službami MOM. • Vključevanje občanov v delovanje mesta. • Urejenost baz podatkov. • Sodelovanje z NVO. • MOM podatki v OPSI. • Izboljšano in povezano mednarodno projektno mreženje in sodelovanje. • Sodelovanje MOM, UM, Holding, RRAPM. • Tesnejše sodelovanje z mrežo prijateljskih mest. • Nova finančna perspektiva EU. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poglobljanje razvojnih razlik med MČ in KS. • Pomanjkanje podpore in sodelovanja države. • Ustreznost finančnih predpostavk strategije. • Zmanjševanje prihodkov proračuna. • Rast privlačnosti in ponudbe storitev Ljubljane in Gradca. • Hranjenje podatkov drugje, tj. izven podatkovne baze MOM. • Zavračanje digitalizacije procesov s strani občanov.
OKOLJE	
PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Potrjen OPVO MOM 2030, LEPK in Krožna strategija. • Znanje in izkušnje, JHMB, MOM, UM itd. • Zavedanje pomena okolja (prebivalci, deležniki, odločevalci). • Pohorje in mestni gozdovi. • Ohranjanje dreves in lesnih zalog. • Zelene površine. • Sistem zbiranja in mehanske obdelave odpadkov. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nizko medinstitucionalno sodelovanje (deležniki). • Odsotnost dolgoročnega načrtovanja. • Ni zelenega OPN niti načrta na naravi temelječih rešitev (NTR). • Dotrajana komunalna infrastruktura. • Nizek delež OVE v končni rabi energije. • Neizkoriščen potencial za rabo alternativnih vodnih virov (deževnica, odpadna voda).

<ul style="list-style-type: none"> • Kakovost podtalnice in večje zaloge pitne vode. • Drava (vodni vir in naravni habitat). • Relativno dobra kakovost zraka. • Lega mesta in osončenost. • Zdravo bivanje. • Mobilnost podatkov (prostor.maribor.si). • Delujoča čistilna naprava.	<ul style="list-style-type: none"> • Neizkoriščeni potenciali streh (ozelenitve ali sončne elektrarne/celice). • Nizek izkoristek biomase. • Divja odlagališča in črna sečnja. • Pregrevanje mesta.. • Ni vzpostavljenega celovitega ravnanja z odpadki.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Zagotavljanje javnih (občinskih, evropskih) in zasebnih virov za izvedbo OPVO MOM 2030 in LEPK. • Sledenje mednarodnim trendom. • Uskladitev politike in stroke ter prevzemanje odgovornosti. • Iskanje sinergije med ekonomijo in okoljem. • Razvoj novih modelov sodelovanja deležnikov in zainteresiranih javnosti (prenos dobrih praks iz drugih okolij). • Krepitev sodelovanja med UM in JHMB, z drugimi občinami, ki imajo iste koncesionarje in regijsko povezovanje. • Zagotavljanje nacionalnih in EU virov za infrastrukturo, tudi OVE.	<ul style="list-style-type: none"> • Energetska odvisnost. • Odvisnost od drugih deležnikov na področju obdelave in odlaganja odpadkov. • »Zelena zavajanje« podjetij. • Podnebne spremembe (vročinski valovi, visoke temperature, pregrevanje, suša, nalivi, neurja, poplavna ogroženost, nižanje podtalnice). • Zmanjšanje biodiverzitete. • Epidemije, vojne, nestabilnost sveta (varnostne razmere). • Ogrožena kritična infrastruktura zaradi poškodb na njej.
PROMET IN PROSTOR	
PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Strategije CPS, LEPK in CLS. • Geostrateška lega mesta in reliefne danosti. • Dovolj prostora za trajnostno mobilnost. • Možnost širitve »območja brez avtomobilov«. • MBajk. • Sodelovanje MOM in FGPA. • Mesto kratkih razdalj. • Razvoj e-mobilnosti. • Maister prevozi po mestu. • Relativno dober sistem mestnega potniškega prometa s tradicijo. • NVO za področje mobilnosti. • Prometno središče Nigrad. • Noveliran odlok o plovbi na reki Dravi. • Prenovljen Lent, Glavni trg, Promenada v parku. • Mestni in regijski mobilnostni center.	<ul style="list-style-type: none"> • Ni sprejetega Občinskega prostorskega načrta. • Neurejene nekatere javne površine (trgi). • Mestni in primestni JPP ni učinkovit (ni spremljanja KPI, JPP ni razširjen na reko). • Nekonkurenčnost javnega potniškega prometa. • Manko nočnih linij JPP (npr. K1 in K2 obratujeta do polnoči a ne v času šolskih počitnic). • Ni optimiziranih avtobusnih linij. • P+R in P+W ni vzpostavljen. • Mestno jedro ima preveč prometa. • MaaS šele v vzpostavljanju; manjka DaaS. • Kolesarsko omrežje ni povezano, kolesarske poti so dotrajane, ni zadostnega števila kolesarnic. • Ni integracije s SŽ in medkrajevnim JPP. • Avtomobilom prijazno mesto. • Ni Uredbe o plovbi po reki Dravi.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Plovnost reke Drave in vzpostavitev JPP. • Ureditev Dravske kolesarske poti (manjka 80 %) in Eurovelo 9 (v celoti). • Podatkovno mobilnostno središče. • Širitev Mbajk in vzpostavitev e-koles in e-skirojev. • Prevozi na klic v JPP. • Mobilnostno vozlišče Maribor. • TEN-T cestno omrežje. • Prenova Slomškove trga in Dravske promenade.	<ul style="list-style-type: none"> • Toga državna in lokalna zakonodaja. • Avtomobilu prijazna prometna politika (nacionalni, regionalni, lokalni nivo). • Nepovezanost mestnega JPP s primestnim potniškim prometom (FUO). • Nepovezanost regije in odsotnost integracije podatkov. • Pomanjkanje finančnih sredstev.

<ul style="list-style-type: none"> Južna obvoznica, nova cesta pod mestnim središčem, Duplek - Maribor in podvoz Ledina.	
GOSPODARSTVO IN TURIZEM	
PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> Tradicionalno industrijsko mesto, Hitrorastoča podjetja. 11 poslovnih con. Močna start-up skupnost. Razvito podporno podjetniško okolje (start-up, socialna ekonomija, klasični podjemi. Mrežni podjetniški inkubator Podravje (MPIP). Invest Podravje in Invest in Maribor. Strategija privabljanja investorjev v Podravje. Partnerstvo za Pohorje povezuje deležnike na področju turizma v treh regijah. Vzpostavitev Destinacije Štajerska v 39 občinah. Strategije turizma v Mariboru, Pohorju, Štajerski. Močan zaposlovalec v regiji oziroma funkcionalnem urbanem območju. Delujoči SRIPi v MOM. Naraščajoče zavedanje o vlogi in pomenu KKS.	<ul style="list-style-type: none"> Nizka dodana vrednost na zaposlenega v primerjavi z drugimi okolji v državi. Izvozna odvisnost od tradicionalnih evropskih trgov V vrednostnih verigah so podjetja s svojimi izdelki na repu (končni produkti se izdelajo v tujini in posledično imajo dosti višjo dodano vrednost, ko zapustijo državo/regijo/mesto). Sodelovanje univerze z gospodarstvom bi lahko bilo močnejše. Vlaganja v raziskave in razvoj so nizka, čeprav predstavljajo 1/2 vseh vložkov v regiji. Pomankanje prostora v MPIP. KKS pri odločevalcih in v gospodarstvu ni zadostno prepoznan kot razvojni potencial. Pomanjkanje turistične agencije za izvajanje turističnih izletov po regiji.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> Spodbujanje podjetij na področju pametne specializacije S5 (krožno gospodarstvo, pametna gradnja, pametno mesto). Oblikovanje programa privabljanja TNI v regiji Prenova HST, ureditev Piramide in podaljšanje delovnega časa muzejev. Razvoj turističnih produktov med destinacijo Maribor ter Pohorjem in Štajersko. Infrastrukturni razvoj Mariborskega Pohorja za turizem 365 dni v letu. Izgradnja Dravske kolesarske poti in Eurovelo 9. Pozicioniranje na mednarodnih trgih kot varna, zelena destinacija. Razvoj podpornega okolja KKS z namenom povezovanja, promocije in trženja izdelkov. Prenova KPD v regijski podjetniški center. Raziskovalna oprema Innovum UM. Razvoj poslovne cone TAM. Upravljanje poslovnih con. Potniški terminal Letališča ER Maribor. Degradirano območje MTT v občinski lasti.	<ul style="list-style-type: none"> Pomanjkanje strategije socialne ekonomije na državni ravni. Vpliv epidemije in vojne na gospodarstvo (trgovinska menjava, energetska odvisnost, izvoz). Zaostanek pri digitalizaciji gospodarskih subjektov vodi do izgube poslov na tradicionalnih evropskih trgih. Finančno zahtevna prenova žičniških naprav in ureditev outdoor ponudbe na Pohorju. Mile zime na Pohorju. Nesprejem Uredbe o plovnosti na reki Dravi. Deflacija in pomanjkanje energentov. KKS ne generira novih zaposlitev in samozaposlitev, centralizacija KKS. Pomanjkanje prostih gradbenih zemljišč za investitorje. Nesprejetje DPN za Letališče Edvarda Rusjana Maribor.
DRUŽBA	
PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> Razvito podporno okolje. Socialna kohezija. Delujoč kulturni ekosistem z vzpostavljeno infrastrukturo. Bogata kulturna dediščina. Številčnost ustvarjalcev in poustvarjalcev.	<ul style="list-style-type: none"> Položaj mesta v državi. Nepovezanost sektorjev in akterjev. Obrobna vloga mladih oz. nerazumevanje mladinskega sektorja. Kapacitete v domovih starejših občanov.

<ul style="list-style-type: none"> • Razpoložljiva mladinska infrastruktura. • Virtualna kontaktna točka za mlade (vse na enem mestu/OSS za mlade). • Razvit nevladni sektor in sodelovanje organizacij znotraj njega. • Participativni proračun. • Mreža zdravstvenega sektorja. • Socialno-varstvene storitve. • Razpoložljiva športna in rekreativna infrastruktura in površine. • Medresorsko sodelovanje. • Univerza, znanje. • Institucije regijskega pomena.	<ul style="list-style-type: none"> • Pomanjkljiva komunikacija in informiranost, tudi med lokalno upravo in NVO. • Pomanjkanje kulturnega managementa. • Pomanjkanje delovnih mest z visoko dodano vrednostjo. • Ni priložnosti za mlade (stanovanjska politika, zaposlovanje). • Obrobni status kulture. • Ni razpoložljivih prostorskih kapacitet za NVO na področju socialnovarstvenih storitev. • Pomanjkljivost ali celo odsotnost podpore, financ in prostorov za posamezno družbeno polje. • Zdravstvena postaja Tezno in Tabor. • Pomanjkanje socialnih stanovanj.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Prenovljena kulturna četrt Minoriti. • Prenovljen Center Rotovž. • Načrtovana širitev UKC Maribor. • Nove stanovanjske soseske v načrtu. • Novozgrajena in prenovljena športna infrastruktura. • Centralni regijski depo premične kulturne dediščine.	<ul style="list-style-type: none"> • Staranje družbe (nizek naravni prirast). • Beg možganov zaradi atraktivnosti drugih lokacij. • Gospodarska, energetska, prehrambna kriza. • Medgeneracijske vrzeli. • Pomanjkanje finančnih sredstev. • Športna neaktivacija mladine (npr. Pandemija). • Finančno nekonkurenčne storitve s sosednjimi državami na področju športa.

4.2 Ključne razvojne ovire, dileme in trendi

Glede na analizo družbenih, okoljskih, prostorskih, prometnih, gospodarskih, kulturnih, športnih in turističnih kazalnikov je v nadaljevanju strategije potrebno upoštevati ključne razvojne ovire, dileme in trende mesta Maribor:

- **Maribor, središče Podravja in Vzhodne Kohezije**

Maribor ima izziv vpetosti med dvema gospodarsko močnima centroma Ljubljano in Gradec, v katera se dnevno vozi več kot 30.000 prebivalcev mesta in širše okolice. Gospodarsko za regijo tako ni več tako pomemben, kot je bil preteklosti. Ob tem se občasno s strani večjih mest v regiji pojavljajo težnje po odcepitvi oz. vsaj zmanjšanju pomena Maribora na račun njihove rasti. V kolikor želi Maribor okrepiti vlogo centra Podravja in tudi širše vzhodne Slovenije, bi morala država prenesti določena predstavništva ministrstev in na drugi strani okrepiti gospodarstvo v smeri večje dodane vrednosti, s čimer bi zmanjšal odvisnost od sosednjega Gradca. Posledično bi ga tudi ostala mesta lažje prepoznala kot ključen razvojni člen vzhodne Slovenije in Podravja.

- **Vzpostavitev »gravitacijskih točk« v obliki inštitutov**

Z vzpostavitvijo t. i. »gravitacijskih točk« bi mesto in Univerza lahko ohranila izobražen in perspektivni kader, privabilo talente iz širše regije in spremenilo razmišljanje osnovnošolcev in srednješolcev v regiji. Veliko mladih razmišlja, da bodo šli delati v tujino. To razmišljanje bi želeli nadomestiti z razmišljanjem, da če bodo zagnano študirali, bodo lahko delali v teh »gravitacijskih centrih«. Takšne »gravitacijske točke« bi lahko ustanovili v obliki inštitutov. Med atraktivnejšimi bi bili inštitut za aplikativno umetno inteligenco in inštitut za spletno varnost.

- **Podfinanciranje rednih nalog MOM s strani države**

Proračun MOM je s strani države letno sistemsko podfinanciran v vrednosti več kot 25 milijonov evrov. Razlog je izračun, ki mestnim občinam ne prizna povečane vloge javnih storitev, ki jih mesta nudijo za širšo okolico in celotno regije ter širše. Zapolnitev finančne vrzeli, ki bistveno zmanjšuje investicijski potencial MOM, bi pozitivno vplivalo na izvedbo investicij, ki bi mestu pomagale pri razvojnem preboju.

- **Mesto IKT podjetij in tehnologij**

Če Maribor želi konkurirati sosednji Avstriji in njeni dodani vrednosti, mora namenjati večjo pozornost v privabljanje investorjev v panoge, ki dosegajo visoko dodano vrednost na zaposlenega. Ena izmed teh je sektor IKT, kjer so podjetja v Sloveniji ustvarila za okoli 2.168 milijonov EUR dodane vrednosti oz. za četrtno več kot v 2020, ko se je ta povečala za 10 %. Podjetja storitvenega sektorja IKT so ustvarila 89 % dodane vrednosti v celotnem sektorju IKT, ob tem so za plače namenila 812 milijonov EUR, kar je bilo za 59 % več kot v letu 2011.

- **Potencial degradiranih območij**

Maribor se zaradi svoje industrijske zgodovine še vedno spopada z večjimi industrijskimi kompleksi, ki niso doživeli celovite preobrazbe. Po zgledu Essna in drugih primerljivih mest v tujini, bi ta območja lahko namenili različnim rabam: industrijski turizem, kultura, kreativna industrija, prireditve, podjetniški inkubatorji, visoka kulinarika itn ... Pri tem bi vsaj delno morali ohraniti arhitekturno

industrijsko dediščino in prostore nameniti prikazu mesta skozi industrijsko preobrazbo, ki bi bila zanimiva tako za domačine kot turiste. Preostali del območja pa bi lahko celovito preobrazili z arhitekturnimi presežki današnjega časa.

- **Potencial zelenih površin**

Mesto in okolica imata odlične naravne danosti za razvoj kakovostnih zelenih površin, namenjenih prebivalcem. Med delno neizkoriščenimi oz. neurejenimi bi izpostavili območje med Piramido in Kalvarijo, Dravsko promenado, Pekrski potok in Stražun. Za izboljšanje stanja bo potrebno zagotoviti dovolj finančnih sredstev ter urediti lastniška razmerja.

- **Mladi in mlade družine**

Brez mladih ni prihodnosti nobenega mesta, zato je ključno zagotavljanje kakovostnih javnih storitev, kot so vrtci, šole ter zdravstvena in športna infrastruktura. Ob tem je potrebno poskrbeti za dovolj veliko število dostopnih stanovanj za mlade ter kakovosten prostor za igro otrok in varno trajnostno mobilnost.

- **Javni holding Maribor**

Javni holding Maribor je nastal leta 2020 in je do leta 2023 združil 9 javnih podjetij. Cilj je zagotavljanje učinkovitejšega servisa za občane in strateškega usmerjanja razvojnih projektov s področja komunalne infrastrukture. Ob ustreznem delovanju bi moral JHMB v prihodnje poskrbeti za boljše upravljanje javnih podjetij ter sodelovati pri ohranjanju izjemnih naravnih in družbenih lastnosti mesta s ciljem, da bodo prebivalci mesta imeli kakovostnejše storitve.

4.3 Primerjalna analiza

Pravi razvojni položaj mesta je možno oceniti le v primerjavi s primerljivimi mesti. Prav zato dostopne razvojne, ekonomske in socialne kazalnike Mestne občine Maribor v t. i. benchmark analizi primerjamo z drugimi mestnimi občinami v Sloveniji. Kot izhaja iz tabele 6, se MOM po kazalnikih razvitosti občin umešča po osnovi za dohodnino na prebivalstva na 10. mesto; po razmerju med delovnimi mesti in delovno aktivnim prebivalstvom na 4. mesto (je torej funkcionalno urbano središče in zaposlovalec sosednjih občin in širše); po dodani vrednosti na zaposlenega se umešča šele na 9. mesto; po indeksu staranja in po stopnji brezposelnosti je na zadnjem 12. mestu; po deležu delovne aktivnosti prebivalcev je na 11. mestu. Nad povprečjem mestnih občin je MOM le po razmerju med delovnimi mesti in delovno aktivnim prebivalstvom, v vseh ostalih analiziranih kriterijih pa je pod povprečjem. Najbolj skrb zbujujoče je zadnje mesto na področju indeksa staranja prebivalstva in brezposelnosti. V 4. od 6. kazalnikov pa se je Maribor slabše odrezal od najbližje MO Ptuj.

Tabela 6: Koeficienti razvitosti mestnih občin (2022)

Osnova za dohodnino na prebivalca (EUR)	
Ljubljana	12.322
Novo Mesto	12.194
Kranj	11.124
Koper	10.921
Velenje	10.844
Nova Gorica	10.617
Ptuj	10.482
Sl. Gradec	10.414
Celje	10.335
Maribor	10.200
Krško	9.966
M. Sobota	9.964

Delež delovnih mest/ delovno aktivno preb. (%)	
Ljubljana	183,0
M. Sobota	181,4
Novo Mesto	151,4
Maribor	147,4
Celje	141,3
Ptuj	134,5
Sl. Gradec	117,4
Velenje	116,4
Nova Gorica	113,0
Koper	109,8
Kranj	100,5
Krško	89,5

Dodana vrednost gosp. družb na zaposlenega (EUR)	
Novo mesto	71.280
Celje	62.009
Krško	60.352
Ljubljana	51.209
Koper	50.685
Nova Gorica	44.920
Kranj	41.677
M. Sobota	36.759
Maribor	35.339
Sl. Gradec	34.215
Ptuj	33.847
Velenje	32.322

Indeks staranja prebivalstva	
Novo Mesto	111,1
Velenje	123,9
Krško	124,2
Kranj	126,3
Sl. Gradec	128,7
Ljubljana	143,0
Koper	145,7
Celje	152,4
Nova Gorica	163,1
Ptuj	166,7
M. Sobota	190,5
Maribor	192,3

Brezposelnost (%)	
Kranj	4,6
Nova Gorica	4,7
Novo mesto	5,8
Koper	6,2
Sl. Gradec	6,2
Ptuj	6,6
Ljubljana	6,7
Velenje	6,7
Celje	7,2
Krško	8,8
M. Sobota	9,3
Maribor	9,6

Delovna aktivnosti (%)	
Ljubljana	71,6
Koper	69,4
Kranj	69,4
Novo mesto	69,2
Nova Gorica	66,3
Celje	65,8
Ptuj	65,1
Krško	64,4
Sl. Gradec	62,3
Velenje	62,1
Maribor	61,4
M. Sobota	55,2

5 VIZIJA MARIBOR 2035

Pod okriljem RRA Podravje - Maribor so vizijo Maribor 2035 snovali (po abecednem vrstnem redu): Tomaž Barada, Matej Cer, Andrej Gulič, Mirko Ilic, mag. David Kastelic, dr. Iztok Kramberger, dr. Janez Koželj, dr. Miran Lavric, mag. Ivan Lorenčič, dr. Maja Uran Maravič, Uroš Rozman, dr. Emilija Stojmenova Duh in Vital Verlič. Vizija je zapisana za obdobje do leta 2035, saj smo z njo želeli preseči obdobje posameznih strateških dokumentov ter finančnih perspektiv, ampak dolgoročno usmeriti razvoj mesta Maribor.

5.1 Načela

Načela pri oblikovanju vizije mesta Maribor 2035 so:

- **Mesto, ki tekmuje.**

Mesto pod Pohorjem, mesto na Dravi, univerzitetno mesto, mesto najstarejše trte ... Maribor je mesto številnih identitet in ene bistvene značajske poteze: tekmovalnosti. To je zdrava tekmovalnost, ki spodbuja napredek. Tekmovalnost, ki ne izključuje sodelovanja, ampak nasprotno, krepi tvorno povezovanje.

- **Mesto, ki se trudi bolj od ostalih.**

Maribor se ne zanaša na državne in evropske spodbude, temveč sam dejavno podpira podjetništvo. Nove poslovne ideje in zagonska podjetja v mestu dobijo močnega zaveznika. Z vlaganjem v razvoj, tehnologijo in znanost se razvije v mesto bogatih kariernih možnosti. Organski preplet zelenih in pozidanih površin, visoka stopnja varnosti in socialne vključenosti ter razvita infrastruktura, ki osmišlja medgeneracijsko skupnost.

- **Mesto, ki si upa sanjati.**

Maribor ima prostor, talent, znanje in ambicije, da več prispeva k razvoju Slovenije in da v širšem evropskem okolju postane prepoznavno gospodarsko, raziskovalno, kulturno in športno središče.

- **Mesto, ki gradi mostove.**

Maribor ne gradi le mostov med levim in desnim bregom Drave. Še pomembnejši so mostovi, ki jih gradi med generacijami, med znanstveno in gospodarsko sfero, med umetnostjo in vsakdanjikom, med profesionalnim in zasebnim. Zaradi izredne strateške lege je Maribor pomemben vezni člen med vzhodom države in ostalo Slovenijo, tesne vezi pa gradi tudi z regijami in mesti v širšem evropskem prostoru.

- **Mesto, ki se odpira v svet.**

Maribor se ne predaja varljivemu občutku samozadostnosti, temveč svojo vrednost in uspehe presoja v luči vpetosti v globalno dogajanje. Odprt je za nove ideje in izkazuje močno željo po povezovanju. Mednarodno prepoznavni festivali, kulturna sodelovanja in velika športna tekmovanja v mesto pripeljejo nove obiskovalce in bogatijo življenja njegovih prebivalcev.

- **Mesto inkubator talenta.**

S prepletanjem kulture in izobraževanja, raziskovalne dejavnosti in gospodarskega sektorja postane Maribor prepoznavno inovacijsko središče in živahno vozlišče talentov. Dobre karijerne možnosti, visoka kakovost življenja in vpetost v širši evropski prostor v mesto privabljajo ustvarjalni kader od blizu in daleč.

- **Mesto, ki vključuje.**

Maribor je prijazno in varno mesto za vse. V partnerstvu z javnim in gospodarskim sektorjem ter organizacijami civilne družbe spodbuja povezovanje ljudi, da s spoštovanjem različnosti zmorejo potencial raznolikosti izkoristiti za skupno dobro. Široka dostopnost kulture v vseh oblikah ima izreden vpliv na kakovost življenja v mestu ter pritegne obiskovalce in ustvarjalce od blizu in daleč.

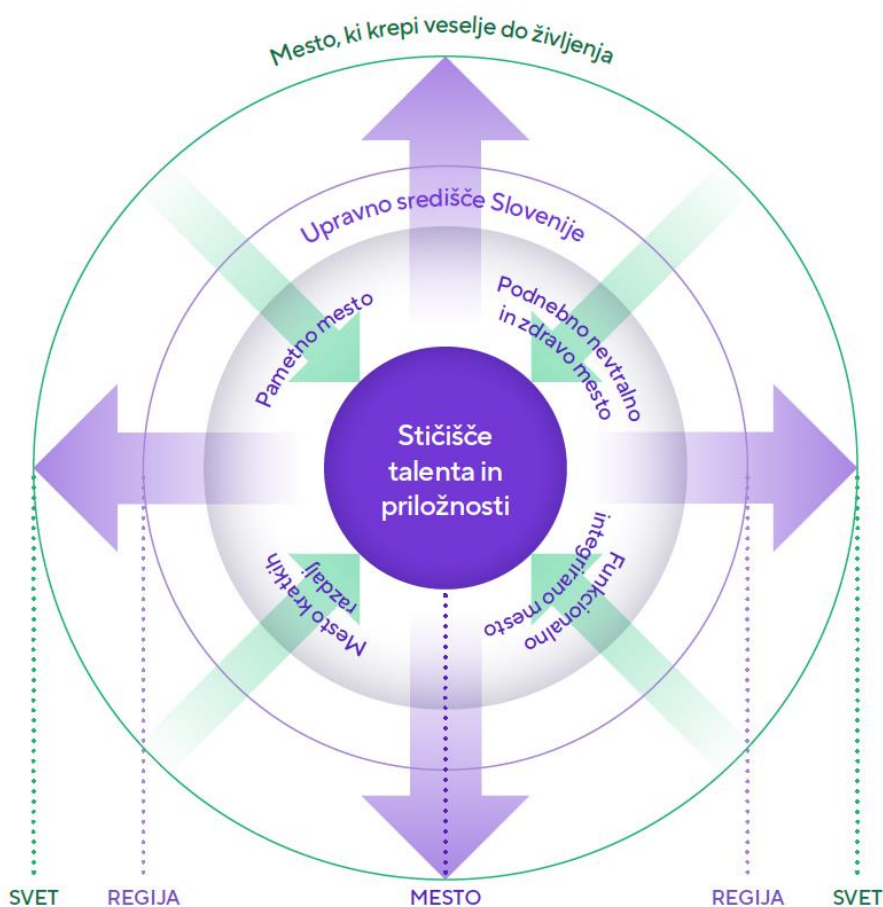

5.2 Vizija in cilji

Vizija »MARIBOR 2035«

MARIBOR KOT MESTO STIČIŠČA, TALENTA IN PRILOŽNOSTI.

Vizijo Maribor 2035 zasleduje sedem ciljev:

CILJ 1: Pametno mesto

Maribor je dinamično mesto s kompaktnim (močnim, trdnim) razvojem, zelo prijetno za življenje in prepoznavno v širši regiji. Z izvajanjem strategije pametnih mest se je razvil v energetske samozadostno mesto in naredil odločilne korake k mestu brez emisij. Mesto se ponaša z najnaprednejšo prostorsko podatkovno infrastrukturo in naprednimi digitalnimi storitvami tako za občane kot za podjetja. Gospodarske javne službe izvajajo pametne storitve. Prebivalci Maribora so ponosni na svoje mesto in ga sami aktivno sooblikujejo.

Prednostne usmeritve:

- 1.1. Upravljanje pametnega mesta
- 1.2. Pametne storitve v javnem servisu

- 1.3. Vključitev prebivalcev v upravljanje mesta
- 1.4. Horizontalno povezovanje

CILJ 2: Podnebno nevtravno in zdravo mesto

Kakovost tal in vode, onesnaženost s hrupom in biotska raznovrstnost na območju mesta so se pomembno izboljšale. Drava, ki teče skozi mesto, ter javno dostopne zelene površine v mestu in okolici prebivalcem mesta nudijo blagodejno sprostitev v naravnem okolju in raznolike možnosti za športno udejstvovanje. Mesto zagotavlja dosegljive in kakovostne zdravstvene storitve.

Prednostne usmeritve:

- 2.1. Urejene zelene, javne in odprte površine
- 2.2. Privlačen obvodni prostor
- 2.3. Urejena športna infrastruktura
- 2.4. Skrb za ranljive skupine
- 2.5. Energetska učinkovitost
- 2.6. Kakovostno upravljanje z vodnimi viri
- 2.7. Učinkovito ravnanje z odpadki

CILJ 3: Mesto kratkih razdalj – trajnostna mobilnost

Maribor je zavezan trajnostni mobilnosti. Razvoj mesta sledi načelu kratkih razdalj. To narekuje zagotavljanje lokalno razpršene ponudbe blaga, storitev ter osnovnih izobraževalnih in prostočasnih objektov. Mestna infrastruktura na ta način zagotavlja, da prebivalci vsakodnevne dejavnosti opravijo s cim manjšo porabo virov, hkrati pa spodbuja družabne stike.

Prednostne usmeritve:

- 3.1. Izboljšana prometna dostopnost
- 3.2. Trajnostna mobilnost
- 3.3. Multimodalnost
- 3.4. Učinkovita logistika

CILJ 4: Funkcionalno, integrirano mesto

Mesto ob širjenju vzdržuje ravnovesje med gostoto pozidave in razpoložljivim odprtim prostorom. Iz mestnega središča odstranjuje ostanke nekdanje težke industrije in s tem ustvarja prostor za dejavnosti z večjo dodano vrednostjo, ki bogatijo življenja prebivalcev ter ustvarjajo priložnosti za vse. Posebna pozornost je namenjena kakovostnim javnim prostorom, ki spodbujajo interakcijo med prebivalci. Mestne četrti in krajevne skupnosti so prostor srečevanja in kakovostnega preživljanja prostega časa, živahnih razprav in usmerjenega iskanja rešitev za izzive skupnosti. Vsaka stavba v mestu se obravnava kot priložnost za bogatenje funkcionalnosti mesta – skozi celotno življenjsko dobo.

Prednostne usmeritve:

- 4.1. Oživljanje mestnega jedra
- 4.2. Dostopna stanovanja in prijazne stanovanjske soseske
- 4.3. Obogatitev javnih programov in storitev v MČ in KS
- 4.4. Strukturiran dialog z mladimi
- 4.5. Medresorsko sodelovanje
- 4.6. Samooskrba s kakovostno lokalno hrano

CILJ 5: Upravno središče države

Maribor je dokazal svojo državotvornost, ko je prevzel ministrstva, več javnih agencij in nekaj drugih institucij javnega sektorja. Z njihovo selitvijo je razbremenil Ljubljano in uravnotežil Slovenijo. Povezal je vzhod države, s hitro železnico se je Ljubljani približal na 60 minut in prek bližnjih letališč odprl v svet. Cilj in prednostne usmeritve upravno središče države je možno doseči le s pomočjo države.

Prednostne usmeritve:

- 5.1. Državna javna uprava in državna podjetja
- 5.2. Boljša državna in evropska povezanost

CILJ 6: Prestolnica talenta in priložnosti

Univerza z močnimi mednarodnimi povezavami, naprednimi programi in fokusom na tehnologijah, inženirstvu, strojništvu in matematiki je postala vozlišče, v katerega se stekajo talenti z vseh koncev Evrope in sveta. Razvita infrastruktura mednarodnega kampusa z domicilom v središču mesta, coworking prostor in močan kadrovski bazen je pritegnila tudi globalna visokotehnološka podjetja. Gospodarstvo sledi talentom in se je spet vrnilo v mesto, ki je postalo stičišče talentov in priložnosti. Skupaj s tem se je močno razvil storitveni sektor, ki temelji na inovativnem zasebnem podjetništvu. Pestra kulturna ponudba daje mestu dinamiko in značaj. Maribor je mesto mladih, ki jih z raznovrstnimi ukrepi spodbuja k aktivni soudeležbi pri razvoju skupnosti.

Prednostne usmeritve:

- 6.1. Izboljšanje konkurenčnosti in atraktivnosti proizvodnih lokacij
- 6.2. Vzpostavitev učinkovitega podpornega okolja
- 6.3. Konkurenčna in z gospodarstvom povezana UM
- 6.4. Vzpostavitev inštitutov
- 6.5. Ciljno privabljanje investorjev

CILJ 7: Mesto, ki krepi veselje do življenja

Maribor svojim prebivalcem in obiskovalcem nudi tri svetove. Svet ob Dravi: urbani del mesta z reko Dravo, zgodovinskim jedrom, kulturno dediščino, mestnimi gozdovi, parki in rekreacijskimi površinami – dinamičen, ustvarjalen, udoben in delaven svet, ki spodbuja druženje in krepi medčloveške vezi. Svet na Pohorju: gozdovi, športne, bivalne, turistične in rekreacijske površine - kjer ima glavno besedo

narava. Pljuča napolni s svežim zrakom in človeka z veseljem do življenja. Ponuja odmik od pogosto hektičnega vsakdana.

Svet vinorodnih gričev: vinorodni griči in sadovnjaki, parkovne površine z ribniki, mestni gozdovi, rekreacijske površine, razgledne točke, sakralna dediščina – prostor, ki je globoko zasidran v zavesti meščanov. Predstavlja kulturno, historično in turistično območje, ki jasno izraža identiteto mesta.

Prednostne usmeritve:

- 7.1. Dvig prepoznavnosti blagovne znamke Maribor
- 7.2. Kultura in kulturna dediščina
- 7.3. Kakovostna turistična infrastruktura
- 7.4. Vrhunski dogodki
- 7.5. Regijsko turistično povezovanje

5.3 Strateški logični okvir

Tabela 7: Strateški logični okvir

VIZIJA 2035: MARIBOR KOT MESTO STIČIŠČA TALENTA IN PRILOŽNOSTI							
CILJ	Pametno mesto	Podnebno nevtravno in zdravo mesto	Mesto kratkih razdalj – trajnostna mobilnost	Funkcionalno integrirano mesto	Upravno središče države	Prestolnica talenta in priložnosti	Mesto, ki krepi veselje do življenja
	PREDNOSTNA USMERITEV	Upravljanje pametnega mesta	Urejene zelene javne odprte površine	Izboljšana prometna dostopnost	Oživljanje mestnega jedra	Državna javna uprava in državna podjetja	Izboljšanje konkurenčnosti in atraktivnosti proizvodnih lokacij
Pametne storitve v javnem servisu		Privlačen obvodni prostor	Trajnostna mobilnost	Dostopna stanovanja in prijazne stanovanjske soseske	Boljša državna in evropska povezanost	Vzpostavitev učinkovitega podpornega okolja	Kultura in kulturna dediščina
Vključitev prebivalcev v upravljanje mesta		Urejena športna infrastruktura	Multimodalnost	Obogatitev javnih programov in storitev v MČ in KČ		Konkurenčna in z gospodarstvom povezana UM	Kvalitetna turistična infrastruktura
Horizontalno povezovanje		Skrb za ranljive skupine	Učinkovita logistika	Mladinska politika		Vzpostavitev inštitutov	Vrhunski dogodki
		Energetska učinkovitost		Samooskrba s kakovostno lokalno hrano		Ciljno privabljanje investorjev	Regijsko turistično povezovanje
		Kakovostno upravljanje z vodnimi viri					
		Učinkovito ravnanje z odpadki					

6 PREDNOSTNE USMERITVE IN UKREPI

6.1 Pametno mesto

Pametno mesto zasleduje digitalizacijo procesov mestne uprave in storitev, ki jih nudi JHMB skupaj z MOM. Za občane bo posebej pomembna združitev pametnih storitev na pametno platformo oz. kartico, ki bo prebivalcem mesta in obiskovalcem na enem mestu ponudila vse iskane storitve in informacije. Za optimalnejše delovanje MOM je izrednega pomena združitev vseh prostorskih informacij na enem mestu ter vzpostavitev enotne vstopne točke, ki bo omogočala digitalno poslovanje med občani in podjetji ter MOM ter izvajalci javnih služb MOM (npr.: digitalna oddaja vlog, izdaja odločb).

Tabela 8: Kazalniki pametno mesto

Kazalnik	Enota	Vir	2023	2035
Informacijske rešitve, ki omogočajo vpogled in uporabo podatkov občinske prostorsko informacijske infrastrukture	Število	MOM	17	40
Podatkovni viri, ki so vključeni v občinsko prostorsko informacijsko infrastrukturo	Število	MOM	42	60
Mestna aplikacija/kartica (uporabniki)	Odstotek	JHMB, MOM	0	70
Novo pametne storitve JHMB in MOM	Število	JHMB, MOM	0	10
Pokritost MOM s 5G signalom in širokopasovno povezavo z gigabitnim prenosom	Odstotek	Ponudniki storitev	70	100

Prednostna usmeritev 1.1: Upravljanje pametnega mesta

Za izvajanje strategije pametnega mesta je potrebno imenovanje delovne skupine, ki bo prevzela naloge izvajanja razvoja pametnega mesta, koordinacije med sektorji, določanja prioritet in spremljanje doseganja ciljev. Poslovanje občinske uprave je potrebno digitalizirati in omogočiti digitalno opravljanje storitev za občane. Izpeljati je potrebno digitalno transformacijo občinske uprave in javnih podjetij, ki so vključena v holding. Z digitaliziranjem poslovanja se bodo občinska uprava in javna podjetja še bolj približala svojim končnim uporabnikom, avtomatizirala svoje procese in povečala dodano vrednost oz. znižala stroške poslovanja. Vzpostaviti je potrebno mehanizme spremljanja izvajanja strategije in doseganja ciljev preko ključnih kazalnikov.

Ključni ukrepi:

- Organizacijska struktura sodelovanja med MOM, UM, Holdingom in RRA Podravje - Maribor.
- Digitalna transformacija občine in digitalizacija vseh javnih storitev.
- Digitalna transformacija javnih podjetij (JP).

Prednostna usmeritev 1.2: Pametne storitve v javnem servisu

Za optimizacijo javnega servisa je potrebna uporaba senzorike na različni javni infrastrukturi. S tem se bodo optimizirali: delovanje semaforjev, zasedenost parkirišč, javni prevoz potnikov, odvoza smeti,

poraba energije za osvetlitev in zmanjšanje svetlobnega onesnaževanja in optimizacija ter večja transparentnost pri porabi energije. Dostopnost in učinkovitost zdravstvenega sistema se lahko še izboljšata z ustrezno digitalizacijo in storitvami e-zdravja in na daljavo. Starejšim bi omogočili spremljanje zdravstvenega stanja na daljavo oz. možnost klica v sili npr. kot del patronažne službe.

Ključni ukrepi:

- Uvedba pametnih semaforjev s prilagajanjem v realnem času.
- Pametna parkirišča.
- Uvedba pametnega javnega prevoza.
- Podzemni zabojniki s pametnim dostopom in merjenjem polnosti.
- Pametna ulična razsvetljava s prilagajanjem jakosti svetilnosti in drugimi storitvami.
- Namestitev pametnih merilnikov porabe energentov (elektrika, voda, plin).
- Merjenje kakovosti zraka v mestu in javnih objektih.
- E-zdravje – digitalne storitve, telemedicina, aplikacije.

Prednostna usmeritev 1.3: Vključitev prebivalcev v upravljanje mesta

Velik pomen demokratičnega razvoja predstavlja transparentnost delovanja občine. Občina večino aktov in predlogov objavlja na spletnih straneh. Občina že sedaj namenja del proračuna za participativni proračun, kjer občani odločajo, kam se bodo namenila sredstva. V interakcijo je potrebno pritegniti večje število ljudi, ki bodo sodelovali pri odločanju o svojem lokalnem okolju, in s tem graditi povezovanje znotraj lokalnih skupnosti stanovalcev. Veliko storitev občine, e-uprave in e-zdravja je v tem trenutku že na voljo, vendar so za njihovo uporabo potrebna določena znanja in veščine. Predvsem starejši ljudje imajo pri osvajanju novih načinov dela in veščin težave. Spodbujati je potrebno izobraževanje starejših in drugih o možnostih uporabe e-storitev na vseh področjih ter hkrati krepiti kapacitete občine in drugih javnih služb za obdelavo digitalnih vlog in podatkov.

Ključni ukrepi:

- Participativni proračun.
- Usposabljanje starejših za uporabo IKT in digitalnih storitev (storitev občine, e-uprave, e-zdravja).
- Participacija preko digitalnih storitev.

Prednostna usmeritev 1.4: Horizontalno povezovanje

Informacijsko-komunikacijske tehnologije predstavljajo velik potencial za razvoj gospodarstva kot tudi za prispevek k bolj kakovostnemu življenju. Cilj mestne občine je povečati digitalizacijo, uporabo digitalnih storitev ter uporabo tehnologij na splošno tako v javnem kot zasebnem sektorju z namenom izboljšanja dodane vrednosti. Potrebno je urediti sistem identifikacije na nivoju mesta po principu pametne kartice. Sistem bi z identifikacijo uporabnika in uporabo plačilnih instrumentov v ozadju omogočal uporabo javnega prevoza, plačilo vstopnin, izposajo koles, popuste za domačine in turiste. Mestna občina Maribor potrebuje informacijski sistem, ki bo pripravljen na množični zajem podatkov,

njihovo analizo ter odzivanje oz. sprejemanje odločitev v realnem času. Z zagotavljanjem pogojev za gradnjo širokopasovne povezave se lahko spodbudi operaterje k izgradnji potrebne infrastrukture in zagotovitvi pokritosti s 5G signalom za vse občane.

Ključni ukrepi:

- Pametna aplikacija/kartica (javni prevoz, parkirišča, knjižnice, prireditve ...).
- Digitalna mestna platforma – integracija vseh sistemov.
- Enovit račun za vse storitve JHMB.

Ključna ukrepa države:

- Širokopasovne povezave z gigabitnim prenosom do doma za vse prebivalce.
- Pokritost celotnega prebivalstva občine s 5G signalom.

6.2 Podnebno nevtravno in zdravo mesto

Podnebno nevtravno in zdravo mesto sledi povečanju zelenih površin v mestu, večji energetske učinkovitosti objektov in virov energije, zmanjšanju odpadkov, zagotavljanju čiste pitne vode in boljši zdravstveni ter športni infrastrukturi. Kombinacija vseh ukrepov bo zagotovila boljši življenjski standard prebivalcev in bo dvignila kakovost življenja in privlačnost mesta za bivanje.

Tabela 9: Kazalniki podnebno nevtravno in zdravo mesto

Kazalnik	Enota	Vir	2023	2030
Ureditev zelenih površin v mestu	Število	MOM	42	60
Energetska obnova javnih zgradb	Število	MOM	0	70
Delež OVE v končni rabi toplotne energije	Odstotek	JHMB	29	60
Nova državna in občinska zdravstvena infrastruktura	Število	MOM	0	3
Zgrajena oz. prenovljena športna in rekreacijska infrastruktura	Število	MOM	0	3
Rezervni vodni vir	Število	JHMB	0	1
Zmanjšanje izgub iz vodovodnega omrežja	Odstotek	JHMB	27	24
Nastali komunalni odpadki	kg/prebivalca	JHMB	518 (2021)	400

Prednostna usmeritev 2.1: Urejene zelene javne odprte površine

Za ozelenitev mesta se načrtujeta povečanje zelenih površin in njihovo celostno upravljanje. Zagotovita se spremljanje stanja in ohranjenosti živalskih vrst in uvajanje ukrepov za njihovo ugodno stanje. Vzpostavijo se upravljavski načrti za varovana območja narave kot tudi mestne gozdove, pri čemer se uresničujejo in krepijo širše socialne funkcije gozdov z ustreznimi ureditvenimi načrti (vnos urbane infrastrukture za posamezne ciljne skupine, vnos interpretativne infrastrukture, doživljajskih elementov, infrastrukture v podporo trajnostni mobilnosti). Pri ustvarjanju vsebin urejanja se vključujejo prebivalci. Z upoštevanjem trajnostnih naravnih rešitev se uredijo mestni ribniki. Preuči se možnost vzpostavitve novih skupnostnih vrtov, ki bodo postopoma nadomestili neurbano vrtničkarstvo.

Ključni ukrepi:

- Povečanje zelenih (parkovnih) površin, ureditev drevoredov in mestnih gozdov.
- Ureditev mestnih hribov Piramide in Kalvarije.
- Celovito upravljanje zelenih površin, zavarovanih območij narave in mestnih gozdov.
- Zelene strehe na javnih stavbah.
- Zeleni otočki na urbani cestni infrastrukturi.
- Ureditev skupnostnih vrtov.
- Ozelenitev pokopališča Pobrežje.
- Izboljšanje biotske raznovrstnosti na vseh zelenih površinah.

Prednostna usmeritev 2.2: Privlačni obvodni prostor

Obvodni prostor v mestu, ki zajema predvsem reko Dravo, Pekrski potok in ribnike, je priložnost za revitalizacijo in ureditev najkakovostnejšega zelenega javnega prostora za preživljanje prostega časa. Predvidena je ureditev 14 km zelenega obroča ob reki Dravi s kolesarsko in peš potjo ter ureditev aktivacijski točk. Ob Pekrskem potoku (od Pekrske gorce do Dvorca Betnava) je predviden park s kolesarskimi in peš potmi ter igrali in prostorom za rekreacijo prebivalcev mesta. Revitalizacije so potrebni tudi razni manjši vodotoki, ribniki ter manjša mokrišča, predvsem pa je potrebno urediti poplavno varnost.

Ključna ukrepa:

- Ureditev Dravske promenade.
- Ureditev Pekrskega potoka.
- Ureditev ribnikov na zavarovanem območju Mestnega parka (obnova in izboljšanje ekosistema, vključitev ekoremediacij).

Ključna ukrepa države:

- Renaturacija in revitalizacija vodotokov, ribnikov, travnišč, mokrišč in ostalih habitatov.
- Ureditev poplavne ogroženosti reke Drave in njenih pritokov ter Pekrskega potoka.

Prednostna usmeritev 2.3: Urejena športna infrastruktura

Dostopnost in raznovrstnost izvajanja rekreativne dejavnosti predstavlja možnost povečanja udeležbe lokalnega prebivalstva v dejavnosti, ki deluje preventivno in tudi kurativno na psihično in fizično zdravje ter dobro počutje udeležencev. Športno rekreativna dejavnost je zelo pomembna za vsakega občana, saj bo z rekreacijo obnovil psihične in fizične moči, ki so v hitrem tempu življenja ogrožene in izrabljene, zato ima vključitev občanov vseh starosti v programe športne vadbe in rekreacije tako družbeni kot tudi ekonomski pomen. Nujna je prenova športnih objektov v MOM ter njihova boljša izkoriščenost tudi za športne dogodke na nacionalnem nivoju kot na primeru organizacije OFEM 2023.

Ključni ukrepi:

- Promocija gibanja in zdravega življenjskega sloga vseh generacij.
- Dokončanje prenove kopališča Mariborski otok.
- Dokončanje prenove Dvorane Tabor.
- Dokončanje prenove atletskega stadiona z dvorano.
- Prenova in dograditev Ledne dvorane.
- Prenova in dograditev športnih parkov Pobrežje in Tezno.
- Prenova in zamenjava žičniških naprav na Pohorju.
- Izgradnja smučarskega poligona in smučišča na Pohorju.

- Ureditev in širitev Bike parka Pohorje.

Prednostna usmeritev 2.4: Skrb za ranljive skupine

Z izvedbo ukrepov želimo doseči, da imajo vsi prebivalci enake možnosti za dostojno življenje. Naš cilj je doseči zmanjšanje razlik v zdravju in socialnem položaju med prebivalci mesta in izboljšati kakovost njihovega življenja. Z namenom krepitev socialne varnosti za osebe, ki za vsakdanje življenje potrebujejo pomoč drugega (starejši, ranljive skupine in osebe s posebnimi potrebami), se ob zagotavljanju institucionalnega varstva spodbuja predvsem razvoj skupnostnih oblik socialnega varstva, ki v ospredje postavlja človeka s ciljem dopolnjevanja in uvajanja novih storitev in programov, ki so prilagojeni zmožnostim in potrebam uporabnikov in ki jih je moč izvajati bodisi na njihovem domu ali v skupnosti. Za zagotavljanje zdravstva na primarnem nivoju in oskrbi starejših bo MOM pristopila k izgradnji in prenovi infrastrukture.

Ključni ukrepi:

- Prenova in novogradnja zdravstvenih domov.
- Povezovanje, združevanje, prenova in novogradnja mreže domov za ostarele.
- Promocija prostovoljstva, preventivnih programov in destigmatizacije.
- Priprava Strategije socialnega varstva MOM in izvedba ukrepov.
- Vzpostavitev mreže socialnovarstvenih organizacij.

Ključni ukrep države:

- Novogradnja in prenova UKC Maribor.

Prednostna usmeritev 2.5: Energetska učinkovitost

MOM želi povečati energetska učinkovitost, energetska neodvisnost in energetska samozadostnost. Energetske potratne javne in zasebne objekte je potrebno sanirati in s tem zmanjšati rabo energije, saj velik del tako javnih kot zasebnih stavb ni energetska obnovljenih. Priložnost je v večjem izkoristku obnovljivih virov energije, kot so voda, sonce, geotermalna energija in biomasa.

Ključni ukrepi:

- Energetska obnova javnih in zasebnih stavb.
- Učinkovito energetska upravljanje stavb.
- Nadgradnja toplotne (Energetika Maribor) na obnovljive vire energije.
- Širitev sistema daljinskega ogrevanja.
- Gradnja sončnih elektrarn.
- Prenova javne razsvetljave.
- Gradnja z upoštevanjem klimatskih sprememb.

Prednostna usmeritev 2.6: Kakovostno upravljanje z vodnimi viri

Sanacija obstoječega vodovodnega sistema za oskrbo prebivalcev s pitno vodo, uvedba novih tehnologij za optimizacijo porabe vodnih ter ozaveščanje o trajnostnem upravljanju z vodo so ključne za zagotavljanje varne oskrbe z vodo. Izvajanje investicij za izboljšanje kakovosti vode, naravnih vodotokov in podtalnice, zagotavljanje usklajenosti glede rabe prostora na območjih vodnih virov (ustrezni vodovarstveni režimi) ter renaturacija in revitalizacija vodotokov, travnišč, mokrišč in ostalih habitatov sodijo med vodovarstvene posege. Posebna pozornost bo namenjena zaščiti obstoječih vodnih virov ter zagotovitvi rezervnih vodnih virov. Zaradi dotrajanosti je nujna rekonstrukcija kanalizacijskega omrežja in razbremenilnikov na zavarovanem območju mestnega gozda Stražun.

Ključni ukrepi:

- Zamenjava/rekonstrukcija vodovodnih cevi.
- Širitev vodovodnega sistema.
- Izgradnja vodohramov in transportnih vodovodov.
- II. faza aktivne zaščite črpališča Vrbanski plato.
- Zagotovitev rezervnih vodnih virov (Selniška Dobrava).
- Sanacija kanalizacijskega sistema in razbremenilnikov v Stražunu.
- Prenova kanalizacijskega sistema in izločanje meteornih vod.
- Tehnološka nadgradnja centralne čistilne naprave.
- Male čistilne naprave.

Prednostna usmeritev 2.7: Učinkovito ravnanje z odpadki

Učinkovito ravnanje z odpadki bomo omogočili z manjkajočimi naložbami, predvsem pa z izboljšavami obstoječih upravljaljskih režimov, ozaveščanjem, večjim nadzorom ter vključevanjem občanov v spremljanje stanja okolja in izboljšano ravnanje z odpadki. Največje spremembe se pričakujejo na področju učinkovitosti ločevanja z odpadki, kjer sledimo dolgoročnemu cilju »Maribor brez odpadka«. Cilj je celostna obdelava odpadkov, ki jo lahko dosežemo z biološko razgradljivimi odpadki, mehansko biološko obdelavo mešanih komunalnih odpadkov, energijsko izrabo odpadkov itn. Pričakujemo maksimalno zmanjšanje proizvodnje odpadkov, povečanje njihovega ločevanja in pospeševanje ponovne uporabe kot tudi pridobivanje sekundarnih surovin namesto uporabe naravnih virov v skladu z OPVO MOM 2030.

Ključni ukrepi:

- Celostna obdelava odpadkov.
- Dokončna obdelava preostanka ločenih odpadkov.
- Ozaveščanje in nadzor nad ločevanjem odpadkov.
- Avtomatizacija in digitalizacija tehnoloških procesov.

- Vzpostavitev centrov ponovne uporabe.
- Prenova voznega parka.

6.3 Mesto kratkih razdalj

Mesto kratkih razdalj predstavlja mesto s kakovostnimi cestnimi povezavami med MČ in KS kot v navezavi na sosednje občin ter razvoj primestnih železniških povezav. Ob cestnih povezavah je pomemben razvoj trajnostne mobilnosti s kakovostnim javnim potniškim prometom, sklenjenimi lokalnimi in državnimi kolesarskimi povezavami, urejenimi peš površinami ter široko mrežo izposoje navadnih in električnih koles. Za optimalno logistiko in zeleno mobilnost je pomemben razvoj e-mobilnosti in konsolidacijskih centrov.

Tabela 10: Kazalniki mesto kratkih razdalj

Kazalnik	Enota	Vir	2023	2030
Nova kolesarska infrastruktura	km	MOM	0	20
Nove cestne povezave	Število	MOM	0	4
Prenovljene ceste	km	MOM	0	30
Število postaj Mbike in Ebike	Število	MOM	25	50
P&R in P&W	Število	MOM	0	3
Konsolidacijski centri	Število	MOM	0	2

Prednostna usmeritev 3.1: Izboljšana prometna dostopnost

Maribor potrebuje boljše povezave na relaciji vzhod – zahod v centru mesta kot tudi med Pobrežjem in Taborom. Cestnega prometa se mora razbremeniti tudi jug mesta, kar bo doseženo z izgradnjo južne obvoznice. Prometna razbremenitev Brezja bo dosežena z novo cestno povezavo z Duplekrom. Za gospodarstvo in Cono Tezno je pomemben podvoz Ledina z novim železniškim postajališčem. Po omejitvi prometa na Glavnem trgu in Lentu je za pretočnost prometa v centru mesta pomemben predor pod Slovensko ulico, ki bo tranzitnega prometa razbremenil Krekovo in Maistrovo ulico. Potrebno je povečati sredstva za prenovo vozišč. Za potrebe parkiranja se pripravi Parkirna strategija, ki v splošnem dolgoročno ureja plačilno politiko (npr. v centru je parkiranje dražje), kot tudi širitev/krčenje parkirnih prostorov. Vzpostavi se upravljanje mirujočega prometa, tj. upravljanje s parkirišči in vključitev v prometni nadzorni center. MOM mora za lastniki posameznih parkirišč doseči soglasje o nadzoru in rabi le-teh v primeru naravnih nesreč.

Ključni ukrepi:

- Preboj Ulice Pariške komune (Tabor–Pobrežje).
- Podvoz Ledina (Cona Tezno).
- Priprava in izvajanje parkirne strategije.
- Prenova javnih cest.

Ključni ukrepi države:

- Južna/zahodna obvoznica.

- Predor pod Slovensko ulico (mestni predor).
- Nova cestna povezava Maribor–Duplek.

Prednostna usmeritev 3.2: Trajnostna mobilnost

Pešačenje in kolesarjenje predstavljata nepogrešljiv sestavni del prometnega sistema mesta in temeljita na načelih trajnostne mobilnosti. Predvidena je priprava in izvedba celovitega kolesarskega omrežja v Mestni občini Maribor z navezavo na nacionalna in evropska kolesarska omrežja. Ob tem je pomembno vzpostaviti hiter, točen, zanesljiv, udoben, dostopen in integriran javni potniški promet in izvajati ukrepe za njegovo izboljšanje predvsem na segmentu časovne dostopnosti, kot npr. zmanjševanje intervalov voženj in povečanje potovalnih hitrosti avtobusov. Za dopolnitev osnovnega podsistema javnega avtobusnega potniškega prometa se ob upoštevanju predpisov, ki urejajo plovnost, vzpostavi redna linijska plovna pot po reki Dravi med Mariborskim otokom in dvoetažnim mostom z več postajališči na levem in desnem bregu reke Drave. Železnica mora postati ne samo povezava z drugimi večjimi mesti, temveč tudi primestna železnica.

Ključni ukrepi:

- Prenova občinske celostne prometne strategije mesta.
- Regijska celostna prometna strategija.
- Razširitev sistema delitve koles na celotno mesto (Mbajk in E-bike).
- Izgradnja manjkajočega mestnega kolesarskega omrežja.
- Ureditev dodatnih stojal za kolesa in zaprtih kolesarnic.
- Ureditev manjkajočih pločnikov in peš povezav.
- Prenova avtobusnih linij JPP.
- Ureditev JPP na reki Dravi.
- Širitev (hitrih) električnih polnilnic.
- Širjenje postaj deljenja avtomobila (car sharing).
- Gradnja dvigal za premagovanje višinskih razlik.
- Promocija trajnostne mobilnosti.

Ključni ukrepi države:

- Izgradnja državnih kolesarskih povezav (Dravska kolesarska pot in Eurovelo 9).
- Nadgradnja železniške proge Maribor–Ruše in ureditev postajališč.
- Izboljšanje časovne dostopnosti javnega potniškega prometa (vlaki).
- Ureditev Uredbe o plovnosti na reki Dravi.
- Sofinanciranje izvajanja JPP.

Prednostna usmeritev 3.3: Multimodalnost

V širšem mestnem središču se uredita prometni glavi javnega potniškega prometa z zgoščanjem ponudbe na obeh bregovih reke Drave. Za prestrezanje izvorno/ciljnih tokov se ob južnem vstopu (na območju Industrijske ceste ob nakupovalnih centrih), jugovzhodnem vstopu v mesto (pri AC priključku

na Ptujsko cesto) in na območju t. i. železniškega trikotnika, kjer so ti tokovi najmočnejši, uredijo območja P&R in P&W. Na Mobilnostnem vozlišču v železniškem trikotniku se uredijo postajališča za vlak, parkirišča za avtomobile, avtobuse in avtodome ter izposoja koles in električnih avtomobilov. Mobilnostna točka se uredi pri zgornji vzpenjači.

Ključni ukrepi:

- Ureditev mobilnostne točke na platoju Bellevue (Pohorje).
- Ureditev P&R (Ptujška in Tržaška cesta).
- Uvedba hitrih povezav JPP med mobilnostnimi točkami in središčem mesta.

Ključni ukrep države in občine:

- Ureditev Mobilnostnega vozlišča Maribor (P&W).

Prednostna usmeritev 3.4: Učinkovita logistika

Vzpostavi se konsolidacijski center za potrebe vstopa v peš cono, na Koroško ulico, Lent in tržnico. Proučita se možnost in smiselnost vzpostavitve dodatnih dostavnih/konsolidacijskih centrov tudi na železniških postajah (tudi na glavni) in v Coni Tezno, od koder se vrši prevoz/dostava z okolju prijaznimi oblikami transporta. Dolgoročno se razmisli tudi o vzpostavitvi enega ali več konsolidacijskih centrov, lociranih na glavnih vpadnicah, za potrebe dostav v prijazno cono. Zaradi dostave/prezema z električnimi vozili naj bodo konsolidacijski centri opremljeni tudi z električnimi polnilnicami. V sklopu na novo identificiranih dostavnih površin se bo pripravil tudi načrt za e-polnilnice za dostavna vozila. Hrbtenico razvoja elektrifikacije logističnega sistema pa naj predstavljajo t. i. multifunkcijske električne polnilnice za polnjenje tudi večjih električnih dostavnih vozil/tovornjakov, vozil javnega potniškega prometa, smetarskih vozil.

Ključni ukrepi:

- Urbani konsolidacijski centri.
- Električne polnilnice za polnjenje večjih električnih dostavnih vozil.
- Služba za dostavo v območju centra mesta.
- Logistični center.

6.4 Funkcionalno integrirano mesto

Funkcionalno integrirano mesto predstavlja zagotavljanje kakovostne javne infrastrukture, ki spodbuja interakcijo prebivalcev ter kakovostno življenjsko okolje. Med ključne kazalnike uvrščamo prenovu trgov in ureditev garažnih hiš, gradnjo novih stanovanj ter vrtcev, doživljajskih in otroških igrišč, ureditev objektov MČ in KS ter skrb za možnost pridelavo lokalne hrane v mestu. Mesto tako bogati svoje funkcije za vse prebivalce.

Tabela 11: Kazalniki funkcionalno integrirano mesto

Kazalnik	Enota	Vir	2023	2035
Prenova trgov	Število	MOM	0	3
Nove garažne hiše	Število	MOM	0	2
Nova stanovanja	Število	MOM	0	2.000
Novogradnje in dograditev šol	Število	MOM	0	5
Novogradnje vrtcev	Število	MOM	0	3
Celovita obnova šol in vrtcev	Število	MOM	0	10
Ureditev novih javnih igrišč	Število	MOM	0	10
Ureditev novih rekreativnih površin za starejše	Število	MOM	0	5
Ureditev novih objektov MČ in KS	Število	MOM	0	3
Lokalno predelana hrana v šolah in vrtcih	Delež	MOM	10	20

Prednostna usmeritev 4.1: Oživljanje mestnega jedra

Proces revitalizacije mestnega jedra je v ključni fazi. Najpomembnejša prostorska prenova je izvedena, uvedeni so bili nekateri trženjski in organizacijski ukrepi, ki pa še ne dajejo končnih učinkov v smislu vsakodnevnega življenjskega in poslovnega utripa v mestu. Trend praznjenja lokalov se skuša obrniti z novimi vsebinami. Razvojni motiv nadaljnje revitalizacije mestnega jedra je povečati dnevni obisk, izboljšati kakovost bivanja in pogoje poslovanja lokalov. Posledično je predvidena ureditev trgov (npr. Slomškovega trga, Trga svobode, Trga revolucije, itn.) ter dodatnih garažnih hiš za boljši dostop prebivalcev in obiskovalcev (npr. Glavni trg, Ljudski vrt itn.). Velik potencial za prenovu kaže Melje s kompleksom MTT, ki bi lahko postal novo središče Maribora z moderno arhitekturo, stanovanji, vrtcem, kreativnimi podjetji in trgovinami.

Ključni ukrepi:

- Ureditev in prenova trgov.
- Revitalizacija kompleksa MTT.
- Nove garažne hiše.
- Upravljanje procesa prenove, trženje mesta in fizično upravljanje.
- Organiziran marketing mesta z izbranimi dogodki, tematskimi produkti in akcijami.
- Pridobivanje investitorjev in ponudnikov različnih primernih dejavnosti v mestno jedro, oživljanje posameznih mestnih ambientov, ulic, trgov, prehodov in podhodov.

Prednostna usmeritev 4.2: Dostopna stanovanja in prijazne stanovanjske soseske

Namen prednostne usmeritve je izboljšati stanovanjsko in zemljiško politiko, da Maribor ostane privlačno mesto za bivanje, še zlasti za mlade, ter da hkrati ponudi urejeno, varno in socialno stabilno bivalno okolje v najbolj zgoščenih delih mesta, kot so urbane soseske. Zaradi nezmožnosti lastnega investiranja MOM v neprofitno stanovanjsko gradnjo so ključne usmeritve stanovanjske politike. Na območju stanovanjskih sosesk je potrebno zagotoviti vse osnovne storitve, kot so urejeni vrtci, šole, otroška igrišča in zadostno število parkirišč. Podpirati je potrebno pilotne iniciative v lokalnem okolju, kot so npr. stanovanjske kooperative, aktiviranje neizkoriščenega obstoječega stanovanjskega fonda po načelih medgeneracijskega sodelovanja.

Ključni ukrepi:

- Ohraniti obstoječi stanovanjski fond.
- Povečati nadzor nad upravičenostjo do rabe občinskih najemnih stanovanj.
- Omogočiti Stanovanjskemu skladu RS gradnjo neprofitnih stanovanj na območju MOM.
- Omogočiti prostorske pogoje za stanovanjsko gradnjo.
- Subvencioniranje gradnje dvigal v obstoječih stanovanjskih soseskah.
- Stanovanjske kooperative.
- Prenova/novogradnja vrtcev in osnovnih šol.
- Ureditev otroških igrišč in postavitvev rekreativnih igral.

Prednostna usmeritev 4.3: Obogatitev javnih programov in storitev v MČ in KČ

Predvidena je ureditev urbanih centrov po MČ in KS, kjer bodo dostopne različne storitve (npr. knjižnica, zdravstveni dom, lekarna, trgovina, večnamenska dvorana, tržnica, igrišča, igrala itn.). Večnamenski objekti v krajevnih skupnostih so pomembni za življenje podeželja, saj so prostor ljubiteljske kulture, druženj, izobraževanj in ustvarjanja. Za vlaganja v večnamenske objekte po MČ in KČ se pripravi analiza stanja in potreb (npr. Langerjeva vila, Malečnik, Studenci, Tezno, Pobrežje itn.). Potrebna je priprava strategije delovanja MČ in KS.

Ključni ukrepi:

- Vzpostavljanje urbanih centrov po MČ in KS.
- Prenova večnamenskih objektov po MČ in KS.
- Izgradnja novih večnamenskih objektov po MČ in KS.
- Priprava strategije MČ in KS.

Prednostna usmeritev 4.4: Mladinska politika in strukturiran dialog z mladimi

Za razvoj mladinske politike MOM sta ključnega pomena strukturirani dialog z mladimi in uskladitev nabora ukrepov različnih sektorskih javnih politik, katerih namen je spodbujanje in lažjanje integracije mladih (15-29 let) v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti. Zaradi izkazanih potreb po širšem sodelovanju subjektov javnega interesa v mladinskem sektorju in krepitvi strukturiranega

dialoga z mladimi je MOM pričela z aktivnostmi za sprejetje sprememb Odloka o javnem interesu v mladinskem sektorju (MUV, št. 13/13). Različnih problematik na področju mladinske politike ne smemo osamiti, temveč jih moramo povezati s problematikami ostalih sektorskih politik, s pomočjo participacije in medgeneracijskega sodelovanja občanov.

Ključni ukrepi:

- Strukturirani dialog z mladimi na osnovi potrebnih sprememb Odloka o javnem interesu v mladinskem sektorju (MUV, št. 13/13).
- Lokalna strategija za mlade, ki bo opredelila razvoj mladinskega dela in medresorskega sodelovanja za izboljšanje položaja mladih.
- Vzpostavitev in širitev mreže mladinskih in medgeneracijskih centrov v soseskah in naseljih, kjer je za to izkazan interes.

Prednostna usmeritev 4.5: Samooskrba s kakovostno lokalno hrano

Zagotoviti je potrebno večjo stopnjo lokalne trajnostne samooskrbe s hrano z vzpostavitvijo kratkih verig med pridelovalcem in potrošnikom ter uvesti nove koncepte trženja doma pridelane hrane. Izboljšati je potrebno oskrbo vrtcev in šol z lokalno hrano ter prepoznavnost in trženje dobrin podeželja. Potrebno je podpirati dopolnilno dejavnost na kmetijah in s tem zagotavljanja novih delovnih mest. Ustrezna ureditev tržnic je ključna za dobro povezavo ponudnikov in prebivalcev mesta.

Ključni ukrepi:

- Partnersko kmetovanje, prodaja na domu, potrošniška zadruga, e-trženje.
- Zdrava hrana v šole in vrtce vsak dan – zeleno javno naročanje.
- Nove površine za vzpostavitev skupnostnih vrtov.
- Predstavitev lokalnih pridelovalcev in pridelkov.
- Prenova tržnice Tabor.
- Izobraževanje potencialnih nosilcev.
- Lokalna prehranska veriga.

6.5 Upravno središče države

Za doseg cilja, da Maribor postane upravno središče države bo poleg jasne vizije MOM potrebna tudi podpora in strateška usmeritev države, saj je prenos ministrstev, državnih služb in zavodov v pristojnosti Vlade RS. Ob tem je potrebna boljša povezljivost Maribora preko železniške povezave v smeri Ljubljane in Gradca kot tudi letalskih povezav v smeri pomembnejših evropskih prestolnic iz Letališča Edvarda Rusjana Maribor.

Tabela 12: Kazalniki upravno središče države

Kazalnik	Enota	Vir	2023	2035
Prenos ministrstev v MOM	Število	MJU	0	5
Prenos državnih zavodov v MOM	Število	MJU	0	5
Prenos državnih podjetij v MOM	Število	MJU	0	5
Vzpostavitev rednih in čarterskih linij iz Letališča Edvarda Rusjana Maribor (LERM)	Število	LERM	0	3
Hitrost železniške povezave Maribor - Ljubljana	Minute	MZI	110	60

Prednostna usmeritev 5.1: Državna javna uprava in državna podjetja

Vzhodna Slovenija potrebuje močan upravni center, s čimer se bo omilila centralizacija Slovenije. Vsi ukrepi zadnjih 20 let in kohezijaska politika EU niso uspeli spremeniti negativnega trenda in povečevanja razvojnih razlik med vzhodom in zahodom Slovenije. V Ljubljani ima sedež večina ministrstev, državnih služb in podjetij, zaradi ugodnejših poslovnih pogojev pa se v Ljubljano seli tudi vedno več sedežev zasebnih podjetij. Ena od možnosti za razbremenitev Ljubljane in vzpostavitev razvojne uravnoveženosti Slovenije tako predstavlja prenos dela ministrstev, državnih služb in javnih državnih podjetij. V preteklih letih smo zaznali posamezne poskuse po prenosu določenega dela državnega aparata, vendar v premajhnem deležu in brez jasne strategije. V prvi vrsti je smiselno prenašati tisti del državnega servisa, kjer ima mesto zgodovinsko, kadrovsko in strokovno zaledje kadra.

Ključni ukrepi države:

- Strategija prenosa državnih služb iz Ljubljane v Maribor.
- Upravni center državnih služb, ki se že nahajajo v Mariboru.
- Prenos posameznih ministrstev.
- Prenos posameznih javnih agencij.
- Prenos posameznih državnih podjetij.

Prednostna usmeritev 5.2: Boljša državna in evropska povezanost

Na podlagi študije konkurenčnosti novih železniških povezav se progja za velike hitrosti, ki bo omogočala vožnjo do 250 km/h, izkazuje kot smiselna, realno izvedljiva ter prometno in ekonomsko upravičena predvsem med Ljubljano in Mariborom. Trasa bi lahko od Ljubljane potekala po dolinah Save in Savinje, skozi Celje, v koridorju avtoceste Slovenske Bistrice ter nato ob obstoječi progji do Maribora. Pot iz Maribora do Ljubljane se bo iz zdajšnjih 110 minut zmanjšala na 55 min ali manj in bo

tako bistveno krajša od vožnje z avtomobilom. S tem bi se bistveno izboljšali pogoji dnevne migracije med Ljubljano in Mariborom iz zdajšnjih 6.000 potnikov na več kot 30.000. Železniška proga Maribor – Gradec že danes ponuja hitro vožnjo, vendar težave predstavlja prestopanje potnikov in preredka vožnja vlaka, kar bo rešljivo s taktnim voznim redom vlaka, ki bo imel zvezno vožnjo na celotni povezavi.

Letališče Edvarda Rusjana bi lahko bilo močan generator razvoja, saj predstavlja vrata v svet. Lega letališča Maribor je idealna za vse regije SV Slovenije. Potrebna je funkcionalna dograditev letališča, ki bo lahko podpiralo vojsko, servis letal, logistiko in potniški promet. Regionalna letališča prispevajo k razvoju lokalnega gospodarstva. Gospodarstvo vzhodne kohezijske regije lahko pospešimo z razvojem turizma, poslovnih potovanj in gospodarstva.

Ključni ukrepi države:

- Hitra železnica Maribor–Ljubljana.
- Taktni vozni red direktne železniške povezave Maribor–Gradec.
- Dograditev železniške proge Maribor–Šentilj v dvotirno progo.
- Funkcionalna dograditev Letališča Edvard Rusjan.
- Povezava Letališča Edvard Rusjan z železniško progo.
- Vzpostavitev rednih in čarterskih linij z Letališča Edvarda Rusjana.

6.6 Prestolnica talenta in priložnosti

Maribor mora, če želi konkurirati delovnim mestom v Ljubljani in Gradcu, postati prestolnica talentov in priložnosti. Dvig dodane vrednosti na zaposlenega lahko dvigne z vzpostavljenimi inštituti, podjetniškim inkubatorjem, sodelovanjem Univerze z gospodarstvom ter zagotovitvijo ustrezne infrastrukturne podpore investitorjem.

Tabela 13: Kazalniki prestolnica talenta in priložnosti

Kazalnik	Enota	Vir	2023	2035
Brezposelni v MOM	Delež	SI-Stat	9	4
Dodana vrednost gosp. družb na zaposlenega	EUR	SI-Stat	36.000	50.000
Delovna aktivnost	Delež	SI-Stat	61	75
Osnova za dohodnino na prebivalca	EUR	SI-Stat	10.200	12.000
Vzpostavljeni inštituti	Število	RRAPM	0	2
Prostori podjetniškega inkubatorja	m ²	RRAPM	1.000	5.000

Prednostna usmeritev 6.1: Izboljšanje konkurenčnosti in atraktivnosti proizvodnih lokacij

Maribor mora, če želi izboljšati gospodarske kazalnike, zagotoviti optimalne pogoje za prihod potencialnih investitorjev oz. zagotavljanje možnosti za rast obstoječih podjetij. Pri tem je potrebno v prvi vrsti zapolniti obstoječe komunalno opremljene cone, sanirati degradirana območja opuščeni industrijskih objektov ter zagotoviti pogoje za nove komunalno opremljene proizvodne lokacije. Velika večina poslovnih con v Mariboru ni upravljanih. To pomeni, da nimamo podatkov, kaj se v teh poslovnih conah dogaja, ali namerava kakšno podjetje vanje širiti proizvodnjo in investirati oz. dezinvestirati. Te informacije so pri sodelovanju z investitorji zelo pomembne.

Ključni ukrepi:

- Zagotovitev infrastrukturne opremljenosti poslovnih površin.
- Izraba obstoječe (degradirane) infrastrukture za poslovne dejavnosti v mestu.
- Upravljanje poslovnih con.

Prednostna usmeritev 6.2: Vzpostavitev učinkovitega podpornega okolja

S podjetniškimi programi in storitvami želimo izboljšati poslovno okolje v Mariboru, spodbuditi rast in konkurenčnost MSP ter ustvariti nova delovna mesta. Podjetniško podporno okolje nudi RRA Podravje - Maribor skupaj s partnerskimi institucijami v mestu in regiji. Podporo socialnemu podjetništvu nudi Prizma s partnerji. Najpomembnejša investicija v podporo podjetniškega okolja je prenova bivše kaznilnice v podjetniško razvojni center Kreativni park Drava, ki bo po obnovi regijsko stičišče podjetništva, tehnologij in kreativnih industrij s tesno vpetostjo digitalizacije regije in usposabljanj na področju podjetništva. V njem bo tudi inštitut, regijski demo center za krožno gospodarstvo in talent center.

Ključni ukrepi:

- Podjetniški programi (SPOT, PONI, EEN).
- Štipendijska shema.
- Podpora socialnim podjetjem.
- Garancijska shema za podporo MSP.
- Mrežni podjetniški inkubator Podravje.
- Prenova Kreativnega parka Drava – regijski razvojno podjetniški center.

Prednostna usmeritev 6.3: Konkurenčna in z gospodarstvom povezana UM

Univerza v Mariboru je kot enega ključnih ciljev opredelila vzpostavitev Tehnološkega inovacijskega centra Univerze v Mariboru – platforma INNOVUM za učinkovito osrednjo infrastrukturno podporo znanstvenoraziskovalnim in inovacijskim procesom ter prenosu znanja in tehnologij v okolje. Pomembno je izvajanje raziskovalno-razvojnih in inovacijskih (RRI) projektov s potencialom visoke dodane vrednosti, ki jih bo Univerza v Mariboru izvajala v sodelovanju z gospodarskimi partnerji na področjih novih, naprednih in ključnih tehnologij v VKR. Investicije so predvidene v objekte Tehnološke fakultete, Trojček (Pedagoška fakulteta, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Filozofska fakulteta) in Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede (Meranovo).

Ključni ukrepi države/UM:

- Izvajanje raziskovalno-razvojnih in inovacijskih (RRI) projektov v sodelovanju z gospodarstvom.
- Inovacijsko - podjetniška podpora.
- Investicije v objekte fakultet in raziskovalno infrastrukturo.

Prednostna usmeritev 6.4: Vzpostavitev inštitutov

Vlaganja v raziskave in razvoj so v vzhodni Sloveniji veliko nižja od vlaganj v zahodni Sloveniji. Zato je vzpostavitev inštitutov v Mariboru na področjih, kjer v Sloveniji še ni vzpostavljene močne infrastrukture, ključno za razvojni preboj. V Mariboru bi se lahko s pomočjo UM razvila področja umetne inteligence ter področje obdelave lahkih kovin in zlitin. V sklopu inštituta za aplikativno umetno inteligenco bi se akumuliralo znanje, algoritmi in izkušnje z uporabo umetne inteligence v praksi. Inštitut s področjem umetne inteligence ukvarjal nišno. Možnosti so: kibernetna varnost, diagnostika v medicini, umetni vid ... Proizvodnja aluminijevih polizdelkov in izdelkov je za Slovenijo izjemno pomembna. V svetovnem merilu spadamo po kakovosti in proizvodnji na prebivalca v sam vrh. Podjetji Impol in Talum imata pomembno vlogo na mednarodnih trgih.

Ključni ukrepi države/UM:

- Ustanovitev inštituta za aplikativno umetno inteligenco.
- Ustanovitev inštituta za področje obdelave lahkih kovin in zlitin.

Prednostna usmeritev 6.5: Ciljno privabljanje investorjev

Privabljanje investorjev v podravsko regijo lahko prispeva k prestrukturiranju gospodarstva v podravski regiji. To je seveda mogoče, če je privabljanje investorjev ciljno z namenom, da se dosežejo določeni cilji – privabiti investicije, ki bodo z visoko dodano vrednostjo na zaposlenega dolgoročno vplivale na dvig dodane vrednosti v regiji, imele pozitivni učinek na samooskrbnost regije, imele čim manjši negativni učinek na okolje ter na porabo energije in pozitivno vplivale na porast obstoječih ter razvoj novih kvalitetnih delovnih mest. Na podlagi Strategije privabljanja investorjev so bili identificirali sektorji, ki izpolnjujejo večino navedenih ciljev.

Ključni ukrepi:

- Vzpostavitev upravljanja poslovnih con.
- Aktivni način privabljanja investorjev.
- Vzpostaviti katalog za investitorje.
- Nagraditi informacijsko točko za investitorje s splošnimi informacijami o pogojih za življenje.

6.7 Mesto, ki krepi veselje do življenja

Maribor lahko z razvojem treh blagovnih znamk Maribor, Pohorje in Štajersko in njihovim trženjem dvigne svojo prepoznavnost na državnem, evropskem in svetovnem prostoru. Ob tem je pomemben razvoj kvalitetne turistične infrastrukture, ki jo nadgrajujejo vrhunski dogodki ter kultura in kulturna dediščina. Ključ za podaljšanje bivanja turistov je regijsko sodelovanje, s čimer bomo turistom ponudili zeleni oddih na Pohorju ter vinske, kulinarčne, outdoor in kulturne presežke Štajerske.

Tabela 14: Kazalniki mesto, ki krepi veselje do življenja

Kazalnik	Enota	Vir	2023	2035
Nočitve v MOM	Število	ZZTM	500.000	800.000
Prenovljeni objekti kulturne dediščine	Število	MOM	0	4
Št. stalnih ležišč	Število	ZZTM	5.900	8.000
Dolžina bivanja	Število	ZZTM	2,5	3,5

Prednostna usmeritev 7.1: Dvig prepoznavnosti blagovne znamke Maribor

Izvajanje krovnega tržnega komuniciranja dogodkov, doživetij in produktov je ključno pri zagotavljanju dviga prepoznavnosti in obiska destinacije. Obstoječi odmevni in potencialni novi dogodki, turistične točke, ki imajo unikatno zgodovinsko in kulturno vrednost, ter butična doživetja predstavljajo potencial za komuniciranje turističnih vsebin destinacije Maribor.

Ključni ukrepi:

- Aktivno upravljanje destinacijske znamke.
- Pritegniti široko podporo ciljnih javnosti k uporabi znamke.
- Pridobivanje nagrad, certifikatov in vključevanje v združenja.
- Program ambasadorjev.

Prednostna usmeritev 7.2: Kultura in kulturna dediščina

Na področju kulture želimo uveljaviti njeno razvojno mesto kot temeljni element identitete in družbeno, povezovalno in vključevalno platformo ob zagotavljanju ustrezne časovne in prostorske porazdelitve kulturnih vsebin. Potrebno je razviti skupne podporne mehanizme za kulturne producente, spodbujati sodelovanje med institucionalnimi in neinstitucionalnimi kulturni producenti ter vzpostaviti učinkovito upravljanje javne kulturne infrastrukture. Pomembno je oblikovati podporno okolje za razvoj in delovanje kulturnega in kreativnega sektorja ter zagotoviti sredstva za razvoj novih programskih vsebin. Ponudba kulture mora postati bolj dostopna turistom. Ob tem je pomemben nadaljnja revitalizacija in obnova kulturne dediščine (Račji dvor, Mariborski grad, Hiša stare trte, itn.).

Ključni ukrepi:

- Razvoj programskih vsebin.
- Revitalizacija in obnova objektov kulturne dediščine.

- Podaljšanje delovanja muzejev.
- Ureditev Piramide in navezave na Tri ribnike.

Prednostna usmeritev 7.3: Kakovostna turistična infrastruktura

Za doseg začrtanih ciljev je potrebno razvijati osnovno oz. mestno in turistično infrastrukturo, ki predstavljata temelj in potencial za razvoj turističnih produktov in ponudbe (turistična suprastruktura). Iz vidika razvoja infrastrukture je pomembna priprava programa vlaganj v javno infrastrukturo (s potencialom za razvoj turizma) in turistično infrastrukturo. Mesto za nadaljnji razvoj in povečane obiskovalcev potrebuje vlaganja v novo turistično infrastrukturo, tudi s strani vlagateljev.

Ključni ukrepi:

- Priprava programa vlaganj v turistično infrastrukturo.
- Označitev pešpoti, kolesarskih poti, postavitve informacijskih tabel, označitev kulturne in naravne dediščine.
- Ureditev vstopno-izstopnih točk v reko Dravo.
- Ureditev čolnarne na Treh ribnikih.
- Pridobivanje domačih in tujih investitorjev za vlaganje v turistično infrastrukturo, spodbujanje zelenih investicij, pridobivanje mednarodnih hotelskih verig.

Prednostna usmeritev 7.4: Vrhunski dogodki

Naše mesto želimo narediti privlačno za življenje in obisk s široko paleto kulturnih in športnih dejavnosti ter prepoznavno turistično destinacijo. Naš cilj je doseči povečanje števila kulturnih dogodkov in obiskovalcev, povečanje števila aktivnih prebivalcev in obiskovalcev športnih objektov ter povečanje števila turistov in nočitev v Mariboru.

Ključni ukrepi:

- Vzpostavitev letnega programa destinacijskih prireditev, dogodkov in festivalov.
- Določitev smernic in kriterijev za organizacijo vrhunskih dogodkov, prireditev in festivalov, pri tem pa iskati primere dobre prakse iz organizacije OFEM-a.
- Privabljanje klubov, panožnih športnih zvez in organizatorjev športnih dogodkov.
- Posodobitev dogodkov, povezanih z vinogradniško tradicijo, in jo približati mladim.
- Vzpostavitev tehnične infrastrukture za organizacijo dogodkov na prostem.
- Nadgradnja Festivala Lent in Martinovanja.

Prednostna usmeritev 7.5: Regijsko turistično povezovanje

Maribor je vključen v dve destinacijski povezavi, ki jih koordinira RRA Podravje - Maribor: Pohorje in Štajerska. Obe območji povezujeta skupaj približno 50 občin, tri regije in približno milijon nočitev. Regijska destinacijska povezovanja so pomembna za večjo prepoznavnost mesta, vzpostavljanje novih produktov ter podaljšanje bivanja turistov. Ob tem je zelo pomembno že vzpostavljeno produktno

sodelovanje Drava Bike, ki povezuje 21 občin ob reki Dravi tako v smislu promocije kot tudi gradnje infrastrukture in razvoja produktov plovnosti ter narave. V načrtu je tudi vzpostavitev produkta Eurovelo 9, ki povezuje južno celotno območje Slovenije vse do primorske ter severno države do Severnega mora.

Ključni ukrepi:

- Razvoj destinacije Pohorje.
- Razvoj destinacije Štajerska.
- Razvoj mednarodnega produkta Drava bike.
- Razvoj mednarodnega produkta Eurovelo 9.

7 SKLADNOST STRATEGIJE Z DRUGIMI RAZVOJNIMI DOKUMENTI

Pri pripravi TUS so bile upoštevane temeljne strateške in programske usmeritve na lokalni, regionalni, nacionalni in evropski ravni. V tabelah v nadaljevanju primerjalno prikazujemo umeščanje splošne cilje TUS MOM z RRP Podravje 2021–2027, Strategijo privabljanja investorjev v Podravje, Strategija razvoja Slovenije 2030, Strategija prostorskega načrta Slovenije 2050, Strategija pametne specializacije, Strategija razvoja prometa v Sloveniji 2030, Evropsko kohezijsko politiko 2021 – 2027. Kot izhaja iz prikaza je Trajnostna urbana strategija skladna s strateškimi načrti na mestni, regionalni, nacionalni in evropski ravni.

7.1 Razvojni dokumenti na lokalni ravni

Trajnostna urbana strategija za Maribor 2015–2023

TUS MOM 2030 nadgrajuje iztekajočo se strategijo s temami digitalizacije, zelenega prehoda in predvsem kvantificiranimi kazalniki posameznih ukrepov.

Občinski program varstva okolja MOM 2021–2030

Občinski program varstva okolja je krovni strateški dokument, ki opredeljuje okoljske probleme/izzive in trajnostno vizijo lokalne skupnosti, postavlja prioritete njihovega reševanja, predlaga najbolj primerne strategije, jih finančno in časovno ovrednoti in določi korake za uresničitev ciljev ter nastavi sistem za vrednotenje rezultatov izvajanja. TUS MOM je skladen z OPVO MOM 2030, na njegovo izvedbo se nanaša predvsem cilj 2 TUS MOM.

Dopolnjen osnutek OPN (2022)

Osnutek Občinskega prostorskega načrta (OPN MOM) smiselno nadgrajuje trenutno veljavno Urbanistično zasnovo mesta Maribor, ki je bila sprejeta leta 2001. V strateškem delu dokumenta je opisana kontinuiteta prostorskega razvoja MOM, vloga mesta v regionalnem in državnem okviru, položaj mesta v prometnih omrežjih, definirani so razvojni prostorski potenciali (degradirana območja), definirane so ključne usmeritve in cilji prostorskega razvoja, med drugim izboljšanje kakovosti bivanja, zgoščevanje mestne strukture, varovanje okolja, naravnih vrednot in kulturne dediščine, skladen infrastrukturni razvoj in skladen razvoj mesta in obmestnih naselij (kompaktno mesto). TUS MOM te usmeritve nadgrajuje z ukrepi, ki bodo delovali celostno in povezovalno, hkrati dodaja potreben poudarek na trajnostne vidike urbanega razvoja ter nujno potrebno urbano prenavo. Občinski prostorski načrt mestne občine Maribor je v zaključni fazi priprave.

Celostna prometna strategija (2015)

V letu 2015 je MS MOM sprejel Celostno prometno strategijo mesta Maribor (CPS MOM). Osrednji cilj CPS MOM je približati mesto Maribor k uravnoteženju družbene enakosti, kakovosti okolja in gospodarskega razvoja. CPS MOM je potrebno novelirati. 3. cilj TUS MOM se nanaša na trajnostno urbano mobilnost.

Celostna logistična strategija mesta Maribor (2019)

Celostna logistična strategija (CLS) mesta Maribor osvetljuje problematiko tovarnega prometa v regiji in podaja strateške smernice razvoja za učinkovitejše upravljanje logističnih procesov v mestu. CLS dopolnjuje CPS MOM. CLS ni bila potrjena na mestnem svetu. Pri prenovi CPS je smiselno vključiti tudi področje CLS. Logistika je obravnavana v okviru cilja 3 TUS MOM.

Strategija energetske učinkovite večnamenske polnilne infrastrukture za javni potniški promet v Mariboru (2022)

Strategija (SEPI) naslavlja izzive vzpostavitve mobilnostnih in logističnih točk v mestu z vidikov obnovljivih virov energije (fotovoltaika), vzpostavitvi večnamenske polnilne infrastrukture za vse vrste električnega prometa (E-dostavna vozila, e avtobusi, žičnica, železnica, e-car sharing, e-kolesa itd.) s statičnim polnjenjem in tudi možnostjo uvedbe dinamičnega polnjenja ("trolejbus" sistem). Pri prenovi CPS je smiselno vključiti tudi področje polnilne infrastrukture in obnovljivih virov energije.

Krovnna mobilnostna študija (2023)

Krovnna mobilnostna študija za Maribor identificira stanje na področju elektrifikacije prometa. Pripravljeni so kratkoročni in dolgoročni plani investicij v občinska električna vozila (tudi od hčerinskih podjetij (JHMB) in polnilno infrastrukturo. S pomočjo razvitega orodja so določena območja, ki so najprimernejša za postavitev polnilne infrastrukture za polnjenje osebnih vozil. Spoznanja iz krovne mobilnostne študije je potrebno vključiti v CPS. Študija ni bila sprejeta na mestnem svetu.

Študija prenove in preureditve linij javnega potniškega prometa v Mariboru (2022)

Študija podrobno analizira mobilnostne navade v Mariboru, upošteva OPN in srednjeročno planirane gradnje novih stanovanjskih sosesk (Pobrezje, Studenci). Ovrednoteni so štirje različni koncepti spremembe linij, ki so pripravljene v skladu s sodobnimi planerskimi TOD (Transit Oriented Development) smernicami in upoštevanjem sprejemljivosti sprememb s strani uporabnikov. Na podlagi študije je pripravljen tudi predlog sprememb linij za izvedbo in predlogi ukrepov za bolj konkurenčen JPP (npr. Vzpostavitev hrbteničnega omrežja z rumenimi pasovi za JPP in prioriteto v križiščih– Ljubljanska, Cesta Proletarskih Brigad, Ptujška, Koroški most, Gosposvetska, Mladinska/Krekova) Predlogi ukrepov naj se upoštevajo v CPS. Študija bo predstavljena na Mestnem svetu v jeseni 2023.

Strategija razvoja kulture v MOM 2022 - 2026 (osnutek, 2022)

V pripravi je Strategija razvoja kulture v MOM 2022 - 2026 (SRK MOM 2022-2026). Dokument ureja cilje na področju kulture, ki jih je potrebno realizirati s strani odločevalcev in akterjev na področju kulture, tako javnih zavodov, NVO in posameznikov. Kultura je obravnavana v okviru cilja 7 TUS MOM.

Kolesarska strategija mesta Maribor 2013–2030

Dokument celovito in kakovostno obravnava problematiko ene bistvenih urbanih oblik trajnostne mobilnosti. Razkriva problematiko kolesarjenja v okviru obstoječega prometnega omrežja in posreduje napotke za realizacijo ustrežnejše prometne modalnosti v mestu (upravljanje mobilnosti). Uresničenje trajnostnega prometnega sistema mesta s pomočjo kolesarjenja in prenove JPP, kot podpornega

mehanizma urbane prenove je ena bistvenih usmeritev v TUS MOM in podrobno predstavljena v okviru cilja 3 TUS MOM.

Strategija trajnostnega razvoja in trženja turistične destinacije Maribor za obdobje 2022–2027

Strategija razvoja in trženja turistične ponudbe se nanaša na zaokroženo turistično območje turistične destinacije Maribor (območje Mestne občine Maribor), iz vidika komplementarnih turističnih produktov pa tudi na druga območja Podravske regije s poudarkom na tistih, ki mejijo na Mestno občino Maribor. Na uresničevanje strategije se nanaša cilj 7 TUS MOM.

Strategija prehoda mesta Maribor v krožno gospodarstvo (2018)

Strategija prikazuje medsektorsko sodelovanje pri ravnanju, predelovanju in ponovni uporabi ter razvoju virov, ki obravnava krožno gospodarstvo v Mariboru. Pozitivne posledice teh ravnanj so pojavljanje novih poslovnih priložnosti za MOM, prebivalce in gospodarstvo, ustvarjanje visokokakovostnih, pretežno zelenih delovnih mest, nove dodane vrednosti in novega gospodarskega zagona. Strategija je potrebna novelacije. Krožno gospodarstvo je v TUS MOM obravnavano predvsem v cilju 2 in 6.

Strategija pametnega mesta Maribor 2030

Leta 2019 je MOM pristopila k pripravi Strategije pametnega mesta Maribor (v nadaljevanju: SPMM). Strategija (april 2022) definira pametno mesto kot mesto, ki se razvija trajnostno, brez negativnih vplivov na okolje, ki svojim prebivalcem nudi najvišjo kakovost bivanja in za doseganje teh ciljev uporablja inovativne sistemske in tehnološke rešitve. Ekosistem pametnega mesta temelji na treh ključnih stebrih: upravljanju, inovacijskem potencialu ter infrastrukturi in virih. Okrog ključnih stebrov se prepletajo bivanje, ljudje in informacijsko komunikacijske tehnologije. TUS MOM vključuje cilje pametnega mesta cilju 1 TUS MOM.

Načrt razvoja prostorske informacijske infrastrukture MOM

Leta 2021 je MOM v sodelovanju z izvajalci gospodarskih javnih služb pripravila načrt razvoja prostorske informacijske infrastrukture MOM, katere namen je:

1. Vzpostavitev pogojev za razvoj Maribora v pametno mesto.
2. Povečanje konkurenčnosti Maribora.
3. Boljše delovanje mestne uprave in upravljanje mesta.
4. Vzpostavitev pogojev za ponovno uporabo podatkov javnega sektorja z namenom omogočanja podjetniške iniciative.
5. Nižanje stroškov uporabe prostorskih informacij na podatkovno enoto.
6. Utrditev Maribora kot regijskega (informacijskega) središča.

Načrt vsebuje konkretne cilje prostorske informacijske infrastrukture, aktivnosti za doseganje ciljev po prioriteti, opredelitev možnih načinov uporabe informacijske infrastrukture in oceno stroškov za petletno obdobje. Podaja usmeritve za posamezne projekte in investicije v prostorsko podatkovno infrastrukturo za potrebe organov mestne občine, mestnih četrti in krajevnih skupnosti ter

gospodarskih javnih služb in javnih zavodov, katerih ustanovitelj je mestna občina. Načrt je osnova za usklajen razvoj geoinformatike v notranjih organizacijskih enotah občine in javnih službah.

Drugi lokalni program mladih v MOM za obdobje 2016–2021

V 2. LPM so izpostavljena tri ključna področja delovanja mladinskega sektorja v MOM: 1. povezovanje ključnih akterjev mladinskega sektorja in izboljšanje dostopnosti ponudbe za mlade; 2. razpisno sofinanciranje nevladnih in nepridobitnih mladinskih centrov, večjih in manjših projektov ter podpora razpisom EU; 3. ciljna obravnava prednostnih področij mladih-zaposlovanje, stanovanjska problematika, izobraževanje, mobilnost, politična participacija, socialna vključenost mladih z manj priložnostmi in druga področja v skladu z Resolucijo o nacionalnem programu za mladino 2013 -2022. MOM je v letu 2022 pristopila k pripravi Lokalnega programa mladih do leta 2030. TUS MOM ohranja ključne izzive mladih, identificiranih že v 2. LPM.

Strategija športa v Mestni občini Maribor 2021–2030

Cilj Strategije športa v MOM 2021–2030 je postati športu prijazno mesto za vse občane, dnevne obiskovalce, za športni turizem, profesionalne športne ekipe, selektivni šport, prostočasne športne dejavnosti otrok in mladine ter za šport starejših in šport invalidov.

Šport in rekreacija sta namenjena razvoju vrhunškega športa (poletni, zimski) in zagotavljanju pogojev zanj, obnovi in povezovanje športnih objektov in digitalizaciji ponudbe/povpraševanja ter razvoju rekreativnih športov in zagotavljanje infrastrukture zanje (Pohorje, Pekrska gorca, Stražun, Kozjak, Drava). Cilj na področju športa je doseči, da se bo v letu 2030 vsaj 20 % mladih ukvarjalo s športom. TUS MOM obravnava šport v okviru cilja 2.

Strategija socialnega varstva Maribor 2023 – 2030 (SSV Maribor)

SSV Maribor je namenjena oblikovanju politike, ki zagotavlja okvirne pogoje družbene blaginje za vse prebivalce in oblikuje program in ukrepe za preprečevanje in razreševanje socialne problematike z zagotavljanjem:

- usklajenega delovanja deležnikov na področju socialnega varstva;
- preglednosti financiranja programov in projektov socialnovarstvenih organizacij;
- razvoja eksperimentalnih oblik na področju socialnega varstva;
- informiranja in obveščanja ciljnih skupin in zainteresiranih javnosti.

Strategija socialnega varstva Maribor 2023–2030 je prvi strateški dokument na področju socialnega varstva in zdravja v mestni občini Maribor. Strategija nadgrajuje Akcijski načrt “Starosti prijazen Maribor” (potrjen na mestnem svetu leta 2022) in Akcijski načrt za invalide (potrjen na mestnem svetu v letu 2019).

Tabela 15: Povezava TUS na lokalne razvojne dokumente

Cilj TUS	Povezava na občinski dokument
Pametno mesto	<ul style="list-style-type: none"> • Strategija pametnega mesta Maribor 2030 • Načrt razvoja prostorske informacijske infrastrukture MOM (2021) • Dopolnjen osnutek OPN
Podnebno nevtravno in zdravo mesto	<ul style="list-style-type: none"> • Strategija prehoda mesta Maribor v krožno gospodarstvo • Dopolnjen osnutek OPN – konceptualni del • Občinski program varstva okolja MOM 2021–2030 • Strategija socialnega varstva Maribor 2023–2030 (osnutek)
Mesto kratkih razdalj	<ul style="list-style-type: none"> • Strategija trajnostnega razvoja in trženja turistične destinacije Maribor za obdobje 2022–2027 • Kolesarska strategija mesta Maribor 2013–2030 • Celostna logistična strategija mesta Maribor • Celostna prometna strategija • Dopolnjen osnutek OPN
Funkcionalno integrirano mesto	<ul style="list-style-type: none"> • 2. lokalni program mladih v MOM za obdobje 2016–2021 • Strategija trajnostnega razvoja in trženja turistične destinacije Maribor za obdobje 2022–2027 • Strategija socialnega varstva Maribor 2023–2030 (osnutek)
Upravno središče države	<ul style="list-style-type: none"> • Dopolnjen osnutek OPN
Prestolnica talenta in priložnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Dopolnjen osnutek OPN • Strategija prehoda mesta Maribor v krožno gospodarstvo
Mesto, ki krepi veselje do življenja	<ul style="list-style-type: none"> • Strategija športa v Mestni občini Maribor 2021–2030 • Strategija trajnostnega razvoja in trženja turistične destinacije Maribor za obdobje 2022–2027 • Strategija razvoja kulture v MOM 2022–2026 (osnutek, 2022) • Dopolnjen osnutek OPN

7.2 Razvojni dokumenti na regionalni in nacionalni ravni

Strategija razvoja Slovenije (SPS) 2030

Strategija razvoja Slovenije 2030 postavlja temeljne razvojne okvirje države na področju trajnostnega razvoja. TUS MOM je skladen z vizijo Slovenije: "V sozvočju z okoljem in časom smo našli ravnovesje kakovostnega življenja. S pomočjo učenja se uspešno soočamo z največjimi izzivi. Smo inovativni, ideje spreminjamo v dejanja. Z zaupanjem ustvarjamo dobre odnose ter gradimo solidarno in strpno družbo. Slovenijo samozavestno odpiramo partnerjem, pripravljenim na sodelovanje. Ponosni bogatimo globalno mrežo s svojo kulturno edinstvenostjo."

Osrednji cilj Strategije razvoja Slovenije 2030 je zagotoviti kakovostno življenje za vse. Uresničiti ga je mogoče z uravnoteženim gospodarskim, družbenim in okoljskim razvojem, ki upošteva omejitve in zmožnosti planeta ter ustvarja pogoje in priložnosti za sedanje in prihodnje rodove. Na ravni posameznika se kakovostno življenje kaže v dobrih priložnostih za delo, izobraževanje in ustvarjanje, v dostojnem, varnem in aktivnem življenju, zdravem in čistem okolju ter vključevanju v demokratično odločanje in soupravljanje družbe.

Strateške usmeritve države za doseganje kakovostnega življenja so:

- vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba,
- učenje za in skozi vse življenje,
- visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse,
- ohranjeno zdravo naravno okolje,
- visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja.

Viziji, osrednjemu cilju in strateškim usmeritvam sledimo tudi v pričujočem dokumentu.

Napredek pri doseganju ciljev letno spremlja Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) v Poročilu o razvoju (PoR). PoR 2021 in 2022 ugotavljata, da so ključnega pomena ukrepi v smeri večje odpornosti gospodarstva in družbe, izkoriščanja novih priložnosti ter pospešitve prehoda v visoko produktivno, nizkoogljično in krožno gospodarstvo.

Strategija prostorskega razvoja Slovenije (SPRS) 2050

TUS MOM vsebinsko nadgrajuje usmeritve Strategije prostorskega razvoja Slovenije (SPRS). Temeljno načelo SPRS je vzdržen prostorski razvoj, ki pomeni zagotavljanje take rabe prostora in prostorskih ureditev, ki ob varovanju okolja, ohranjanju narave in trajnostni rabi naravnih dobrin, ohranjanju kulturne dediščine in drugih kakovosti naravnega in bivalnega okolja omogoča zadovoljitev potreb sedanje generacije brez ogrožanja prihodnjih generacij. SPRS skladno s cilji prostorskega razvoja Slovenije opredeljuje zasnovo prihodnjega prostorskega razvoja Slovenije in prioritete ter usmeritve za njegovo doseganje. Prioritete v zasnovi so:

- vitalna in urejena mesta: prenova in revitalizacija sta ključni strateški usmeritvi notranjega razvoja mest. Mesto se razvija po načelu polifunkcionalnosti. Za razvoj učinkovitega mesta je pomembno zagotavljanje ustreznega razmerja v rabi zemljišč in objektov. Za kakovost življenja v mestih so ključnega pomena naravne sestavine (vodni in obvodni prostor, gozdovi, parki ...) in kakovostno grajeno javno dobro (prometne površine, trgi, igrišča ...), zato jih vključujemo v zeleni sistem mesta,
- usklajen razvoj širših mestnih območij,
- povezan in usklajen razvoj prometnega in poselitvenega omrežja ter izgradnja GJI.

Pri prostorskem sistemu »razvoju poselitve« so podane usmeritve za:

- razvoj mest in drugih naselij: nova poselitve se usmerja predvsem v poselitvena območja urbanih naselij. Pri načrtovanju razvoja naselij se kulturna dediščina upošteva kot dejavnik kakovosti bivalnega okolja in kot prostorski potencial. Naselja se načrtuje tako, da je zagotovljena smotrna raba energije. Notranji razvoj naselij ima prednost pred širjenjem na nova območja. Notranji razvoj in racionalna raba zemljišč se uresničujeta s spremembo rabe obstoječih objektov in zemljišč, z zgostitvami ekstenzivno izrabljenih poseljenih površin, s prenovo, obnovo, reurbanizacijo, rekonstrukcijo in sanacijo degradiranih območij,
- racionalno rabo zemljišč in objektov v naseljih,
- komunalno opremljanje zemljišč,
- arhitekturno prepoznavnost mest in drugih naselij.

Strategija pametne specializacije (S5)

»Pametna specializacija predstavlja platformo za osredotočenje razvojnih vlaganj na področja, kjer ima Slovenija kritično maso znanja, kapacitet in kompetenc in na katerih ima inovacijski potencial za pozicioniranje na globalnih trgih ter s tem krepitev svoje prepoznavnosti.« Na podlagi navedene ambicije S5 določa tri prednostna razvojna področja, usmerjena pa so v trajnostne tehnologije in storitve za zdravo življenje. Investicije v ta področja naj Slovenijo umestijo kot zeleno, aktivno, zdravo in digitalno regijo, z vrhunskimi pogoji za ustvarjanje ter inoviranje, usmerjeno v razvoj srednje in visoko tehnoloških rešitev na nižnih področjih.

TUS MOM v pomembnih nastavkih »povzema« usmeritve S5 in izpostavlja predvsem krožno gospodarstvo in pametno mesto.

Strategija razvoja prometa (SRP) v Sloveniji do leta 2030

TUS MOM uresničuje cilje strategije razvoja prometa v Sloveniji, še zlasti naslednje cilje cilji i) izboljšanje mobilnosti in dostopnosti, ii) izboljšanje oskrbe gospodarstva, iii) izboljšanje prometne varnosti ter iv) zmanjšanje okoljskih obremenitev. TUS sledi konceptu razvoja prometa, kot ga predvideva nova prometna strategija. Strategija prometa umešča Maribor kot pomembno mednarodno središče, ki mora zagotavljati ustrezno povezanost z mednarodnim prostorom. Strategija predvideva multimodalno logistična platformo Maribor. Pri tem strategija še posebej izpostavlja potrebo po vzpostavitvi dvotirnosti na koridorju Maribor–Šentilj ter rekonstrukcijo proge Maribor – Dravograd. Velik poudarek daje ustvarjanju pogojev za širitev dejavnosti Letališča Edvarda Rusjana. Predvideva se ureditev 6 P+R. Prav tako prometna strategija predvideva izboljšanje cestnega prometa in elementov železniškega omrežja na koridorju Ljubljana–Maribor ter izboljšanje dostopnosti potnikov do urbanih aglomeracij, kar so temeljne vsebine TUS MOM.

Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 v Sloveniji (CCI: 2021SI16FFPR001)

Slovenija je razdeljena na dve kohezijski regiji, pri čemer se Kohezijska regija Zahodna Slovenija (KRZS) uvršča med razvite, Kohezijska regija Vzhodna Slovenija (KRVZ) pa med manj razvite. Izziv KRVZ je zmanjšanje razvojnega zaostanka tako na ravni EU kot tudi v primerjavi s slovenskim povprečjem ter bolj razvito KRZS. V KRZS so kljub splošni večji razvitosti prisotne velike razlike v stopnji razvitosti med razvojnimi NUTS-3 regijami in tudi znotraj njih, ki so se v letu 2020 zopet povečale zaradi epidemije covid-19. Za spodbujanje povezovanja urbanega in podeželskega območja ter zmanjšanje razvojnih razlik bodo uporabljeni trije teritorialni pristopi. Trajnostni razvoj mest bo podprt s pristopom celostne teritorialne naložbe (CTN) na treh specifičnih ciljnih (SC) (RSO2.7, 2.8 in 5.1), lokalni razvoj s pristopom lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD), na SC RSO5.2 ter regionalni razvoj z mehanizmom "dogovori za razvoj regij" (DRR) na štirih SC (RSO1.3, 2.5, 2.7 in 3.2).

Ključni izzivi ter prednostni ukrepi Slovenije:

- Pospeševanje rasti produktivnosti.
- Prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo.

- Vključujoč družbeni razvoj in medgeneracijska solidarnost.
- Pravičen prehod.
- Administrativna usposobljenost.

Regionalni razvojni program (RRP) Podravja 2021–2027

Vizija Podravske razvojne regije v obdobju 2021–2027 je »Podravje – samooskrbna, trajnostno naravnana regija, inovativnega in kreativnega gospodarstva ter zadovoljnih ljudi«, ki regijo postavlja kot »najboljši prostor za kreativnost, inovativnost, oddih in kvalitetno bivanje«.

Vizijo namerava podravska regija doseči:

- z večjimi vlaganji in razvojem človeškega potenciala ter preprečevanjem »bega možganov«,
- z vzpostavitvijo platforme znanstveno izobraževalnih ustanov ter drugih razvojnih institucij v povezavi z tehnološko prenovljenimi in inovativnimi podjetji,
- z večjim in učinkovitejšim vlaganjem v raziskave, inovacije in tehnološki razvoj v skladu s pametno specializacijo regije ter razvoj kreativnih in kulturnih industrij,
- s kreativno in odgovorno souporabo naravnega potenciala (virov) regije,
- z boljšo prometno povezanostjo in dostopnostjo v regiji ter uvajanjem trajnostnih oblik in metod pri načrtovanju in izvajanju posegov v prostor,
- z izboljšanjem bivalnih pogojev v regiji,
- s povečanjem družbene blaginje in socialne kohezije.
- s spodbujanjem sodelovanja med sektorji,
- s prehodom v nizkoogljično družbo ter uvajanjem krožnega gospodarstva
- z aktivnim delovanjem podpornega okolja, vključno s SRIP-i.

TUS MOM sledi cilje RRP Podravje 2021–2027.

Strategija privabljanja investorjev (SPI) v Podravsko regijo

Strategija privabljanja investorjev v podravsko regijo (v nadaljevanju: SPIPR) je dokument, ki predstavlja odločitev Sveta regije, kot najvišjega organa podravske regije, katere investitorje namerava v prihodnjem obdobju prioriteto privabljati. Prioriteto privabljati z namenom, da s pomočjo privabljanja investorjev naslovimo naslednje gospodarske izzive regije:

- zelo nizka dodana vrednost na zaposlenega v gospodarstvu – daleč pod povprečjem v Sloveniji,
- nizki prihodki zaposlenih in posledično relativno nizka kupna moč,
- pomanjkanje zaposlitvenih možnosti za najbolj izobražene ter posledično
- beg možganov.

Ključni kvalitativni cilji te strategije so:

- povečati povprečno dodano vrednost na zaposlenega v regiji,
- povečati neto plačo zaposlenih v regiji in s tem kupno moč,
- zmanjšati število ljudi, ki dnevno komutirajo v druge regije,

Mestna občina Maribor
Univerzitetno mesto

- zmanjšati število mladih, ki odhajajo iz regije,
- privabljanje talentov v regijo.

TUS MOM sledi ciljem Strategije privabljanja investorjev v Podravsko regijo.

Tabela 16: Povezava TUS na nacionalne in regionalne dokumente

Cilj TUS	SRS	SPRS	S5	SRP	EKP	RRP	SPI
Pametno mesto	•	•	•	•	•	•	•
Podnebno nevtravno in zdravo mesto	•	•	•	•	•	•	•
Mesto kratkih razdalj	•	•		•	•	•	
Funkcionalno integrirano mesto	•	•	•	•	•	•	
Upravno središče države	•	•		•		•	
Prestolnica talenta in priložnosti	•	•	•	•	•	•	•
Mesto, ki krepi veselje do življenja	•	•	•		•	•	•

8 FINANČNI OKVIR

Vrednost izvajanja ukrepov celotne strategije krepko presega sredstva, predvidena za sofinanciranje celostnih teritorialnih naložb (CTN) v okviru operativnega programa evropske kohezijske politike. V finančno oceno so vključene vsebine in aktivnosti, ki so zastavljene na novo in ne predstavljajo rednega tekočega financiranja posamezne dejavnosti.

Vire za izvedbo bo potrebno zagotavljati iz naslednjih sklopov, in sicer:

- lastna sredstva MOM (predvidoma 10 %),
- sredstva sofinanciranja s strani sredstev EU, RS in drugih programov (predvidoma 30 %),
- evropski finančni mehanizmi (predvidoma 30 %),
- zasebna sredstva vlagateljev, koncesionarjev in izvajalcev javnih služb (predvidoma 30 %).

Finančno se bo strategija izvajala prek mehanizma CTN ter tudi ostalih mehanizmov, kot so DRR, CLLD ter posameznih razpisov ministrstev in umeščanja programov, projektov oziroma operacij v vsakokratni NRP proračuna Mestne občine Maribor.

Upravičeni ukrepi znotraj mehanizma CTN v obdobju 2021–2027:

- SC RSO 2.7: Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja.
- SC RSO 2.8: Spodbujanje trajnostne večmodalne mestne mobilnosti v okviru prehoda na gospodarstvo z ničelno stopnjo neto emisij ogljika.
- SC RSO 5.1: Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti v mestnih območjih.

Upravičeni ukrepi znotraj mehanizma DRR v obdobju 2021–2027 (regijski projekti):

- SC RSO 1.3: Podjetniški inkubatorji, Podjetno nad izzive.
- SC RSO 2.5: Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri z urejanjem vodovodnih sistemov nad 10.000 prebivalcev.
- SC RSO 2.5: Odprava neskladij v aglomeracijah (odvajanje in čiščenje odpadnih voda) s skupno obremenitvijo, enako ali večjo od 2000 PE.
- SC RSO 2.7: Ukrepi za zagotavljanje in izboljšanje zelene infrastrukture, dostopa prebivalcev do zelene infrastrukture.
- SC RSO 3.2: Izgradnja oz. dograditev kolesarskih povezav v okviru državnega kolesarskega omrežja, z namenom izboljšane navezave na urbana središča in predvsem vozlišča JPP prednostno v okolici mest.
- SC RSO 3.2: Spodbujanje trajnostne mobilnosti na horizontalni ravni

Znotraj Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji so predvidene tudi druge prioritete, ki naslavlja cilje TUS MOM in se bodo izvajale preko razpisov ministrstev ali direktno s strani resornih ministrstev kot državne investicije. Nekatere ukrepe iz strategije bo potrebno financirati izključno iz virov državnega proračuna RS.

9 SPREMLJANJE IN UPRAVLJANJE TUS

9.1 Organizacijski okvir

Razvojno načrtovanje mest se uresničuje s pomočjo Trajnostnih urbanih strategij, opredeljenih v 11. členu Uredbe (EU) št. 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj (ESRR) in Kohezijskem skladu. ESRR za obravnavanje gospodarskih, okoljskih, podnebnih, demografskih in socialnih izzivov podpira celostni teritorialni razvoj na podlagi teritorialnih strategij ali strategij lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost. V ospredju so mestna območja, vključno s funkcionalnimi mestnimi območji. Posebna pozornost se nameni reševanju okoljskih in podnebnih izzivov, zlasti prehodu na podnebno nevtrarno gospodarstvo do leta 2050, izkoriščanju potenciala digitalnih tehnologij za inovacije in podpori razvoju funkcionalnih mestnih območij. Vsaj 8 % (brez tehnične pomoči) se nameni iz Cilja 1 za trajnostni razvoj mest.

Republika Slovenija je v osnutku Partnerskega sporazuma in v osnutku Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 kot upravičena območja trajnostnega urbanega razvoja opredelila »mestne občine in funkcionalna mestna območja«.

Mehanizem Celostnih teritorialnih naložb (CTN)

Izvajanje TUS v delu, ki se nanaša na sredstva ESRR za trajnostni urbani razvoj, bo potekalo na način t. i. mehanizma Celostnih teritorialnih naložb. V skladu z uredbo odgovornost za izbor operacij in izvajanje CTN prevzame mesto oz. lokalni organ, ki je odgovoren za izvajanje TUS. V Sloveniji je v obdobju 2014–2020 funkcijo posredniškega organa izvajal ZMOS, ki ima podporo mestnih občin, da to funkcijo opravlja tudi v obdobju 2021–2027.

Sprejem

Trajnostno urbano strategijo MOM sprejme mestni svet.

9.2 Operativno izvajanje

Za izvajanje Trajnostne urbane strategije Mestne občine Maribor 2035 je odgovoren župan. Za vodenje izvajanja TUS lahko župan pooblasti podžupana ali direktorja/-ico mestne uprave, mestnega managerja ali vodjo Službe za razvojne projekte in investicije – projektna pisarna.

Operativno izvajanje

V operativno izvajanje strategije je vključena vsa občinska uprava ter ves sistem javnih zavodov in služb MO Maribor. Na operativni ravni koordinator TUS skrbi za:

- pripravo vseh sistemskih podlag za izvajanje mehanizma CTN v MO Maribor,
- operativno pripravo izvedbenega načrta TUS,
- nadzor in spremljanje napredka, kazalnikov in operativno pripravo poročil,
- koordinacijo med vodji posameznih področij in projektov,
- vzpostavitev sistema spremljanja,
- iskanje dodatnih virov financiranja ukrepov TUS izven sredstev za trajnostni urbani razvoj,

- koordinacijo pisarn za prenovu, vzpostavljenih za posamezna območja,
- koordinacijo s pristojnim ministrstvom za urbani razvoj in kohezijsko politiko ter razvojno agencijo.

Tehnično pomoč nudi tudi RRA Podravje - Maribor.

Vodja projektov

Vodenje posameznih projektov prevzame vodja projekta iz urada občinske uprave, pristojnega za področje projekta. Vodenje projekta se lahko prenese na javni zavod ali drugo javno podjetje MOM, če je to smiselno in smotrno.

Strateški svet

V podporo izvajanju kompleksnejših ukrepov, ki zaradi vpletenosti številnih deležnikov, usklajevanja različnih interesov ter dolgotrajnosti procesa terjajo delo interdisciplinarne strokovne ekipe skozi daljše obdobje, je v sklopu izvajanja TUS/CTN za čas trajanja projekta predvidena vzpostavitev Strateškega sveta.

Strateški svet za TUS je posvetovalno telo, ki ga župan imenuje za potrebe spremljanja izvajanja TUS, tj. doseganja ciljev in utemeljitev sprememb ali nadgradnje posameznih strateških usmeritev, če se za to pojavi potreba. V strateškem svetu sodelujejo predstavniki MOM, gospodarstva, visokega šolstva ter nevladnih organizacij (četverna vijačnica) in sicer tako, da so zajeti vsi strateški cilji (7) TUS MOM. Na posamezne seje Strateškega sveta, ki se sestaja najmanj enkrat letno, so lahko vabljeni tudi nosilci projektov v pripravi ali drugi strokovnjaki, ki so ključni za izvedbo Trajnostne urbane strategije.

Strateški svet vodi mestni manager. Tehnično podporo strateškemu svetu izvaja Regionalna razvojna agencija Podravje - Maribor.

Informacijski sistem za podporo izvajanju in spremljanju TUS

Za podporo izvajanju in spremljanju TUS se nadgradi tudi prostorska informacijska infrastruktura Mestne občine Maribor ter vzpostavi portal, na katerem bo javnosti prostorsko predstavljen TUS, na TUS temelječi projekti in rezultati projektov.

9.3 Spremljanje in vrednotenje

Spremljanje izvajanja strategije je razdeljeno na:

- tekoče spremljanje izvajanja, za katero je zadolžen vodja izvajanja strategije,
- letno spremljanje, ki ga opravi mestni svet oz. drug organ, postavljen za letno spremljanje TUS,
- večletno spremljanje na nivoju ključnih obdobj, ki ga opravi mestni svet po zaključenem obdobju 2021–2027.

Osnovo za spremljanje uresničevanja predstavljajo izvedbeni načrt ter cilji in kazalniki, opredeljeni po tematskih področjih.

Spreminjanje in dopolnjevanje strategije TUS je dinamičen proces. Spremembe strategije se opravijo z novelacijo. Novelacijo strategije sprejme mestni svet na predlog župana in o tem seznani pristojno ministrstvo.

Končno vrednotenje se opravi najkasneje dve leti po izteku TUS. Z evalvacijo se z različnimi metodami (vprašalniki, intervjuji, analize ...) presodi doseganje postavljenih ciljev, učinkovitost projektov in ukrepov ter raba javnih sredstev.

10 OBVEŠČANJE IN VKLJUČEVANJE JAVNOSTI V FAZI IZVAJANJA TUS

Uresničevanje kompleksne Trajnostne urbane strategije Mestne občine Maribor 2023–2030 je mogoče le ob enotnem delovanju in zavzetosti vseh javnih deležnikov mesta ter ob aktivni vlogi podjetij in prebivalcev mesta.

V ta namen bo MOM tudi po potrditvi TUS skrbela za tekoče informiranje o izvajanju strategije, predvsem pa bo spodbujala aktivno sodelovanje in vključevanje prebivalcev. Pri tem gre ločiti dve skupini komunikacijskih namenov:

- splošen identifikacijski in motivacijski namen in
- projektni - na ravni izvajanja posameznih aktivnosti ali naložb.

Cilji bodočih komunikacijskih aktivnosti so:

- med prebivalci, podjetji, mestnimi službami in tudi v zunanjem okolju ozavestiti in sprejeti novo razvojno vizijo in filozofijo razvoja mesta priložnosti;
- spodbuditi ustvarjalne in pogumne Mariborčanke in Mariborčane ter investitorje, da v Mariboru uresničijo svojo poslovno, življenjsko, karierno priložnost;
- angažirati potencial javnih zavodov, služb in inštitucij za skupno uresničevanje TUS;
- redno letno obveščanje zainteresirane javnosti o napredku izvajanja TUS;
- vključiti prebivalce mestnih predelov, kjer se bodo izvajali ukrepi, v načrtovanje, izvajanje in skrb za kasnejše upravljanje prostorov ali dejavnosti.

Ker strategija zajema dolgoročno udejanjenje le-te, bodo komunikacijska orodja, kanali dejavnosti oz. kampanje sledile potrebam posamezne faze oz. dejanskemu uresničevanju. Pomembno orodje za komuniciranje in sodelovanje s prebivalci mora prevzeti digitalno komuniciranje prek enovite informacijske platforme MOM. Težišče komunikacijskih aktivnosti je v podporo izvajanju posameznih (celostnih teritorialnih) naložb. Aktivno vključevanje javnosti je pomemben dejavnik uspeha TUS in posameznih naložb.

Sodelovanje javnosti je še posebej pomembno pri kompleksnih naložbah, kot so:

- celostna prenova soseke,
- revitalizacija mestnega jedra,
- uvajanje ukrepov trajnostne mobilnosti,
- prenove v degradiranih urbanih območjih.

Za komuniciranje vseh aktivnosti, povezanih z razvojem mesta, se uporabi celostna podoba TUS ter upošteva navodila ostalih sofinancerjev posameznih naložb (npr. EU). Sredstva, potrebna za izvajanje komunikacijskih aktivnosti, se načrtujejo znotraj posameznega projekta. Komuniciranje na strateški ravni vodi Kabinet župana, skrb za komuniciranje in vključevanje javnosti na ravni posameznega projekta pa prevzame vodja posameznega projekta.

11 LITERATURA IN VIRI

Akcijski načrt za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mestni občini Maribor 2022-2027 (2022). Dostopno na: <https://maribor.si/mestna-obcina/mestni-svet/gradiva-mestnega-sveta/gradiva-v-mandatu-2018-2022/gradiva-mestnega-sveta-301-do-600/>

Celostna prometna strategija Maribor. Mestna občina Maribor, 2015. Dostopna na: Celostna prometna strategija | Mestna občina Maribor

Celostna logistična strategija mesta Maribor / Tomislav Letnik, Mitja Klemenčič ; [sodelavci Katja Hanžič ... [et al.] ; fotografije Infozia in Shutterstock]. Maribor : Mestna občina, 2019. Dostopna na: Celostna logistična strategija | Mestna občina Maribor

Dopolnjen osnutek OPN – konceptualni del (201322). Maribor : Mestna občina, 2022. Dostopno na: <https://maribor.si/mestni-servis/prostorski-razvoj-in-gradnja/obcinski-prostorski-nacrt-mo-maribor/>

Evropski zeleni dogovor. (2020). Bruselj: Evropska komisija. Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640&from=EN>.

Eurostat. (2019, 2020). Podatkovni portal. Dostopno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

Goličnik Marušič, B.: Priprava predlogov in priporočil za razvoj programov in ukrepov v podporo prostorskemu in urbanemu razvoju : poročilo o izvajanju sonaravnih / na naravi temelječih rešitev na področju urbanega razvoja. Ljubljana : Urbanistični inštitut Republike Slovenije, 2021. Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Urbani-razvoj/izvajanje_sonaravnih_resitev_porocilo.pdf

Grm, U.: Funkcionalno degradirana območja v Mariboru : magistrska naloga, Univerza v Mariboru, 2018. Dostopno na: <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=72318>

Handbook of Sustainable Urban Development Strategies. Dostopen na: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/publication/handbook-sustainable-urban-development-strategies_en

Kazalci okolja. Maribor. Ljubljana: Agencija RS za okolje. Dostopno na: Iskalnik | Okoljski kazalci (gov.si)

Klemenčič, M. (2011). Zeleni sistem mesta Maribor s poudarkom na vzpostavitvi javnih zelenih površin v novem delu južno od Drave : diplomsko delo = Green system of city of Maribor with emphasis on establishing public green spaces in new part South of river Drava : graduation thesis. Dostopno na: http://www.digitalna-knjiznica.bf.uni-lj.si/dn_klemencic_marko.pdf

Kolesarska strategija mesta Maribor. Mariborska kolesarska mreža, 2013.

Kreativni park Drava. Regionalna razvojna agencija za Podravje – Maribor, 2022. Dostopno na: [Kreativni park Drava | RRA Podravje - Maribor \(rra-podravje.si\)](https://kreativniparkdrava.si/)

Lampič, B., Bobovnik, N. (2017). Dodatni popis funkcionalno degradiranih območij v petih statističnih regijah (Osrednjeslovenska, Savinjska, Primorsko-notranjska, Obalno-kraška, Koroška). Končno

poročilo. Projektna naloga. Ljubljana: Ministrstvo za gospodarstvo in tehnologijo in Filozofska fakulteta.

Lampič, B., Kušar, S., Zavodnik Lamovšek, A. (2017). Model celovite obravnave funkcionalno degradiranih območij kot podpora trajnostnemu prostorskemu in razvojnemu načrtovanju. Dela 48. Ljubljana: Filozofska fakulteta. Delovni zvezek 3/2020 Cilji regionalne politike Slovenije v obdobju 2021–2027 74

Lampič, B., Bobovnik, N., Kušar, S., Rebernik, L. (2020). Delovno gradivo popisa funkcionalno degradiranih območij, 1. marec 2020. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani.

Lokalne pisarne celovite urbane prenov. Dostopno na: [Mreža za prostor \(mrezaprostor.si\)](http://mreza.za.prostor.si)

Lokalni energetske podnebni koncept Mestne občine Maribor 2031. Dostopen na: Lokalni energetske podnebni koncept Mestne občine Maribor | Mestna občina Maribor

Lokalni program za kulturo 2015 – 2020 v Mestni občini Maribor. Dostopen na: Lokalni program za kulturo 2015 – 2020 Mestne občine Maribor | Mestna občina Maribor

Lokalni program mladih v Mestni občini Maribor 2016 – 2021. Dostopen na: Lokalni program mladih v Mestni občini Maribor za obdobje 2016 – 2021 | Mestna občina Maribor

Lorber, L., 2012. Industrializacija, deindustrializacija in regeneracija Maribora. *Geografije Podravja*, pp. 229-254. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/262>

Mandić, I.: Urbana regeneracija območja nekdanje vojašnice Melje : magistrska naloga, 2019. Dostopno na: [DKUM - Urbana regeneracija območja nekdanje vojašnice Melje](#)

Markuš, G.: Urbana regeneracija Melja : magistrska naloga, 2018. Dostopno na: [DKUM - Urbana regeneracija Melja](#)

Merila in kriteriji za določitev degradiranih urbanih območij po posameznih mestnih občinah (DUO2 in NERUO), ki jo jep po naročilu Ministrstva za okolje in prostor (MOP) izdelala Fakulteta za arhitekturo. Naloga DUO2, ki je dostopna na spletni strani http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/urbani_razvoj_in_zemljiska_politika/merila_in_kriteriji_za_dolocitev_degradiranih_urbanih_obmocij_strokovna_studija/

Mernik, P.: Revitalizacija območja stare carinarnice Maribor : diplomska naloga, 2017. Dostopno na: [DKUM - Revitalizacija območja stare carinarnice Maribor](#)

MNZ. Policijska uprava Maribor. Informacija o varnostnih pojavih na območju Mestne občine Maribor v letu 2020. Dostopno na: <https://maribor.si/mestna-obcina/varnostni-sosvet/>

Načrt razvoja prostorske informacijske infrastrukture MOM. Maribor : Mestna občina Maribor, 2022.

Nova kohezijska politika. (2019). Bruselj: Evropska komisija. Dostopno na https://ec.europa.eu/regional_policy/sl/2021_2027/#1.

NIJZ. Zdravje v občini Maribor. NIJZ podatkovni portal. (2022). Dostopno na <https://obcine.nijz.si/obcine/maribor/70/2022/>

NUK. (2019). Statistični podatki o knjižnicah. Center za razvoj knjižnic – CeZaR. Dostopno na: <http://cezar.nuk.uni-lj.si/statistika/index.php>.

Občinski prostorski načrt Mestne občine Maribor: Osnutek, 2022. Dostopno na: https://maribor.si/javni_razpisi/javno-naznanilo-o-javni-razgrnitvi-dopolnjenega-osnutka-obcinskega-prostorskega-nacrta-mestne-obcine-maribor/

Občinski program varstva okolja Mestne občine Maribor za obdobje 2021 – 2030 (OPVO MOM 2030). Dostopen na: Občinski program varstva okolja Mestne občine Maribor za obdobje 2021 – 2030 (OPVO MOM 2030) | Mestna občina Maribor.

Ocena ogroženosti Republike Slovenije zaradi poplav. Verzija 2.0. (2016). Ljubljana: Uprava RS za zaščito in reševanje. Dostopno na: http://www.sos112.si/slo/tdocs/ocena_poplave.pdf.

OPSI. Odprti podatki Slovenije. 2022. Dostopno na: Podatki | OPSI - Odprti podatki Slovenije (gov.si)

Operativni načrt o sodelovanju ministrstev pri pripravi regionalnih razvojnih programov za obdobje 2021–2027 (2019). Ljubljana: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Dostopno na <https://www.gov.si teme/spodbujanje-regionalnega-razvoja/>.

Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode. (2019). Osnutek. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor. Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Javne_objave/Javne-obravnave/OP-odvajanja-in-ciscenja-komunalne-odpadne-vode/OP_besedilo_julij19_final.pdf.

Pametno mesto Maribor. Spletni naslov: <https://www.smartcitymaribor.si/>

Panorama. (2018). Kohezijska politika: močnejša in uspešnejša v pametnejšo prihodnost. Panorama Poletje 2018/ št. 6. Evropska komisija. Dostopno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag65/mag65_sl.pdf.

Pečar, J. (2017). Kako živimo v regijah. Delovni zvezek XXVI (1). Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj. Dostopno na: http://www.umar.gov.si/publikacije/avtorski-prispevki/delovni-zvezki/?no_cache=1.

Pečar, J. (2018). Indeks razvojne ogroženosti regij, 2014 –2020. Delovni zvezek XXVII (4). Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj. Dostopno na: http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2018/Indeks_razvojne_ogrozenosti_regij_2014_2020_metodologija_izracuna.pdf.

Pečar, J. (2020a). Cilji regionalne politike Slovenije v obdobju 2021–2027 Delovni zvezek 3. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.

Pečar, J. (2020b). Indeks razvojne ogroženosti 2019. Analiza na osnovi podatkov, razpoložljivih od 2009 do 2018. Kratka analiza. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj. Dostopno na: https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Indeks_razvojen_ogrozeno_sti_2019/Indeks_razvojne_ogrozenosti_2019.pdf

Pečar, J. (2020c). Obmejna problemska območja 2020. Delovno gradivo. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.

Politične usmeritve naslednje evropske komisije za obdobje 2019–2024. (2019). Bruselj: Evropska komisija. Dostopno na: Prednostne naloge Evropske komisije | Evropska komisija (europa.eu).

Poročilo o razvoju 2021. (2021). Ljubljana: Urad za ekonomske analize in razvoj.

Poročilo o razvoju 2020. (2020). Ljubljana: Urad za ekonomske analize in razvoj.

Poročilo o razvoju 2019. (2019). Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.

Poročilo o razvoju 2020. (2020). Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.

Poročilo o stanju okolja v Mestni občini Maribor 2017 – 2022. (2023). | Mestna občina Maribor. Dostopno na:

https://okolje.maribor.si/data/user_upload/Porocilo_o_stanju_okolja_v_MOM_2017-2022.pdf.

Prostorski portal Mestne občine Maribor. Dostopen na: <https://prostor.maribor.si/>

Projekti v Mestni občini Maribor | GOV.SI. Dostopno na: <https://www.gov.si/zbirke/seznami/projekti-po-obcinah/maribor/>

Pravilnik o razvrstitvi razvojnih regij po stopnji razvitosti za programsko obdobje 2021–2027. Uradni list RS, št. 118/21.

Predlog načrta razvoja prostorske podatkovne infrastrukture Mestne občine Maribor. UM : Feri, 2022. Interno gradivo MOM, Urad za komunalo, Služba za geografski informacijski sistem in obdelavo podatkov.

Razvojni program izobraževanja odraslih v Mestni občini Maribor 2020 – 2024. Dostopen na: Razvojni program izobraževanja odraslih v Mestni občini Maribor 2020 – 2024 | Mestna občina Maribor

Razvojni projekti Javnega holdinga Maribor (JHMB). Interno gradivo. Regionalna razvojna agencija za Podravje – Maribor, 2022.

Regionalna razvojna agencija za Podravje – Maribor (2022a). Rezultati ankete o kakovosti bivanja v Mestni občini Maribor: interno gradivo.

Regionalna razvojna agencija za Podravje – Maribor (2022b). Rezultati ankete med mariborskimi podjetji : interno gradivo : interno gradivo, 2022.

Regionalni razvojni program Podravske razvojne regije 2021 – 2027. Regionalna razvojna agencija za Podravje, 2022. Dostopno na: Regionalni razvojni program | RRA Podravje - Maribor (rra-podravje.si)

Revizijsko poročilo. Regionalni razvoj. (2020). Ljubljana: Računsko sodišče. Dostopno na: http://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/Datoteke/Revizije/2020/RRA/RRA_SP14-17.pdf.

Rutar, T. (2016). Energetska revščina, Slovenija, 2015. Koledar objav SURS. Ljubljana: Statistični urad RS. Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6319>.

Sajko, D. (2021): Pregled uresničevanja ukrepov Lokalnega programa za kulturo Mestne občine Maribor v obdobju 2015–2020. Dostopno na: [Pregled-uresnicevanja-ukrepov-Lokalnega-programa-za-kulturo-Mestne-obcine-Maribor-v-obdobju-2015-2020.pdf](#)

Starosti prijazen Maribor, Akcijski načrt za izboljšanje položaja starejših v Mestni občini Maribor 2022 – 2027 (2022) Dostopen na: <https://maribor.si/mestna-obcina/mestni-svet/gradiva-mestnega-sveta/gradiva-v-mandatu-2018-2022/gradiva-mestnega-sveta-301-do-600/>

Strategija razvoja kulture v MOM 2022 – 2026 (osnutek, 2022). Dostopno na: <https://maribor.si/wp-content/uploads/2022/09/Osnutek-Strategije-razvoja-kulture-v-Mestni-obcini-Maribor-za-obdobje-2022-2026.pdf>

Strategija socialnega varstva Mestne občine Maribor (osnutek, 2023). Mestna občina Maribor.

Sodelovanje MOM v evropskih projektih. Podatkovna zbirka www.keep.eu.

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru regij. Digitalni kompas do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje COM/2021/118 final. Dostopen na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/si/TXT/?uri=CELEX:52021DC0118>

Strategija prehoda mesta Maribor v krožno gospodarstvo. Institut Wcycle, 2018. Dostopna na: [Strategija prehoda mesta Maribor v krožno gospodarstvo | Mestna občina Maribor](#)

Strategija razvoja Maribora 2030. Dostopna na: <https://maribor.si/mestna-obcina/strateski-dokumenti/strategija-razvoja-maribora-2030/>

Strategija trajnostnega razvoja in trženja turistične destinacije Maribor za obdobje 2022–2027. Dostopna na: [Strategija trajnostnega razvoja in trženja... | RRA Podravje - Maribor \(rra-podravje.si\)](#)

Strategija razvoja Slovenije 2030. (2017). Ljubljana: Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.

Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050. Osnutek dokumenta v javni razpravi 2020. Dostopno na: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/strategija-prostorskega-razvoja-slovenije/>

Strategija razvoja kulture v Mestni občini Maribor 2022-2026 (2022). V pripravi. Informacija dostopna na: [Strategija razvoja kulture v Mestni občini Maribor 2022-2026 | Mestna občina Maribor](#)

Strategija pametnega mesta Maribor (2022). Osnutek. Regionalna razvojna agencija za Podravje – Maribor, 2022.

Strategija socialnega varstva Maribor 2030 (Osnutek, 2023). | Mestna občina Maribor

Strategija športa v Mestni občini Maribor 2021 – 2030 (2020). Dostopna na: [Strategija športa v Mestni občini Maribor 2021 – 2030 | Mestna občina Maribor](#)

Strateška izhodišča razvoja kohezijske regije Vzhodna Slovenija. (2019). Delovna verzija. Razvojni svet kohezijske regije vzhodna Slovenije. Dostopno na: https://www.rcms.si/upload/news/1443/190902_strateska-izhodisca-razvoja-krvs.pdf.

SURS. SI-STAT podatkovni portal (2019). Ljubljana: Statistični urad RS. Dostopno na <http://www.stat.si/statweb>.

The territorial impact of COVID-19: Managing the crisis across levels of government. (2020). Pariz: OECD. Dostopno na: <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/the-territorial-impact-of-covid-19-managing-the-crisis-across-levels-of-government-d3e314e1/>.

Trajnostna mobilnost v mestu Maribor (2022). Dostopno na: <https://mobilnost.maribor.si/>

Trajnostna urbana strategija za Maribor 2015 – 2022 (2016). Dostopna na: Trajnostna urbana strategija (TUS) | Mestna občina Maribor

Uredba (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1296/. Dostopna na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32021R1057>

Uredba (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu. Dostopna na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32021R1058>

Uredba (EU) 2021/1059 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o posebnih določbah za cilj „evropsko teritorialno sodelovanje“ (Interreg), ki ga podpirajo Evropski sklad za regionalni razvoj in instrumenti za zunanje financiranje. Dostopna na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32021R1059>

Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost. Dostopna na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1060>

Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna. Uradni list RS, št. 54/10 in 35/18.

Uredba o določitvi obmejnih problemskih območij. Uradni list RS, št. 22/11, 97/12, 24/15, 35/17 in 101/20.

Uredba o metodologiji za določitev razvitosti občin za leti 2022 in 2023. Uradni list RS, št. 208/2.

Uredbo o regionalnih razvojnih programih. Uradni list RS, št. 69/12 in 78/15.

Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropskega teritorialnega sodelovanja v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2014–2020. Uradni list RS, št. 52/16.

Uršič, M. (2006). Modernizacija prometa v obdobju industrijske urbanizacije – bogata zapuščina ali breme teženj k povečevanju mobilnosti v slovenskih mestih? Urbani izziv 17/1–2. Ljubljana.

Vladno gradivo. (2019). Informacija o pripravi celovitega strateškega projekta razogljčenja Slovenije preko prehoda v krožno gospodarstvo s sodelovanjem Evropske komisije in Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT KIC Climate in EIT KIC Raw materials). Dostopno na: Številka: (vlada.si)

Zakon o financiranju občin (ZFO). Uradni list RS, št. 123/06, 57/08, 36/11, 14/15 – ZUUJFO, 71/17 in 21/18 – popr.

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2). Uradni list RS, št. 20/11, 57/12 in 46/16. 72.

Zakon o urejanju prostora (ZUreP-2). Uradni list RS, št. 61/17. 74. Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (ZDLGPE). Uradni list RS, št. 61/20.

Žiberna, I., 2011. Naravnogeografske determinante razvoja Maribora s posebnim ozirom na reko Dravo. *Ekonomska i ekohistorija: časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša*, 7(1), pp.116-128. <https://hrcak.srce.hr/file/111014>

Žohar, N: Maribor Melje – regeneracija industrijskega območja med Meljsko cesto in Dravo : magistrsko delo, 2019. Dostopno na: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=132370&lang=slv>